

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ЗБІРНИК СЦЕНАРІЇВ ІНТЕРАКТИВНИХ ВИСТАВ

З ДИСЦИПЛІНИ

**“ОСНОВИ СЦЕНАРНОЇ РОБОТИ
СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА”**

ЗБІРНИК

сценаріїв інтерактивних вистав з
дисципліни “Основи сценарної роботи
соціального педагога”

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2016

Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 10 від 25 травня 2016 р.)

Рецензенти:

Білецька І. О. — доктор педагогічних наук, професор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Косигіна О. В. — кандидат психологічних наук, доцент, професор кафедри андрагогіки та педагогіки Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Збірник сценаріїв інтерактивних вистав з дисципліни “Основи сценарної роботи соціального педагога” : Методичні матеріали до курсу / укладачі І. Палько, К. Марчук. — Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2016. — 88 с.

У збірнику сценаріїв інтерактивних вистав зібрано авторські сценарії студентів III-IV курсів спеціальності “Соціальна педагогіка”, що були представлені на фестивалях 2011–2016 рр., та висвітлюють широкий спектр актуальних соціальних проблем сучасності. Фестиваль інтерактивних театрів став експериментальною формою проведення залікового заняття з дисципліни “Основи сценарної роботи соціального педагога”: практичною перевіркою рівня оволодіння студентами змістом та методикою сценарно-режисерської роботи, комплексу знань, пов'язаних із специфікою написання сценарію інтерактивної вистави та постановки її на сцені тощо.

Збірник сценаріїв інтерактивних вистав рекомендується соціальним педагогам / працівникам, педагогам-практикам для допомоги у підготовці виховної години / заходу за методикою інтерактивного театру тощо.

Літературна редакція: І. Палько, К. Марчук
Дизайн обкладинки: А. Сочинський

УДК 37.013.42
ББК 74.200

**Особлива подяка за підтримку та підготовку даного видання
ГО “Інститут креативних інновацій”**

ЗМІСТ

Переднє слово	5
Неформальна освіта як інструмент фахового розвитку майбутніх соціальних педагогів (Надія Павлик)	6
Соціально-інтерактивний театр як інноваційна методика роботи серед різних прошарків суспільства, направлена на вирішення соціальних проблем (Інна Палько)	11
СЦЕНАРІЇ ВИСТАВ І ФЕСТИВАЛЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ III-IV КУРСІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА”, 2011/2012 Н.Р.	
Вистава “Листи з минулого...” . Автори сценарію: Юлія Золотуха, Надія Кушніренко, Юлія Покотило Інтерактивний театр “Реалії життя”. Керівник – Надія Кушніренко	14
Вистава “На “вірному” шляху, або абстракція життя” . Автор сценарію: Катерина Бублик. Інтерактивний театр “На вірному шляху”. Керівник – Катерина Бублик	15
Вистава “Жахливий сон” . Автор сценарію: Катерина Куранова. Інтерактивний театр “Ілюзії сну”. Керівник – Катерина Куранова	16
Вистава “Продане щастя” . Автори сценарію: Ольга Паключенко, Віра Назарівська. “Інтерактивний театр імені її”. Керівник – Світлана Щур	18
Вистава “Just believe me...” . Автори сценарію: Анастасія Бацун, Валентина Бондар, Світлана Остапчук, Наталія Харькова, Анастасія Луценко. Інтерактивний театр “Джокер”. Керівник – Наталія Харькова	19
Вистава “Крізь призму” . Автори сценарію: Вікторія Безсмертна, Ніна Джура, Олег Грабар. Інтерактивний театр “Демотиватори життя”. Керівник – Вікторія Безсмертна	21
Вистава “Одержимі” . Автори сценарію: Наталія Цветкова, Катерина Остапенко. “Інтерактивний театр Одного дня”. Керівник – Валерія Поздєєва	24
Вистава “Ілюзія життя” . Автори сценарію: Анна Адамович, Юлія Бенедичук, Юлія Бабенко, Олег Ващенко, Анастасія Вісковатих, Дарія Гордійчук, Інна Гуня, Світлана Деняченко, Юлія Дем'янчук, Віта Зелінська, Юлія Киричок, Тетяна Кругова, Ольга Лавник, Юлія Мазур. Інтерактивний театр “Під прицілом”. Керівник – Юлія Киричок	26
Вистава “Хвилина на самотність” . Автори сценарію: Оксана Савченко, Наталія Ратошнюк, Наталія Наконечна, Ольга Свідерська. Інтерактивний театр “15 хвилин життя”. Керівник – Ірина Мілашевська	28
Результати I Фестивалю інтерактивних театрів студентів III-IV курсів, 2011/2012 н.р.	29
СЦЕНАРІЇ ВИСТАВ II ФЕСТИВАЛЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ III КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА”, 2013/2014 Н.Р.	
Вистава “Voiceless” . Автори сценарію: Андрій Юрченко, Інна Пально. Інтерактивний театр “Вітер змін”. Керівник – Ірина Ясінська	31
Вистава “Любов чи обов'язок” . Автори сценарію: Ольга Кисла, Анна Ланчук. Інтерактивний театр “За рамками реальності”. Керівник – Ольга Кисла	33
Вистава “Голод душі” . Автори сценарію: Інна Степанчук, Ірина Плітко, Юлія Ярмолка; у виставі задіяна поезія “Молитва з	36

голодомору” (автор невідомий). Інтерактивний театр “Почуття”. Керівник – Інна Степанчук	
Вистава “7 хвилин”. Автори сценарію: Галина Близнюк, Олена Ковтунович; автор ідей: Юлія Васьківська Інтерактивний театр “Вище неба”. Керівник – Олена Ковтунович	38
Результати II Фестивалю інтерактивних театрів студентів III курсу, 2013/2014 н.р.	41
СЦЕНАРІЇ ВИСТАВ III ФЕСТИВАЛЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ III КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА”, 2014/2015 Н.Р.	
Вистава “Грішна, каюсь”. Автори сценарію: Вікторія Мельничук, Наталія Кухар. Інтерактивний театр “Дотик до душі”. Керівник – Вікторія Мельничук	42
Вистава “З чого починається пам'ять”. Автори сценарію: Катерина Таркуцьяк; автор ідей: Богдан Фомін, Альона Якимчук. Інтерактивний театр “Відголос душі”. Керівник – Альона Якимчук	44
Вистава “Брате Мій”. Автори сценарію: Вікторія Ковальчук, Роксолана Музичка (за мотивами поезії Т. Шевченка; використана поезія Анни Малігон). Соціально-інтерактивний театр “Об’єктивна реальність”. Керівник – Лілія Оксаніч	47
Вистава “Стрічка надії”. Автори сценарію: Антоніна Бовсунівська, Ольга Горностай, Катерина Бабенко, Світлана Бурячок, Тетяна Кисельова. Інтерактивний театр “Shades of life”. Керівник – Катерина Бабенко	50
Вистава “Квіти відцвіли”. Автори сценарію: Оксана Бобер, Дар'я Котівець (використана поезія І. Цілик, Ю. Іздрик) Соціально-інтерактивний театр “Титри душі”. Керівник – Дар'я Котівець	53
Вистава “Татарське “серце”. Автори сценарію: Інна Кухарчук, Марія Скальська (за мотивами фільму “Хайтарма”) Інтерактивний театр “Elveda”. Керівник – Інна Кухарчук, Марія Скальська	56
Результати III Фестивалю інтерактивних театрів студентів III курсу, 2014/2015 н.р.	59
СЦЕНАРІЇ ВИСТАВ IV ФЕСТИВАЛЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ III КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА”, 2015/2016 Н.Р.	
Вистава “Fringe”. Автор сценарію: Юлія Хмільєвська; у виставі використаний монолог “А ви живі?” із відомого веб-серіалу “Mr. Freeman”. Соціально-інтерактивний театр “Catharsis”. Керівник – Юлія Хмільєвська	60
Вистава “Гріх”. Автор сценарію: Дар'я Рудніцька Соціально-інтерактивний театр “Декаданс”. Керівник – Дар'я Рудніцька	63
Вистава “Гра у правду”. Автор сценарію: Вероніка Свінціцька; у виставі використаний монолог з веб-серіалу “Mr. Freeman” Соціально-інтерактивний театр “Спектр”. Керівник – Вероніка Свінціцька	68
Вистава “Голубка”. Автор сценарію: Інна Слободенюк Соціально-інтерактивний театр “Freedom”. Керівник – Інна Слободенюк	71
Вистава “Мовчи”. Автор сценарію: Анастасія Рашко; у виставі використана поезія С. Єсеніна (в укр. перекладі) Соціально-інтерактивний театр “Реальність”. Керівник – Анастасія Рашко	75
Результати IV Фестивалю інтерактивних театрів студентів III курсу, 2015/2016 н.р.	81
Глосарій	82

Переднє слово

Театр — це форма знань: він повинен і може бути засобом трансформування суспільства. Театр може допомогти нам збудувати наше майбутнє замість того, аби просто чекати на це майбутнє...

Августо Боаль (засновник "Театру пригнічених")

Дорогий читачу, зараз ти тримаєш у руках унікальний збірник сценаріїв студентських інтерактивних вистав. Це 24 авторські сценарії, що були втілені в життя на сцені в рамках Фестивалів інтерактивних театрів; сценарії, що потребували безлічі творчих пошуків та кропіткої командної роботи; сценарії, що подарували можливість 90% студентів вперше вийти на сцену та спробувати свої сили; сценарії, що торкаються не популярних і складних соціальних тем сьогодення; сценарії, що допомогли комусь змінити своє життя, а комусь і врятувати його. Особливо пишаюся тим, що два останні студентські фестивалі були благодійними: Фестиваль 2014/2015 н. р. проводився у рамках проекту "Подаруй Різдво бійцям АТО", метою якого був збір коштів для закупівлі теплих зимових речей бійцям, що перебувають у зоні АТО; Фестиваль 2015/2016 н. р. мав на меті зібрати кошти для лікування онкохворої студентки соціально-психологічного факультету.

Можу зі всією відповідальністю говорити про те, що Фестиваль інтерактивних театрів став справжньою креативною лабораторією творчих експериментів студентства та вдалою інноваційною формою проведення залікового заняття з дисципліни "Основи сценарної роботи соціального педагога", адже це чудова практична перевірка рівня володіння студентами змістом та методикою сценарно-режисерської роботи, комплексом знань, пов'язаних із специфікою написання інтерактивної вистави, постановки її на сцені, до того ж – це розробка самостійних графічних продуктів (оголошення, афіші, запрошення, програмки), а також створення та проведення рекламно-інформаційних кампаній Фестивалю та ін.

Крім того, Фестиваль інтерактивних театрів, що був започаткований як залікове заняття, переріс у більш масштабніший захід, тому вже сьогодні ми можемо пишатися проведенням двох обласних фестивалів інтерактивних театрів "Об'єктивНА реальність" (24 квітня 2013 р., 30 квітня 2015 р.).

Буває так: ідея є, але що чекає на неї?.. тому я безмежно вдячна третьокурсникам / четвертокурсникам 2011/2012 н. р., які свого часу підтримали ідею проведення Фестивалю, ідею чогось абсолютно невідомого та нового. Друзі, Ви подарували справді вдалий потужний старт, спасибі, що ризикнули разом зі мною; вдячна всім третьокурсникам, які в подальші роки змогли нарощувати майстерність, долучати все більше ресурсів, створювати інтерактивні вистави ще більш символічні, актуальні, глибші, професійні; вдячна нашим постійним друзям та членам журі, які завжди тримають нас у тонусі, мотивують до вдосконалення та професійного росту; але найбільше вдячна нашому глядачеві, який щораз, коли відкривається куліса, затамувавши подих, чекає справжнього дива, вдячна Вам за кришталеву тишу та гарячі оплески, вдячна за підтримку, вдячна за Ваші посмішки та сльози, –

нашу найціннішу нагороду!

*З повагою та вдячністю,
інна Палько*

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФАХОВОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Категорія “неформальна освіта” є новою для української педагогіки, що визначає поширеність різних підходів до її трактування та дискусійність ролі, місця та методів неформального навчання. Ми розуміємо *неформальну освіту як процес додаткового цілеспрямованого діалогічного навчання, виховання й розвитку молоді, організований поза межами змісту, форм і методів освітніх установ та державних інституцій*¹.

Шапочкіна О. В., розробляючи методологічні засади вивчення неформальної освіти, визначає неформальну освіту через сукупність таких її рис, як: складова системи неперервної освіти; цілеспрямована творча діяльність особистості; чинник соціалізації, творчої самореалізації людини; умова соціальної взаємодії суб'єктів навчання; додатковий ресурс професійного самовизначення². Дослідницею сформульоване узагальнене визначення неформальної освіти майбутніх учителів як складової системи неперервної професійної освіти, самостійно мотивованого виду діяльності, що пов'язаний зі свідомим вибором особистістю різноманітних форм організації навчання, спрямованих на саморозвиток і професійне вдосконалення, опанування додаткових компетенцій³.

Сулаєва Н. В., досліджуючи менеджмент діяльності художньо-творчих колективів ВНЗ як агентів неформальної освіти, трактує неформальну мистецьку освіту через добровільну мистецьку діяльність особистості, що здійснюється паралельно формальному навчанню у вищому педагогічному навчальному закладі, реалізується здебільшого в художньо-творчих колективах (вокальному ансамблі чи хорі, танцювальному колективі, драматичному гуртку, літературній чи художній студії тощо) і не супроводжується видачею документа; основними цілями при цьому є задоволення соціокультурних і освітніх потреб особистості, розвиток здатності жити в сучасному соціумі, зберігаючи індивідуальні особливості, проведення з користю та захопленням вільний час⁴.

Дослідники Вятярис В. і Чюжас Р., проводячи семантичний аналіз основних категорій освіти дорослих, відзначають акцентування саме ролі індивіда, а не системи освіти для створення ним умов і можливостей власного розвитку й вдосконалення⁵.

Андрагог Василенко Н. Г. розуміє неформальну освіту дорослих як соціально спрямований процес, за допомогою якого людина поєднує власний досвід, що накопичується у практичній діяльності, з колективним досвідом інших людей, а також з широким соціальним досвідом суспільства⁶.

¹ Неформальна освіта / Non-Formal Education // Енциклопедія прав людини : соціально-педагогічний аспект : [колективна монографія] / кол. авт., за заг. ред. проф. Н.А. Сейко ; відп. ред. Н.П. Павлик. — Житомир : Волинь, 2014. — 220 с. — С.120-124.

² Шапочкіна О.В. Сучасні тенденції розвитку неформальної освіти майбутніх учителів у Німеччині : автореф. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти / О. В. Шапочкіна. — Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. — 20 с.

³ Там само, С. 7.

⁴ Сулаєва Н. В. Основні підходи до менеджменту неформальної мистецької освіти в художньо-творчих колективах вищих педагогічних навчальних закладів / Н. В. Сулаєва // Витоки педагогічної майстерності. [Зб. наук. Праць]. — Полтава, 2011. — С. 256—262.

⁵ Вятярис В. Исследование удовлетворения потребностей взрослых учащихся: на примере Каунасского центра обучения взрослых / В. Вятярис, Р. Чюжас // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення в умовах соціально-економічної нестабільності : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (28 жовтня 2014 р., м. Київ) : у 2 ч. — Ч. 2 / уклад. : Л.М. Капченко, С.О. Тарасюк, Л.Г. Авдєєв та ін. — К. : ІПК ДСЗУ, 2014. — С. 25—34.

⁶ Василенко Н. Г. Стан і проблеми запровадження системи визнання результатів неформально професійного навчання в Україні / Н. Г. Василенко // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення в умовах соціально-економічної нестабільності : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (28 жовтня 2014 р., м. Київ) : у 2 ч. — Ч. 2 / уклад. : Л. М. Капченко, С. О. Тарасюк, Л. Г. Авдєєв та ін. — К. : ІПК ДСЗУ, 2014. — С. 130—138.

Таким чином, залежно від сфери застосування неформальної освіти, автори трактують її як процес, систему або діяльність, що спрямовані на поглиблення життєвих та соціальних компетенцій учасників неформального навчання шляхом врахування індивідуальних потреб, інтересів; відсутність стандартизації та інституціонального впливу та використання діалогічних форм і методів навчання.

А саме, Вершловський С. Г. відзначає, що включення людини у систему формальної освіти дозволяє освітнім інституціям маніпулювати особистістю як об'єктом управління завдяки статусним переконанням та нормативним вимогам; натомість, неформальна освіта орієнтується на пізнавальне мотивування суб'єктів у професійній, загальнокультурній та особистісній сферах; – саме це, на думку дослідника, і визначає переваги неформальної освіти над формальною⁷.

Сулаєва Н. В., досліджуючи роль та місце неформальної освіти у системі професійної педагогічної підготовки, зазначає наявність порушень значущої ієрархії цінностей – від пріоритетної підготовки, спрямованої на розвиток особистості, соціалізацію та соціальну адаптацію фахівця шляхом створення умов для розвитку творчості – через професійну підготовку, що включає професійну адаптацію та умови для професійного розвитку – до спеціальної (фахової) підготовки як процесу та результату оволодіння конкретними фаховими методами, технологіями та прийомами⁸. Натомість вищі навчальні заклади в основу діяльності часто покладають саме завдання фахової підготовки, в той час як творчий розвиток особистості залишається поза увагою методики навчання. У контексті представленої суперечності саме неформальна освіта може слугувати тим інструментом фахового розвитку майбутніх соціальних педагогів, який забезпечить наближення загальних навчально-виховних послуг ВНЗ до потреб, інтересів і мотивів конкретного студента.

Українська розробниця концептуальних засад формування законодавства у галузі освіти дорослих Лукянова Л. Б. убачає роль неформальної освіти у включенні людини у життя суспільства, зокрема як чинника професійного та особистісного розвитку; виділяє чотири підходи до окреслення функціоналу неформальної освіти – суспільно-політичний (конкурентоспроможність навичок і можливостей громадян як результат соціально-політичної активності), культурологічний (“міжкультурне міжгенераційне спілкування” як передумова формування цінностей), політично-діяльнісний (сталий розвиток через політичну активність та особистісний розвиток), економічний (економічне зростання держави)⁹.

Актуальність вивчення теорії та застосування практики організації неформальної освіти студентської молоді визначається Концепцією освіти для сталого розвитку, представленою у “Порядку денному на XXI століття”¹⁰, де базовими принципами розвитку системи освіти визначено її загальність (доступність для всіх), безперервність, міждисциплінарність та заснованість на навчанні за допомогою досвіду й творчості. Зокрема, одним із напрямів реалізації завдань освіти для сталого розвитку визначено співпрацю освітніх інституцій із

⁷ Вершловський С. Г. Образование взрослых: теоретические и методические проблемы / С. Г. Вершловский // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення в умовах соціально-економічної нестабільності : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (28 жовтня 2014 р., м. Київ) : у 2 ч. — Ч. 2 / уклад. : Л.М. Капченко, С.О. Тарасюк, Л.Г. Авдєєв та ін. — К. : ІПК ДСЗУ, 2014. — С. 14—25.

⁸ Сулаєва Н. В. Основні підходи до менеджменту неформальної мистецької освіти в художньо-творчих колективах вищих педагогічних навчальних закладів / Н. В. Сулаєва // Витоки педагогічної майстерності. [Зб. наук. Праць]. — Полтава, 2011. — С. 256—262.

⁹ Лукянова Л. Б. Концептуальні засади формування законодавства у галузі освіти дорослих // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення в умовах соціально-економічної нестабільності : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (28 жовтня 2014 р., м. Київ) : у 2 ч. — Ч. 2 / уклад. : Л.М. Капченко, С.О. Тарасюк, Л.Г. Авдєєв та ін. — К. : ІПК ДСЗУ, 2014. — С. 52—59.

¹⁰ http://dea.gov.ua/chapter/osvita_dlya_stalogo_rozvitku_nacionalna_dopovid4_skorocheno.

театральними групами задля залучення широкої громадськості до публічного дискурсу щодо нагальних соціальних проблем.

Функціональне навантаження неформальної освіти визначається можливостями її впливу на два вектори фахового становлення студентів – *соціальний* (забезпечує зміну соціального статусу шляхом набуття додаткових компетенцій) та *особистісний* (сприяє самореалізації молоді шляхом задоволення актуальних потреб, інтересів та створення простору для активності)¹¹.

Водночас, застосування форм і методів неформальної освіти у середовищі ВНЗ, з огляду на представлений нижче досвід діяльності студентських інтерактивних театрів, дозволяє організаторам ефективно розв'язувати такі **завдання** професійної підготовки, як:

- поглиблення розуміння причинно-наслідкових зв'язків соціальної проблеми, що слугує тематикою театральної вистави, її цілісне, структуроване та професійне бачення;
- вироблення фахових рішень та професійних установок, а також технологізованих алгоритмів соціально-педагогічного впливу на окреслене проблемне поле;
- розвиток емпатії, творчості, комунікативних і організаційних умінь учасників та глядачів інтерактивних театрів;
- формування емоційно забарвлених ставлень до людей у кризових ситуаціях;
- зростання особистісної та професійної впевненості, вмотивованості до активної громадської та соціальної позиції, готовності до соціально-педагогічної діяльності¹².

Дослідники неформальної освіти відзначають провідну роль діалогу учасників як базової передумови її ефективного впровадження. Відповідно, вибір форм і методів такого навчання зумовлюється характерологічними ознаками неформальної освіти, до яких, зокрема, відносимо: добровільність і партиципативність; сприятливий психологічний клімат комунікативного середовища; відповідність потребам учасників та спрямованість на подолання дефіциту певних компетентностей; відсутність централізації, ієрархізації та адміністрування змісту та методів; орієнтованість на життєвий, професійний, емоційний досвід учасників; переважання інтерактивних методів навчання, відсутність вимог щодо обсягу необхідного теоретичного матеріалу; можливість урахування особливостей фізичного і психічного стану учасників¹³.

Проведений нами аналіз наукових і методичних джерел свідчить, що у процесі неформальної освіти організатори надають перевагу активним та інтерактивним **формам і методам** навчання.

Зокрема, основними організаційними формами неформальної освіти є: екскурсійні тури, освітній туризм, стажування, спеціалізовані конференції, семінари, презентації, тренінги, курси, студії, майстер-класи, творчі майстерні, круглі столи, відеолекторії, об'єднання у фахові мережі / професійні асоціації, створення та послуговування мережевими бібліотеками, Інтернет-сервісами та цифровими ресурсами загальнокультурного характеру, організація спільної діяльності, секції, гуртки, клуби, волонтерська діяльність, культурні ініціативи, театри, колективи художньої самодіяльності, вуличні університети, діалогові групи, публічні дискурси, участь у громадських рухах та організаціях, недільні школи, дистанційне навчання, онлайн навчання, курси для отримання нової професії, виїзні заняття, "компенсаційні програми",

¹¹ Павлик Н. П. Функції неформальної освіти студентської молоді [Електронний ресурс] / Н. П. Павлик // Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції "Рівень ефективності та необхідність впливу педагогічних та психологічних наук на розвиток сучасного суспільства". — 2013. — Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/11298/1/tmpD4.pdf>.

¹² Мартинова Н. С. Досвід використання активних методів навчання в системі неформальної туристичної освіти / Н.С. Мартинова // Вісник Луганського Національного Університету ім. Т. Шевченка. — 2009. — №10 (173). — С. 38—43.

¹³ Павлик Н.П. Сталі та варіативні характеристики неформальної освіти

спрямовані на соціально-особистісний розвиток людини (як-от: тренінги/курси особистісного розвитку, ораторської майстерності, ефективного спілкування, йоги, взаємин між статями, тощо).

Визначені форми неформальної освіти насичуються діалогічними методами: дискусії (вільні, панельні, регламентовані, структуровані, тощо) та дебати, кейс-навчання, моделювання проблемних ситуацій, портфоліо, читання, ігри (ділові, рольові, навчальні, організаційно-діяльнісні, виробничі, дослідницькі, проблемно-ділові, проєктувальні), консультації, симуляції професійних / соціокультурних процесів і явищ, інноваційні освітні технології (open-space / відкритий простір, майстерня майбутнього, world-cafe / всесвітнє кафе, peer-education / рівний навчає рівного і т. д.).

Ефективність впливу зазначених форм і методів організації неформальної освіти визначається їх опорою на внутрішні потреби особистості у самоактуалізації, саморозвитку, самореалізації. Саме неформальна освіта володіє потенціалом до інтеграції особистісного та професійного розвитку майбутніх соціальних педагогів.

Визначені форми і методи базуються на спільній діяльності учасників – взаємодії, обміні інформацією, спільному вирішенні проблем, моделюванні ситуацій, оцінці дій співучасників та власній рефлексії, зануренні в реальну атмосферу ділового співробітництва¹⁴. Окрім того, варто відзначити відкритість простору неформальної освіти до оточення та середовища, що виступають як реальність для засвоєння нового досвіду¹⁵.

Шапочкіною О. В. обґрунтовано етапи навчально-пізнавальної діяльності особистості у процесі неформальної освіти: інтуїтивний – характеризує появу мотиву пізнавальної діяльності, виникнення емоції та стійкого інтересу особистості; нормативний – пов'язаний з відбором оптимальних методів, засобів, прийомів організації пізнавальної діяльності; активний – відбувається вибір особистістю різних форм організації неформальної освіти та застосування отриманих компетенцій у навчанні, професійній діяльності, у житті; креативний – пошук, прагнення до освіти протягом життя; творча діяльність, що підкріплена стійкою вмотивованістю дій¹⁶.

Вивчення досвіду інших країн також свідчить про зростання інтересу педагогічної громади до пошуку нових ефективних форм і методів розвитку професіоналізму фахівців, що відображається у розвитку нових категорій і теорій. Зокрема, у США введено поняття “безперервний професійний розвиток” (continuous professional deveiopment – CPD)¹⁷, де суб'єктом навчання і виступає власне учень/студент/фахівець, а результативність забезпечується шляхом інтеграції сталих (психолого-педагогічні, соціально-філософські знання) та варіативних (творчість, обдарованість, інноваційність, вмотивованість) складників¹⁸. Новітнім для України визначаємо американський досвід групового навчання, коли предметом проєктування професійного зростання виступає діяльність не конкретної особистості, а цілої

¹⁴ Петрович В. С. Використання активних та інтерактивних методів навчання у процесі підвищення кваліфікації соціальних педагогів [Електронний ресурс] / В. С. Петрович. // Педагогічні науки. — Вип. 15. — Режим доступу : http://www.gnpu.edu.ua/fiies/VIDANNIY/Visnik_15_2/V15_2_100_108.pdf.

¹⁵ інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід роботи / Уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. — К. : А.П.Н., 2002. — 136 с.

¹⁶ Шапочкіна О. В. Сучасні тенденції розвитку неформальної освіти майбутніх учителів у Німеччині : автореф. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти / О. В. Шапочкіна. — Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. — 20 с.

¹⁷ Кривоніс М. Форми і засоби неперервного професійного розвитку вчителів у США [Електронний ресурс] / М. Кривоніс. — Режим доступу : http://library.udpu.org.ua/library_fiies/poriv_ped_stydii/2012/2012_2_13.pdf.

¹⁸ Кошманова Т.С. Розвиток педагогічної освіти у США (1960–2000 pp.) : автореф. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 / Т. С. Кошманова. — К., 2002. — 40 с.

групи людей, добровільно об'єднаних за інтересами, що спільно працює в реальному або віртуальному просторі¹⁹.

Німецький досвід неформальної педагогічної освіти свідчить про поширеність таких організаційних форм неформальної освіти, як-от: загальнодидактичні курси, семінари, лінгвістичні курси, дидактичні майстерні, тренінги, майстер-класи, навчальні гуртки, проектна діяльність, організація культурно-масових заходів²⁰. Варто зауважити, що курикулуми (з лат. програми для розвитку; формалізовані пакети курсів) з неформальної освіти в Німеччині є уніфікованими та сертифікованими, створеними відповідно до запитів студентської молоді та відображеними у їх індивідуальних навчальних планах; вони складаються з: навчальних програми, флайерів або візитівок курсів, навчальних посібників, підручників, модульних каталогів, ознайомлювальних брошур, глосаріїв, курсів лекцій, методичних рекомендацій, навчально-методичних комплексів, комп'ютерних програм та ін.²¹ З огляду на загальну проблематику цього видання, прикладом може слугувати контактний курс "Театральна педагогіка" Педагогічного університету м. Людвігсбург (Німеччина), що має власну Інтернет-сторінку, на якій представлено візитівку курсу, його навчальну програму із модульною тематикою та результати проектної студентської діяльності.

Різні форми аматорського театального мистецтва, представлені у цьому доробку, є цікавим різновидом неформальної освіти, апробованим Соціально-інтерактивним "Театром життя" Житомирського державного університету імені Івана Франка. Роль театального мистецтва у неформальній освіті відзначається його впливом на ціннісно-мотиваційну, емотивно-когнітивну, діяльнісно-поведінкову сфери особистості, а також врахуванням усіх зазначених вище передумов та потенціалів неформальної освіти – діалогічності, інтерактивності, партиципативності тощо.

У вітчизняній літературі представлено значний арсенал методичних доробків, спрямованих на забезпечення виконання функцій неформальної освіти мистецькими засобами.

Для читачів, що цікавляться, можемо порекомендувати книги:

Михайла Кіпніса – "Драмотерапія"²², що представляє собою опис досвіду організації молодіжної театальної студії "Ювента"; "Акторський тренінг"²³, яка зібрала вправи, ігри та етюди авторської системи інтеграції театру та групового психологічного тренінгу; "Апельсиновий тренінг"²⁴, де описано досвід організації творчих майстерень; Клауса Фопеля – "Як навчити дітей співпрацювати?"²⁵, що являє собою збірку ігор та вправ, спрямованих на розвиток емоційного інтелекту дітей; "Технологія проведення тренінгу"²⁶, що описує теоретичні та методичні основи групової роботи; "Ефективний воркшоп"²⁷, де описано організацію динамічного навчання.

Павлик Н. П.,

к.п.н., доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності ЖДУ

¹⁹ Fullan M. G. The New Meaning of Educational Change / Fullan M. G. // Teachers College Press, 1234 Amsterdam Avenue, New York, NY, 10027, 2001.

²⁰ Шапошкіна О.В. Сучасні тенденції розвитку неформальної освіти майбутніх учителів у Німеччині : автореф. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти / О. В. Шапошкіна. — К., 2012. — 20 с.

²¹ Там само, С. 11.

²² Кипнис М. Драмотерапия. Театр как инструмент решения конфликтов и способ самовыражения. — М. : Ось-89, 2002. — 192 с.

²³ Актёрский тренинг. Более 100 игр, упражнений и этюдов, которые помогут вам стать первоклассным актёром / Михаил Кипнис. — М. : АСТ: АСТ-Москва, СПб. : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2008. — 249 с.

²⁴ Апельсиновый тренинг / Михаил Кипнис. — М. : Ось-89, 2008. — 112 с.

²⁵ Фопель К. Как научить детей сотрудничать? Психологические игры и упражнения : практ. пособ. / К. Фопель ; пер. с нем. : В 4-х томах. — М. : Генезис, 1998.

²⁶ Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика / К. Фопель ; пер. с нем. — М. : Генезис, 2005. — 267 с.

²⁷ Фопель К. Эффективный воркшоп. Динамическое обучение / К. Фопель ; пер. с нем. — М. : Генезис, 2003. — 368 с.

СОЦІАЛЬНО-ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР ЯК ІННОВАЦІЙНА МЕТОДИКА РОБОТИ СЕРЕД РІЗНИХ ПРОШАРКІВ СУСПІЛЬСТВА, НАПРАВЛЕНА НА ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Проблема використання театрального мистецтва в соціально-виховній практиці порушена в працях Н. Миропольської, Р. Короткової, А. Капської, І. Фузейнікової та ін. До обґрунтування важливості інтерактивного театру звертаються М. Кіпніс, О. Мерзлякова, І. Сергієнко та ін.¹ Паралельно з поглибленням розробки питання використання здобутків театрального мистецтва для творчого виховання особистості майбутнього педагога (В. Вартанова, М. Семаков, Л. Сердюк) відбувається диференціація досліджень за напрямками підготовки майбутніх учителів до застосування театральних технологій у навчальному процесі (Д. Будянський, В. Букатов, О. Матюхіна); вдосконалення засобами театральних технологій умінь реалізації виховних впливів (Т. Борисова); підготовки майбутніх педагогів до організації та керівництва театральною діяльністю дітей (С. Соломаха, С. Томчикова, Т. Фуртас); творчого розвитку особистості вчителя в системі післядипломної освіти засобами театрально-ігрової діяльності (Т. Полякова)². Крім того, соціальна заостреність театру Б. Брехта, який широко використовував у театральних постановках публіцистичні засоби, ідеї психодрами (соціодрами) Я. Морено, спрямовані на активізацію людської спонтанності та імпровізаційності, “театр пригноблених” А. Боаля, що вчить і акторів, і глядачів шукати власний вихід із важких ситуацій – це та основа, на якій є доцільним використання театрального мистецтва і в широкій соціальній практиці, і в умовах навчального закладу як одного з найважливіших інститутів соціалізації молодого покоління³, що, безумовно, широко використовується в Україні, а особливим інтересом користується інтерактивний театр.

Інтерактивний театр – це інноваційна методика, що передбачає включення в події вистави глядачів, які цю виставу дивляться (interaction — взаємодія). Хід інтерактивної вистави потребує від глядачів певних дій (можливо, голосування, відповідей на поставлені запитання, виконання певної ролі в окремих сценах і т. д.). Така вистава, як і всі інші, має розвиватися за чітким сюжетом, але тут передбачає й участь глядача, який, можливо, впливає й на розвиток самого сюжету⁴. Сценарії, зазвичай, пишуться на основі зразків, що мали місце у реальному житті. Центральною темою є маніпулювання (численні способи спонукати молодих людей палити, вживати проти свого бажання алкоголь чи наркотики та ін.), а також прийоми, що дозволяють протистояти тиску або ухилятися від небезпечних дій⁵. Для активізації глядацької уваги та зацікавлення глядача використовуються прийоми, які щоразу викликають нову хвилю уваги та зацікавленості (поява нових діючих осіб, демонстрація візуальних ефектів, зміна темпу музики, трансформація предметів, що знаходяться на сцені, перевдягання тощо)⁶.

¹ Шахрай В. М. Потенціал інтерактивного театру у формуванні соціальної компетентності школярів / В. М. Шахрай // Соціальна педагогіка : теорія та практика. — 2011. — №4. — С. 48—55.

² Полякова О.М. Театральні технології як засіб професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів / О.М. Полякова // Вісник Запорізького національного університету. — 2011. — № 1(14). — С. 80—85.

³ Шахрай В. М. Потенціал інтерактивного театру у формуванні соціальної компетентності школярів / В. М. Шахрай // Соціальна педагогіка : теорія та практика. — 2011. — №4. — С. 49.

⁴ Гендерний інтерактивний театр : навч. посіб. / Я. Немає, Л. Колос, і. Конченкова та ін. ; Школа рівних можливостей. — К., 2007. — 176 с.

⁵ Алексєєв О. О. Характеристика деяких форм роботи щодо формування здорового способу життя школярів / О. О. Алексєєв // Розділ II. Науково-методичні засади здорового способу життя учнів загальноосвітніх навчальних закладів та застосування засобів освіти для впровадження здоров'я зберігаючи освітніх технологій у фізичне виховання школярів. — С. 141—145.

⁶ Гендерний інтерактивний театр : навч. посіб. / Я. Немає, Л. Колос, і. Конченкова та ін. ; Школа рівних можливостей. — К., 2007. — 176 с.

Серед основних функцій інтерактивного театру можна виділити пізнавальну, комунікативну, профілактичну, корекційну, терапевтичну тощо. Реалізація цих функцій сприятиме становленню соціальної компетентності особистості, кращому розумінню соціальних ролей, а отже, їх сприйняттю та кращій творчій обробці, виробленню внутрішніх механізмів для запобігання тим життєвим чинникам, що призводять до життєвої некомпетентності, дезадаптації та маргіналізації особистості⁷. Крім того, у своїх дослідженнях В. Шахрай зазначає про наступні профілактично-терапевтичні механізми театрального мистецтва: рольовий; творчий; аналітико-проектувальний; практико-перевірочний; емоційно-почуттєвий; комунікативно-груповий; катарсичний⁸. Що дає можливість зробити висновок про те, що використання театральних технологій у практичній діяльності конкретизується у функціях, які виконує соціальний педагог: аналітико-діагностичній; прогностичній; організаційно-комунікативній; соціально-профілактичній; охоронно-захисній; функції соціально-педагогічної підтримки, допомоги та психотерапевтичної функції; корекційно-реабілітаційна функції; координаційно-організаційної⁹.

У ході роботи інтерактивного театру отримуємо наступні результати заходів: набуття навичок безпечної поведінки та прийняття найбільш вдалих рішень; надання корисної інформації (правової, медичної тощо) незахищеними верствам населення і передача їм позитивного соціального досвіду; отримання людиною, що знаходиться в проблемній ситуації, нового досвіду для вирішення даної проблеми; обговорення та спільний пошук шляхів вирішення соціальних проблем волонтерами та їх клієнтами¹⁰. Крім того, беззаперечним є те, що інтерактивний театр створює безпечне середовище, яке дозволяє аудиторії переглянути свої переконання і сприйняти проблеми, зробити усвідомлений вибір, переконавши глядачів у тому, що вони можуть змінити свою власну реальність; розширити можливості активності у своєму майбутньому.

В основі інтерактивного театру закладені: *театральна техніка verbatim* (від лат. *verbatim* – дослівне, його наказав), суть техніки полягає у створенні театральної вистави, що передбачає відмову від залученої ззовні літературної п'єси. Матеріалом для кожної вистави служать інтерв'ю з представниками тієї соціальної групи, до якої належать герої планованої постановки. Розшифровки інтерв'ю й становлять канву та діалоги вербатіма (документальної п'єси) (яскравим прикладом даного жанру в Росії є Театр.doc)¹¹, *перфоманс* (англ. *performance* – виконання, подання, виступ) – форма сучасного мистецтва, в якій твір становлять дії художника або групи в певному місці і в певний час. До перформансу можна віднести будь-яку ситуацію, що включає чотири базові елементи: час, місце, тіло художника і ставлення художника і глядача¹²), *stand-up show* (сольний гумористичний виступ перед аудиторією), *імпровізація* (гра, дії актора, створення сценічного образу та власного тексту під час театральної постанови, не за сценарієм).

Крім того, для постановки вистави використовуються різноманітні психодраматичні прийоми, зокрема: *представлення самого себе* (самопрезентація) – через короткі рольові дії протагоніст зображує самого себе чи когось дуже важливого для себе (цей прийом може бути

⁷ Шахрай В. М. Потенціал інтерактивного театру у формуванні соціальної компетентності школярів / В. М. Шахрай // Соціальна педагогіка : теорія та практика. — 2011. — №4. — С. 51.

⁸ Шахрай В. М. Театральне мистецтво як профілактично-терапевтичний засіб у соціально-педагогічній роботі з підлітками / В. М. Шахрай // Педагогічні науки. Збірник наукових праць. — 2011. — № 58. — С. 94.

⁹ Полякова О.М. Театральні технології як засіб професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів / О.М. Полякова // Вісник Запорізького національного університету. — 2011. — № 1(14). — С. 81—82.

¹⁰ Оніпченко О.І. Інноваційні форми волонтерської діяльності майбутніх соціальних педагогів / О.І.Оніпченко // Вісник Запорізького національного університету. — 2011. — №3 (16). — С. 157.

¹¹ Вербатіум [Електронний ресурс]. — Режим дост. : http://altermond.ru/verbatim_theatre.html.

¹² Перфоманс [Електронний ресурс]. — Режим дост. : <http://ru.wikipedia.org/wiki>.

використаний і у фазі розігріву); *діалог* – відображення взаємин між різними людьми у конфліктних ситуаціях; *монолог* – протагоніст висловлює вголос про свої почуття, ніби радиться сам із собою; *дублювання* – допоміжна особа виступає “психологічним двійником” протагоніста, його внутрішнім голосом; *обмін ролями* – дає можливість молодій людині глибше проникнути в душевний і психологічний стан інших людей; “*крок у майбутнє*” – розігрування різних сценаріїв розгортання життєвих подій і визначення, котрий із них є кращим. Крім названих прийомів, в арсеналі психодрами є ще багато інших, але в широкій соціально-педагогічній практиці найбільш доступними та доцільними є визначені вище¹³.

Педагогові, який є керівником інтерактивного театру, але не має професійної театральної освіти, важливо досягнути основи режисури та сценарної майстерності, від чого залежить успіх театральної вистави. Для вистави інтерактивного театру є десять творчих кроків, зокрема: визначення теми, пошук ідеї та постановка проблеми; вибір жанру вистави; ознайомлення з якомога більшою та докладнішою інформацією з обраної теми; винайдення оригінального сценарно-режисерського ходу (комплексу прийомів, акцентів, засобів художньої виразності, які використовує режисер, щоб донести думку); написання сценарію, спираючись на правила композиції; вибір художнього оформлення вистави, костюмів; музичне оформлення вистави (необхідним є постійний звукорежисер); підбір акторів відповідно до задуму; аналіз та розмірковування над засобами активації уваги глядача; продуктивне проведення репетиційного періоду¹⁴. Рекомендованим компонентом є проведення обговорення (форуму) після звершення вистави, що передбачає безпосередню участь глядачів у виставі, де озвучуються кілька варіантів рішення проблеми, відповідно, ключовим елементом є відсутність сторонньої оцінки запропонованого одним з глядачів рішення.

Підсумовуючи, зазначимо, що інтерактивний театр є експериментальним майданчиком для використання інноваційних прийомів та форм взаємодії, що сприяє розвитку, як в акторів, так і у глядачів, навичок аналізу моделей взаємодії між людьми, наближує їх до реального проживання різноманітних соціальних ситуацій, формує відповідні моделі поведінки та спрямовує на пошук власного місця в соціальному просторі, сприяє розвитку соціально-адаптаційного потенціалу особистості через театральні технології, встановленню міжособистісного контакту, емпатії, спрямована на активізацію творчого потенціалу та ін., а отже, створює можливість багатоаспектно формувати соціальну поведінку молоді.

Палько І. М.,
асистент кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності,
керівник Соціально-інтерактивного “Театру життя”

¹³ Шахрай В. М. Театральне мистецтво як профілактично-терапевтичний засіб у соціально-педагогічній роботі з підлітками / В. М. Шахрай // Педагогічні науки. Збірник наукових праць. — 2011. — № 58. — С. 95.

¹⁴ Гендерний інтерактивний театр : навч. посіб. / Я. Немая, Л. Колос, і. Конченкова та ін. ; Школа рівних можливостей. — К., 2007. — С. 12—13.

І ФЕСТИВАЛЬ ІНТЕРАТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ ІІІ-ІV КУРСІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА”, 2011/2012 н.р.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “РЕАЛІЇ ЖИТТЯ” ВИСТАВА “ЛИСТИ З МИНУЛОГО”

Автори сценарію: Юлія Золотуха, Надія Кушніренко, Юлія Покотило

Автор. Середньостатистичне українське подружжя розриває свої стосунки уже після 11 років спільного життя. Виникає питання: куди зникає сімейне щастя?...

(звучить спокійна музика. На авансцені стіл, на ньому фото, настільна лампа, ноутбук. На підлозі лежать іграшкові зайці. На сцену повільно виходить молода жінка. Вона втомлена. Знімає туфлі, вішає на спинку стільця шаль, присідає на стілець)

Жіночий голос за кулісами. Скільки років минуло, а нічого не змінилося... хоча ні: діти стали дорослими, тепер у них своє життя ... *(звук телефонного дзвінка)* о-о... синочок...

Чоловічий голос за кулісами. Привіт, мамо. Як справи?

Жіночий голос за кулісами. Привіт, у мене все добре, а Ви як?

Чоловічий голос за кулісами. Та все гаразд, не хвилюйся. Сашка прийняли до дитячого садочка, Каріна з Міланою уже букви вчать, а я щодня в офісі...от тільки зараз додому повертаюся. Весь у тебе – ні дня без улюбленої роботи, цим і живу. До речі, прихопи завтра мою теку з документами, забув у тебе її минулого вівторка, а я десь по обіді заберу. А то тебе вдома застати майже нереально.

Жіночий голос за кулісами. Скажеш таке...хоча, у роботі я можу покладатися лише на себе, а інших мушу контролювати. Та ти й так це знаєш, скажи краще, де ти документи залишив?

Чоловічий голос за кулісами. У котрійсь із шухляд...точно не пам'ятаю. Ну все, мамусю, я вже вдома, Каріна вечерю розігріла, до завтра. Цілую.

Жіночий голос за кулісами. Бувай. Цілую.

(Перебирає папери, зупиняється на одній із тек, відкриває, звідти випадають дитячі малюнки, фото і листи. На екрані з'являються проекції листів).

Жіночий голос за кулісами. У повітрі твоє ім'я... І ця безкінечна ніч без тебе все одно пахне твоїм волоссям і... диким медом. Це все так дивно і так добре. Ти навчила мене бачити те, чого я раніше не помічав, живучи у своєму власному тісному світі. Все в тобі мене дивує і радує. Пам'ятаєш, як ти комплексувала через свої незвичайні очі: одна зіниця блакитна, а інша — зелена, і весь час тікала від мене, як перелякане оленятко... моє оленятко. Ти маєш надзвичайний дар – оживлювати предмети одним дотиком. Ти й мене оживила, бо раніше здавався собі якимось старим деревом, яке ніколи не зацвіте.

Жіночий голос за кулісами. *(бере другий лист)* Залишилося два дні до зустрічі з тобою і можна було б не писати, але я маю потребу відчувати зв'язок із тобою кожного дня, кожної хвилини. Я ніколи не думав, що ти, одна маленька жінка, затьмариш усі мої чоловічі справи – нічні гулянки, футбол, авто, суперечки про політику... *(читання листа продовжує жіночий голос)*... коли тебе немає поруч — я не помічаю навколишнього світу. Напевно, не помітив би його навіть тоді, коли б мені на голову впала цеглина... або й сто цеглин. Без тебе мені все здається сірим і байдужим, а коли ми вдвох — я відчуваю, як шелестить крильцями найменший із метеликів. Не хочу будити тебе. Спи. А коли прокинешся – не забудь зазирнути під свою подушку: цей новий заєць вітає тебе з п'ятиріччям нашого сімейного життя. Він любить тебе так, як не здатні любити сотні тисяч інших, чужих зайців.

Чоловічий голос за кулісами. *(читає наступний лист)* Пам'ятаєш, ти говорила: “Звичка – це смертельний вирок для сімейного життя”. Ти боялася, що звичка розчавить, знищить наше кохання. Я давно перестав боятися цього. Якби мені запропонували вибрати з тисячі найкрасивіших жінок одну, я б, не боячись виглядати останнім у світі консерватором, знову обрав би тебе...

Чоловічий голос за кулісами. *(читає наступний лист)* Біжу на роботу. Не забудь вимкнути газ, світло, телевізор... радіо можеш залишити. Обожаю. Сто мільйонів разів цілую, і цей плюшевий заєць, як вершина смаку наших виробників, тільки для твоєї колекції... Дітям показувати його суворо заборонено. Ввечері будемо пити шампанське, смакувати делікатесами, я відкрию тобі страшну таємницю: я кохаю тебе... Якщо шампанського і делікатесів не буде — обійдемося смаженою картоплею з кефіром, але ця солодка таємниця залишиться незмінною: я кохаю тебе...

Автор. Отак, серед розкиданих паперів і фото вона просиділа до пізнього вечора, згадуючи далекі, щасливі хвилини подружнього життя. Чорно-білі фото, листи, мережені дрібними літерами — це все, що в неї залишилося. Діти виросли та роз'їхалися, у них тепер своє, окреме життя, а чоловік... у нього вже давно інша родина...

(Звучить пісня гурту “Скрябін” “Старі фотографії”. Усі актори виходять на авансцену на фінальний уклін)

Усі разом: “Бережіть вогник сімейного щастя”!

Питання для обговорення:

1. Поділіться враженнями від перегляду вистави? Які засоби активізації глядацької уваги Ви помітили?
2. Який спектр соціально-педагогічних проблем розкриває вистава?
3. Як Ви розумієте поняття “криза шлюбних стосунків”? Чим характеризуються ці кризи? В якій період виникають?
4. “Повна сім'я” в XXI ст. — міф чи реальність? Аргументуйте відповідь.
5. Яку соціально-консультативну допомогу може надати соціальний працівник у подібній ситуації?
6. Які альтернативні варіанти розв'язання запропонованої ситуації може запропонувати соціальний педагог / психолог?
7. Адаптуйте дану виставу до методики форум-театру.
8. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “НА ВІРНОМУ ШЛЯХУ” ВИСТАВА “НА “ВІРНОМУ” ШЛЯХУ, АБО АБСТРАКЦІЯ ЖИТТЯ”

Автор сценарію: Катерина Бублик

Автор:

.....
У світі наче потемніло,
Я думала не про життя,
Про вічну волю серце мліло,
Я тихо впала в небуття,
І вже нікому не потрібна,
Бо чую вирок смертний свій,
І на лавину так подібні,
Оті слова, що в мене “+”

*Звучить лірична мелодія.
На сцену виходить дівчина, вона засмучена,
занурена у себе.
Підійшовши до краю сцени, падає на коліна, затуляє
обличчя руками. Потім повільно піднімає руку, на
якій намальований +*

Усе чого хотіла я — було: Кохання в серці рідної людини, Солодке та грайливе, як вино, І статки...я не з бідної родини... Не знала міри я в ціні Лиш модні речі в гардеробі, Дешево все – чуже мені, І друзі всі – “круті” і “кльові”	<i>Лунає зваблива мелодія. На сцену виходять актори у чорному, це “здобутки” дівчини. Вони повільно оточують її. Один із них пропонує дівчині іграшкове серце, другий — віяло з паперових грошових купюр, третій пропонує модні речі. Четвертий дає їй наркотики. Дівчина падає.</i>
	<i>Музика різко змінюється, стає швидкою, пронизливою, відбувається “стоп-кадр”, події швидко “прокручуються” назад. Дівчина піднімається, віддає акторам у чорному речі, які брала у них (серце, гроші, одяг, наркотики).</i>
Героїня: Фальшиві друзі є у всіх, У тебе, в мене, в кожного у світі, Погляньте – в залі добре видно їх, Дарма що лица масками накриті.	<i>Кілька акторів у глядацькій залі піднімаються зі своїх місць і демонстративно знімають маски.</i>

(звучить оптимістична музика, актори виходять на уклін)

Питання для обговорення:

1. Озвучте Ваші враження від вистави? Які засоби активізації глядацької уваги вразили Вас найбільше?
2. Охарактеризуйте особливості соціального середовища героїні.
3. Складіть психологічний портрет героїні. Якому періоду вікових змін він відповідає?
4. Які соціально-педагогічні проблеми висвітлює вистава?
5. Які соціально-педагогічні заходи варто провести у підлітковому середовищі задля уникнення подібних ситуацій? Запропонуйте тематику для циклу виховних годин у такому середовищі.
6. Адаптуйте виставу до методики форум-театру.
7. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, у яку потрапила героїня, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “ІЛЮЗІЇ СНІ” ВИСТАВА “ЖАХЛИВИЙ СОН”

Автор сценарію: Катерина Куранова

Сцена 1: Звучить мелодія, на сцену виходять актори та завмирають у складі різних фігур. Виходить головна героїня. Вона потрапляє у власний сон та лякається того, що бачить. Вона ходить навколо інших акторів (намагається щось пригадати), торкається першої фігури.

Сцена 2: Перша фігура “оживає”. Родинна сварка: мати забирає у дівчинки цукерки і б’є її по щоці, дитина падає на підлогу, плаче. Актори, які грають матір та доньку, завмирають.

Сцена 3: головна героїня сидить на краю сцени, задумавшись. До неї швидким кроком підходить хлопець, вона прикриває обличчя рукою, ніби боїться отримати від нього ляпаса... Хлопець дивиться на неї кілька секунд і повільно йде за кулісу.

Сцена 4: Змінюється мелодія. Головна героїня підходить до другої фігури, торкається її, відходить убік. Актори (хлопець та дівчина) імітують сварку, чоловік піднімає руку на жінку, вона відступає назад, за мить актори завмирають.

Сцена 5: повторення сцени 3.

Сцена 6: Змінюється мелодія. Головна героїня підходить до 3 скульптури і “оживлює” її. Дві дівчини сперечаються, одна з них дає ляпас іншій. За мить вони завмирають.

Сцена 7: *головна героїня затуляє вуха руками, ніби чує якісь страшні, моторошні звуки. Вона озирється, ніби за нею хтось женеться. Дівчина повертається до глядачів, ніби хоче щось сказати. Звучить дзвінок будильника.*

Сцена 8: *монолог головної героїні.*

Я не можу більше мовчати! ДОСИТЬ!!! Я довгі роки терпіла таке ставлення до себе. Спочатку не розуміла, що стаю жертвою насилля матері. Мені здавалося, що вона відбирає цукерки, бо дбає про мене, адже їсти багато солодощів – шкідливо. Насправді ж я була зручною мішенню для виплескування образи та злості на батька. Мої батьки часто сварилися, батько постійно бив матір. До поліції мама не зверталася, мовчала, тримала все в собі... Та й що б вона там сказала: чоловік незадоволений тим, як вона помила посуд? Або тим, як зварила улюблену страву? Сусідам та подругам мама завжди говорила, що батько турботливий, милий, уважний. Вона, як і сотні інших жінок, мовчки терпіла... може, заради мене, може...просто від безвиході. Минуло багато часу, доки мама зрозуміла, що вона — жертва. Жертва домашнього тирана, який не лише фізично принижував її, але й не давав рости і розвиватися професійно. Мама була вчителькою молодших класів, заробляла мало, тому привід до сварки на тему маминої роботи у батька був завжди. Ще у мамі була подруга. Вона неодноразово просила її покинути цього тирана, виховувати мене самостійно. Мама образилася на неї, вони посварилися. Далі все розвивалося за звичайним сценарієм: у нашому домі не припинялися сварки, часто доходило до бійки. Я щовечора лягала спати в сльозах... мені здавалося, що все це відбувається не зі мною, що це страшний сон, який мине, щойно я прокинусь. Мені хотілося кричати про несправедливість, але вдалося прошепотіти лише “терпи”.

З тих пір насильство для мене — це ознака слабкості. До насильства вдаються люди, які не люблять і не поважають себе та інших, які не можуть адаптуватися у створених суспільством умовах, сердяться і виплескують свою злість на інших. Шляхом насилля вони імітують ситуацію успіху. Однак отримані псевдоемоції слабкі та короткотривалі, тож вони знову і знову повторюють свої дії. Жертви насилля рано чи пізно вдаються до агресії у відповідь. Але помста не приносить полегшення. Не приносить полегшення і внутрішнє програвання уявного кіно, в якому жертва набирається сміливості і таки карає свого тирана.

Сцена 9: *танець*

Сцена 10: *на сцену виходить дівчинка в масці, в руках тримає повітряні кульки. Вона повільно спускається до глядачів і роздає їм кульки. Вони знімають з неї маску
(актори виходять на сцену на фінальний уклін)*

Питання для обговорення:

1. Опишіть свої враження від вистави? Які засоби активізації глядацької уваги Ви помітили?
2. Які соціально-педагогічні проблеми порушено у виставі?
3. Охарактеризуйте особливості соціального середовища головної героїні.
4. Прокоментуйте вислови: “Сміття з дому не виносять”, “Б’є – значить любити!” і т. д. (продовжіть ряд). Запропонуйте форми роботи з цільовою групою, яким властива висока стереотипізація.
5. Визначте фактори сімейного насилля, охарактеризуйте шляхи протидії цим факторам.
6. Яку соціально-консультативну допомогу в цій ситуації може надати соціальний педагог?
7. Адаптуйте виставу до методики форум-театру.
8. Проаналізуйте шляхи виходу з окресленої ситуації, які були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ІІ” ВИСТАВА “ПРОДАНЕ ЩАСТЯ”

Автори сценарію: Ольга Паключенко, Віра Назарівська

Автор: Сьогодні ми пожинаємо плоди технічного прогресу. Суспільна думка не встигає за розвитком науки. Явище сурогатного материнства вже не є новиною. Існує багато точок зору, кожна з яких містить сотні запитань. Запитань – багато. Правда – у кожного своя.

(Лікарняна палата. Посередині біла стіна з фотографіями. На них зображене життя людини від народження до дорослого віку. Перед стіною сидить жінка. За нею стоять, замерши, актори, які символізують її думки. До палати входить медсестра з немовлям на руках).

Медсестра: Вітаю Вас, мамусю. Ваша донечка абсолютно здорова. Ось, тримайте Вашу красуню. Ямочка на підборідді Ваша. Оченята світленькі, мабуть, татусеві...

(Медсестра віддає дитину мамі. Звучить лірична мелодія)

Сурогатна мама: Цікаво, на кого ти будеш схожа, коли виростеш? Який шлях обереш собі у житті? Чи не повториш мою долю? Сподіваюся, ти ніколи не знатимеш, що таке злидні, твої батьки дадуть тобі все. Твої нові батьки. Якби я не знала цього напевно, то ніколи б тебе не віддала!

Мабуть, це востаннє я отак тримаю тебе на руках...Подумати тільки – я ж продаю своє маленьке щастя...

Різні думки лізуть до голови, сумніви, спогади. Чомусь завжди, коли втрачаєш надію на світле майбутнє, починаєш згадувати минуле... Може, я не помітила чогось важливого у житті? Якийсь знак долі? Якусь підказку?

Ця жінка, твоя нова мама, може дати тобі все. Все, що стосується матеріального. А що стосується духовного... Звідки я можу знати? Сподіваюся лише, що вона любитиме тебе так, як люблю я.

(На авансцену виходить одна з актрис-думок).

Думка 1 (мама-“замовниця”): Хотіла досягти успіху, вважала його головним у житті. І от – ніжний і уважний чоловік, успішний бізнес, високий суспільний статус. Коли ж зрозуміла, що насправді має бути сенсом мого життя, було вже пізно... Сьогодні ти – мій шанс відчувати себе повноцінною. Я не розповідатиму слізних історій про те, наскільки сильно хочу мати дитину і як страждаю від того, що не можу її народити. У мене є шанс стати матір’ю і я ним скористаюся.

(Клеїть на стіну з дитячими фотографіями слово “Щастя”, відвертається, замирає).

Сурогатна мама: Так... Цей вибір лише за мною... Може, варто щось змінити, доки не пізно? Рідна сестра поганого не порадить, правда ж? Вона єдина, хто вважає, що я роблю найстрашнішу помилку у своєму житті.

(На авансцену виходить друга “думка”)

Думка 2 (сестра): Це крихітне створіння — частинка тебе! Ти не можеш зрадити її! Не можеш зрадити себе! Можливо, це твій єдиний шанс народити! Життя складне...але разом ми з усім упораємось! Разом будемо радіти маленьким перемогам маляти, його першим крокам, його усмішці. Уяви собі: це єдина у світі істота, яка любитиме тебе більше за життя! Ти повинна любити, захищати й оберігати цю дитину. Бог подарував тобі це щастя — не відмовляйся від нього!

(Клеїть на стіну слово “дане”, відвертається, замирає).

Сурогатна мама: Де ж узяти гроші? Чим заплатити за навчання? Чим годувати тебе? Ні, Наталка таки має рацію, гроші за сурогатне материнство – це мій єдиний шанс вийти з ситуації, що склалася.

(На авансцену виходить третя “думка”)

Думка 3 (подружка): Ти ще думаєш? Чого тут вагатися? Ти молода, ще встигнеш народити! За кордоном цим уже давно ніхто не переймається. Крім того, ти знала, на що йдеш. Про дитину думаєш? А що дитина? Вона поки що нічого не розуміє! Може, з багатими батьками їй буде навіть краще.

(Клеїть на стіну слово “Про”)

Сурогатна мама: Через годину по тебе прийдуть. І я маю тебе віддати.

(піднімається, клеїть на стіну частку “Не”. На стіні напис “Непродане щастя”. Кілька секунд дивиться на цей напис, потім зриває його. Звучить пісня-коліскова О. Понамарьова “Спи, моя донечко!”. Актори-думки повільно йдуть зі сцени. Сурогатна мама обіймає дитину, плаче над нею. Всі актори виходять на уклін).

Питання для обговорення:

1. Опишіть свої враження від вистави? Які засоби активізації глядацької уваги Ви помітили?
2. Які соціально-педагогічні проблеми піднімає вистава?
3. Проаналізуйте проблему “сурогатного материнства” в Україні та у світі. Вкажіть свою позицію відносно запропонованої проблеми.
4. Як тема материнства розкривається в етнопедагогіці?
5. У яких ще ситуаціях вибору може опинитися вагітна жінка? Чи впливає на цей вибір соціальне середовище?
6. Визначте позицію соціального працівника у вирішенні такої проблеми.
7. Відтворіть виставу за методикою форум-театру.
8. Проаналізуйте шляхи виходу з запропонованої ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “ДЖОКЕР” ВИСТАВА “JUST BELIEVE ME...”

Автори сценарію: Анастасія Бацин, Валентина Бондар, Світлана Остапчук,
Наталія Харькова, Анастасія Луценко

Сцена 1.

(Звучить тиха музика в японському стилі. На сцені актори складають журавлики. Вони сидять на подушках. Між ними ходить Тренер).

Тренер: Ой, молодці, молодці! Бачу, Ви навчилися робити журавлики! А чи знаєте Ви, що в Японії паперові журавлики є символом удачі та довголіття? Існує вірування, за яким, якщо з любов'ю та турботою згорнути тисячу паперових журавликів і подарувати їх людям, отримуючи у відповідь усмішки — буде виконане найзаповітніше бажання. Тож нехай цей журавлик, якого ви щойно створили, стане початком здійснення вашої мрії!

(Герої тихо розмовляють між собою, перезираються. Між ними ходить актор у чорному одязі, це Хвороба. Вона помалу йде до головної героїні, інші її не бачать. Головна героїня п'є ліки. Хвороба відступає, зле посміхаючись при цьому).

Сцена 2.

(Тренер пропонує покласти журавликів до однієї ємкості).

Тренер: Давайте залишимо цих журавликів у цьому кошику, кошику Ваших мрій.

(головні герої кладуть журавликів останніми. Тренер, тихо щось розповідаючи, йде за куліси, інші актори йдуть за ним. На сцені залишаються головні герої).

Головний герой: Що ти загадала?

Головна героїня: Не скажу, а то не здійсниться! ... А ти що?

Головний герой: *(кривляючись)* Не скажу, а то не здійсниться!

Головна героїня: *(усміхається).*

Головний герой: У кінотеатрі зараз іде хороший фільм. Хочеш сходимо?

Головна героїня: ...Ем... давай *(усміхається).*

Головний герой: Ну от, моє бажання вже здійснилося.

(ідуть за куліси)

Сцена 3.

(головна героїня вибігає на сцену)

Головна героїня: Мамо, я вдома! *(усміхається, бере листок і починає згортати журавлика).*
Нарешті він зважився до мене підійти! Я так довго про це мріяла! *(перестає усміхатися).*

(з-за куліси помалу виходить Хвороба, головна героїня п'є ліки, кривиться. Хвороба відступає).

Чому саме я? За що у мене відбирають можливість бути щасливою?! Хіба я маю право вриватися в життя коханої людини, щоб принести пекучий біль? Я не можу вирішувати за двох. Я повинна сказати йому *(згортає журавлик).*

А, може, усе ще обійдеться? Я добре себе почуваю, та й лікар сказав, що я повинна жити повним життям. Треба лише вчасно приймати ліки! Я не хочу ламати своє життя. Я таки буду щасливою!

Сцена 4.

Головні герої танцюють, "проживають" послідовність подій: хлопець чекає дівчину, нервово поглядає на годинник. Підходить дівчина, він дарує їй троянду, вони беруться за руки, танцюють. Хлопець оспівдується. Дівчина повідомляє про вагітність. Він ніжно гладить її живіт. Дівчина, непритомніє. Хлопець бере її на руки, несе за куліси. Ліки випадають із кишені дівчини, котяться по сцені, їх піднімає Хвороба, посміхається, іде за куліси.

Сцена 5.

Виходить лікар. Головний герой підбігає до нього. Лікар хитає головою: "Ні". Лікар іде зі сцени. Головний герой стоїть, обхопивши голову руками. На сцену повільно виходять люди, вони зіштовхуються один з одним, гублять різні речі.

Лікар (голос): Хвороба вбиває її, ми нічого не можемо вдіти. Мені шкода, але в дитини теж дуже мало шансів з'явитися на світ здоровою. Ваша дружина помирає!

Сцена 6.

Танець Головної героїні з Хворобою. У танці дівчина бореться з Хворобою, але та сильніша, вона крок за кроком сковує її рухи. Головна героїня робить глибокий вдих і падає. Хвороба на руках несе Головну героїню за куліси.

Голос за кулісами: Минуло десять років.

Сцена 7. *На сцену виходить Головний герой із маленькою дівчинкою. В руках дівчинка тримає паперовий журавлик.*

Дівчинка: Тату, а чому ми кожного року приносимо мамі журавлик?

Головний герой: Існує легенда: якщо з любов'ю і турботою згорнути тисячу паперових журавликів і подарувати їх різним людям, отримуючи у відповідь усмішки – буде виконане найзаповітніше бажання. Твоя мама вірила в цю легенду і теж робила журавликів. і хоч вона не встигла згорнути їх тисячу, – наше найзаповітніше бажання здійснилося – у нас народилася ти, наше маленьке щастя. Тепер ми кожного року приносимо мамі журавлик, а вона усміхається нам... усміхається з небес.

Сцена 8. На сцену виходить автор, читає вірш. Під його читання на сцену виходять усі актори з паперовими журавликами в руках.

Автор: Насолоджуйся миттю, коли серце палає,
Насолоджуйся миттю, коли щастя є...
І щоб не сталося,
Пам'ятай: "Сьогодні є день, і сьогодні є я!"
Щоб не сталося, головне вір, знай, люби,
Де б не був, з ким би не залишився.
Сьогодні в тебе є люди, яких ти любиш,
Ти заслуговуєш на це, тож люби, доки можеш!
І "Неважливо скільки днів у твоєму житті!
Важливо скільки життя у твоїх днях!"

(Автор підходить до краю сцени, актори спускаються до зали і роздають паперових журавликів)

Автор: Ми хочемо подарувати Вам цих журавликів, нехай вони стануть початком здійснення Вашої найзаповітнішої мрії!

Питання для обговорення:

1. Опишіть свої враження від перегляду вистави? Які засоби активізації глядацької уваги Ви помітили?
2. Які соціально-педагогічні проблеми порушено у виставі?
3. Охарактеризуйте особливості соціального середовища героїні.
4. Яку соціально-консультативну допомогу може надати соціальний працівник (психолог) у подібній ситуації?
5. Що таке паліативна / хоспісна допомога? Які особливості її здійснення? Опишіть технологію залучення до волонтерської роботи у відділенні паліативної / хоспісної допомоги.
6. Які моделі поведінки притаманні людям у кризових ситуаціях?
7. Визначте основні методи соціально-педагогічної інтервенції.
8. Відтворіть виставу за методикою форум-театру.
9. Проаналізуйте шляхи виходу з описаної ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР "ДЕМОТИВАТОРИ ЖИТТЯ" ВИСТАВА "КРІЗЬ ПРИЗМУ"

Автори сценарію: Вікторія Безсмертна, Ніна Джура, Олег Грабар

(на екрані проектора напис: "Зустріч випускників". Звучить уривок пісні Океану Ельзи "Все буде добре". На сцені стіл із фруктами та шампанським. У залі актори (Ніна і Саша) дарують квіти класному керівникові. На сцені Олег і Катя).

Олег: Ну, і де ж усі?

Катя: Слухай, цікаво, хтось уже привітав нашого класного керівника?

(на сцену із зали піднімаються інші однокласники. Вони обіймаються, розмовляють між собою).

Олег: А ось і вони...

Катя: Привіт, як же давно ми не бачились, як всі змінилися!

Регіна: Привіт, привіт! Я така рада вас бачити!

Ліля: Привіт!

Леся: Привіт! Які ви всі красиві!

(до гурту підходять Саша і Ніна)

Саша: Усім доброго вечора!

Ніна: Привіт, мої хороші!

Олег: Як Ви всі змінилися, 10 років вже минуло ...

Регіна: Так, наговоритися ще встигнемо, раз усі зібрались – прошу до столу!
(*всі проходять до столу, стають півколом*)

Олег: О, так уже цікавіше... а пам'ятаєте, про що ми мріяли... Нінко, ти бухгалтером хотіла стати. Збулося?

Ніна: Ні, бухгалтером я так і не стала, зате стала директором школи. Тепер маю чудових колег, прекрасного чоловіка та доньку-відмінницю! Тож усе вийшло на краще!

Саша: У мене теж життя змінилося кардинально, тепер маю власний бізнес. Єдиний мінус – ту, єдину, на жаль, ще не зустрів.

Леся: Та не журись, я теж іще принца не зустріла, але в мене престижна робота, хороша перспектива на кар'єрний ріст. А принц іще знайдеться.

Регіна: А я не працюю, у мене чоловік добре заробляє. Я займаюсь вихованням дітей, думаю, так краще і для них, і для мене.

Олег: О, ти ж і мріяла про те, щоб ніде не працювати, вийти заміж за багатого і красивого!

Регіна: Так...

Ліля: Ой, і в мене все чудово, життя просто розкішне, працюю і паралельно здобуваю другу вищу освіту.

Олег: Розкішне, кажеш, то банкет оплачуєш ти ?...

Ліля: Може, й так...

Катя: Та ну, то він так жартує! А я от маю декілька власних салонів краси. Прибуткова справа, хочу вам сказати. Дітей не маю, рано мені ще... усе життя попереду.

Ніна: Друзі, оскільки ми всі тут зібралися – щасливі, здорові і не бідні, давайте піднімемо келихи за нас!

(*наливають шампанське в келихи*)

Олег: Давай як раніше — за 11-А (*чаркуються*). Випускники...
(*на сцену виходить Оля*)

Оля: Усім привіт!

Олег: Ой, привіт Олечко...

Ліля: Привіт. Олю, ти, як завжди, запізнюєшся, все як у школі!

Оля: Вибачте за запізнення, дітей з дитсадка до бабусі відвозила, чоловік сьогодні пізно повертається з роботи. Але я знаю, чим можу загладити свою провину. В мене є для вас пам'ятний подарунок.

Олег: Та ти що? Давай!

(*Оля дістає з сумочки стрічку випускника та показує її всім*)

Всі: О-о..

Ніна: Олю, де ти її взяла?

Оля: Ремонт нещодавно робила, от і знайшла серед старих речей.

Катя: А давайте сфотографуємося, зробимо спільне фото.

Олег: А де ж фотограф?

(*на сцену виходить фотограф*)

Фотограф: Так, ставайте ближче один до одного...

Олег: усміхаємося...давайте всі разом...

Усі: 11-А!

(на екрані проектора з'являється загальна фотографія. Актори дивляться на фото і завмирають. Потім по одному підходять до екрану. Кожен із них одягає стрічку випускника, фотограф робить знімок. У цей час на екран проектується зображення реального життя героя та звучить у записі його монолог, який розкриває реальну історію його життя).

Голос Каті: У мене чудова робота, я успішна жінка. Та я часто втомлююсь, бо так і не навчилась відпочивати. Та це не головні речі в моєму житті. Головна таємниця дрімає в мене під серцем: моє маленьке диво.

Голос Регіни: Так, я щаслива. У мене хороший чоловік, заробляє достатньо, щоб забезпечити родину. А я виховую дітей... але якби ви тільки знали, як я втомилася від цієї щоденної рутини, як я хочу відпочити, змінити бодай щось у своєму житті.

Голос Сашка: У всіх все добре: родина, діти, друзі, робота. А моє життя — суцільний жах. Мені терміново потрібна доза... не можу терпіти... Це моя страшна таємниця. А-а-а, де взяти гроші... знову щось продавати... все, це сильніше за мене, потрібно кудись іти, бігти, не можу тут залишатися!

Голос Ніни: Так, щаслива... дуже. Головне не розридатися. і не відкрити правди. Я знаю, вони будуть мене жаліти. Мені це не потрібно. Це не допоможе. Краще нехай запам'ятають мене радісною та веселою, а морфій мені в цьому допоможе. Вони навіть не здогадуються, що жити мені залишилося лише кілька місяців. Рак з'їв моє безтурботне життя... життя...

Голос Олесі: Головне – триматись, стримати себе. Ні краплі алкоголю... Я вже чотири роки в зав'язці... Я обіцяла рідним, я не можу їх підвести.... Нехай всі думають, що я така ж зразкова, як була в школі. Хороші були часи... Я не питиму, я зможу, я витримаю, я впораюсь. Заради своїх рідних...

Голос Олі: Так, я щаслива, без сумніву. В мене діти, чоловік... Чоловік-тиран. Боже, хоч би він не дізнався, куди я пішла, не витримаю ще одного скандалу. Його ревності просто вбивають мене, та що я можу вдіяти? Якщо покину – ми з дітьми не проживемо на мою мізерну зарплату. Мушу терпіти всі ці знущання, синці, образи.... Іншого виходу у мене нема. Невже я одна тут така нещаслива?

Голос Лілії: Агресор живе у кожному з нас: він вичікує момент і поглинає тебе. Тоді ти вже не можеш думати, аналізувати, агресія затьмарює розум, ти підкоряєшся їй, і за мить уже здатен не просто вдарити людину, а й вбити. А далі... в'язниця, з якої ти повертаєшся уже іншою людиною. Тебе все дратує, розум відмовляється мислити тверезо... от і зараз... Ці їхні штучні усмішки та показна вдовolenеність життям... Огидно!

(актори відходять на задній план, на авансцені залишається фотограф).

Фотограф: Я вже давно працюю фотографом. Моя камера фіксувала тисячі людських облич: усі вони усміхнені, веселі, але у кожного в очах своя історія, на жаль, часто трагічна. За веселою маскою вони приховують біль, страждання, розчарування, зневіру у життя, але їхні очі... Ви зазирніть у їхні очі і побачите правду. А що, як за цими масками вони ховаються від нашого осуду і нерозуміння? У нашому житті є багато запитань, але відповідь одна. У кожного своя. Знайдіть свою відповідь.

(звучить пісня гурту СКАЙ "Знак оклику". Актори кланяються, спускаються до зали, роздають глядачам маски з намальованими на них знаками питання).

Питання для обговорення:

1. Опишіть свої враження від перегляду вистави. Які засоби активізації глядацької уваги Ви помітили?
2. Які соціально-педагогічні проблеми порушує вистава?
3. Як Ви ставитеся до твердження “Брехня задля щастя”, “Створення ілюзії щастя”? Чи знайома Вам подібна ситуація? Яким чином?
4. Які соціально-педагогічні заходи варто проводити задля уникнення спектру визначених у виставі соціально-педагогічних проблем?
5. Запропонуйте тематику циклу виховних годин для дітей підліткового віку, вибравши одну соціально-педагогічну проблему, висвітлену у виставі.
6. Як категорії “рівень домагань”, “самооцінка” та “цілепокладання” співвідносяться з текстом вистави?
7. Відтворіть виставу за методикою форум-театру.
8. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР ОДНОГО ДНЯ” ВИСТАВА “ОДЕРЖИМІ”

Автори сценарію: Наталія Цвєткова, Катерина Остапенко

Дія I.

(Спів пташок. На екрані проектора слайди з осінніми пейзажами. На сцені, одна навпроти одної, на лавках сидять дві бабусі. Одна з них постійно зітхає, опускає очі, інша непомітно спостерігає за нею. Так триває приблизно 10 с. Повз них проходить жінка похилого віку з донькою та онукою. Чути розмову).

Дочка: Мамо, переїзди до нас! Так тобі буде краще.

Мати: Та що ти, я ж тільки заважатиму вам, ви молоді...

Дочка: Та що ти таке кажеш? Ми дуже за тобою сумуємо і будемо щасливі, якщо ти до нас переїдеш. *(йдуть зі сцени)*

(одна з бабусь починає плакати, витирає хустинкою очі. Інша жінка (вербувальниця) сідає, бере за руку).

Вербувальниця: Гарний сьогодні день, чи не так?

Бабуся: Так, дійсно, гарний *(сумно)*

Вербувальниця: Знаєте, я спостерігала за вами, і мені здалося, що ви засмучені. Мені знайомий стан, коли постійно радієш за когось, а на самоті тихо плачеш, не маючи з ким поділитися печаллю.

Бабуся: У такому віці стаєш нікому не потрібною... У мене є діти, онуки, але вони згадують про мене лише тоді, коли їм щось потрібно!

Вербувальниця: Я вас так розумію! У мене така ж ситуація, повірте, нас таких багато...

Бабуся: Хіба? Ви ж бачили, щойно проходила жінка нашого віку... вона щаслива. Діти гуляють із нею по парку, пропонують їй переїхати до них, а мої... *(починає плакати)*

Вербувальниця: Не засмучуйтеся, не покладайте рук. Якщо вам дійсно бракує уваги і спілкування, приєднуйтеся до нас *(показує листівку)*. Ось адреса, приходьте завтра о 10:00 ранку, і ви побачите, що нас багато, але усі ми допомагаємо один одному і щасливі від цього. Повірте. Ми допоможемо!

Бабуся: Ви така добра, я неодмінно прийду!

(звук опускання дверцят клітки. Герої йдуть за куліси. На лавці залишається листівка).

Дія II

(звуки грому та дощу. На проекторі слайди із зображенням автобусної зупинки, дощу. На сцені багато людей: одні кудись поспішають, інші туляться під чорними парасольками, дивляться на годинник, виглядають автобус. Лише одна дівчина стоїть осторонь, без парасольки).

Дівчина: І чому це завжди трапляється зі мною? Невже я не заслуговую на щастя?
(до дівчини підходить жінка з червоною парасолькою).

Вербувальниця: Кожен має право на щастя! Особливо така молода дівчина, як ви!

Дівчина: Хіба щастя можливе без кохання?! Ви коли-небудь втрачали кохану людину?

Вербувальниця: Знаєш, моя люба, життя прожити — не поле перейти!

Дівчина: Ви не відповіли на моє питання. Значить, ви не відчували болю втрати?

Вербувальниця: Особисто я — ні! Але я знаю багатьох людей, які страждали від цього. А головне те, що я знаю спосіб вирішення цієї проблеми. Я знаю, як повернути людину до повноцінного життя, зробити її щасливою.

Дівчина: Може, ви й мені допоможете, а то я вже стомилася від постійного болю, не можу їсти, спати...навіть працювати не можу, бо в голові лише одне...

Вербувальниця: Звичайно, допоможу. Візьми цю листівочку, тут адреса та коротенька програма. Я тобі гарантую, що уже після кількох зустрічей ти подивишся на усі свої проблеми іншими очима.

Дівчина: Не знаю чому, але я вам вірю. Я обов'язково прийду!

(звук опускання дверцят клітки. Далі звук автомобільних шин (під'їхав автобус). Герої зникають за кулісами. На лавці залишається лежати листівка).

Дія III

(на екрані проектора слайди із зображеннями меблевого магазину. На сцені консультант та клієнт. Інші актори ходять навколо меблів, розглядають).

Консультант: Ось, погляньте, шикарний варіант: і розкіш, і комфорт, і вигідна ціна – все в одному дивані!

Клієнт: Але я бачила такий самий диван в іншому магазині, і ціна там набагато нижча!

Консультант: Цього не може бути! Можливо, він був дещо інший, якість нижча, мабуть...

Клієнт: Не думаю... Я впевнена, що вони однакові! Звикли обманювати людей! Усім знайомим скажу, щоб до вас не ходили! Шахраї! *(кидає в консультанта каталог, іде за куліси).*

Консультант: Це ваше право...

(ще два клієнти обурено розводять руками і йдуть за куліси).

Консультант: Уже п'ятий клієнт сьогодні говорить одні і ті ж слова! І що з ними трапилось? Чи, може, зі мною... *(піднімає каталог і дістає звідти листівку).*

Консультант : Цікаво, що тут пишуть? *(читає):* "... У всіх бувають негаразди у сім'ї та на роботі, але разом ми подолаємо їх та відкриємо новий, світлий шлях до реалізації наших мрій...". Хм... цікаво... напевно це та листівка, яку пропонувала вранці та люб'язна жінка... Мабуть, все-таки, варто туди сходити... *(звук опускання дверцят клітки. Консультант іде за куліси).*

Дія IV.

(на сцену виходить Наставник).

Наставник: Я вітаю вас, діти мої! Голос згори послав мене до вас, і наказав бути вашим наставником. Підійдіть ближче, діти мої...

(Пронизлива музика. Актори ходять поміж глядачів, зав'язують їм на руки червоні стрічки, ведуть їх за собою на сцену).

Наставник: Хто з вас втрачав близьких людей? Хто відчував себе самотнім? Хто втрачав кохану людину? Кого з вас зраджували друзі? Поклоніться своєму наставнику! Поклоніться! *(всі стають у коло. Взевшись за руки, кланяються Наставнику. Одна дівчина виривається. Всі завмирають).*

Дівчина: Щорічно у тенета секти потрапляють тисячі людей, і лише одиниці виринають із цього замкнутого кола. На жаль, сьогодні майже всі релігійні угруповання є лише добре збудованою фінансовою пірамідою. Будьте пильними та обережними, не станьте наступною жертвою аферистів.

(На екрані проектора відео про розкриття секти, звільнення людей, покарання шахрая-наставника, який обманом видурював гроші у людей). Актори виходять на уклін.

Питання для обговорення:

1. Які Ваші враження від вистави? Які засоби активізації глядацької уваги Ви помітили?
2. Прокоментуйте актуальність висвітлених у виставі соціально-педагогічних проблем.
3. Створіть пам'ятку: "Як убезпечити себе від долі учасника секти".
4. Виробіть оптимальні рекомендації для соціального педагога стосовно організації профілактичної роботи в руслі запропонованої проблеми.
5. У чому, на Вашу думку, полягає проблема релігійної толерантності?
6. Висвітліть питання: "Проблема конфесійної соціалізації".
7. Наведіть аргументи: як відрізнити релігійну організацію від секти?
8. Відтворіть дану виставу за методикою форум-театру.
9. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР "ПІД ПРИЦІЛОМ" ВИСТАВА "ІЛЮЗІЯ ЖИТТЯ"

Автори сценарію: Анна Адамович, Юлія Бенедичук, Юлія Бабенко, Олег Ващенко, Анастасія Вісковатих, Дарія Гордійчук, Інна Гуня, Світлана Деняченко, Юлія Дем'янчук, Віта Зелінська, Юлія Киричок, Тетяна Кругова, Ольга Лавник, Юлія Мазур

(грає музика, виходить автор)

Автор: Чи задумувався ти над тим, хто така людина? Людина — це не лише розумна істота, котра певним чином існує на цій планеті. Вона – індивідуальність. Бути людиною просто і складно водночас. Людина, попри всю свою показну всемогутність, не може знати, що станеться у її житті наступної миті. І тут зовсім неважливо, робітник ти чи зірка світового масштабу, маєш великі статки чи живеш від зарплати до зарплати. Людина слабка, на неї легко вплинути, легко обманути.

(Грає спокійна мелодія. На сцену з зали по черзі виходять дівчата і зупиняються перед білим полотном із написом "Я — щаслива!". На екрані проектора з'являються слайди з різними моментами життя кожної з дівчат).

Перша дівчина. Аня, 22 роки.

Мій наречений запропонував поїхати на тиждень до Туреччини перед нашим весіллям. Його друг – власник готелю, тож на нас чекає номер-люкс. Цей недешевий відпочинок – його подарунок на весілля. За кілька днів ми вирушаємо у подорож. Я щаслива

Друга дівчина. Віта, 20 років.

Єдиною справжньою мрією мого життя була престижна робота за кордоном. Одного зимового вечора я зустріла свою давню подругу і вона, наче знаючи про мою заповітну мрію, запропонувала мені високооплачувану роботу за кордоном. Я ні секунди не вагалася. За тиждень я буду далеко звідси. Я — щаслива.

Третя дівчина. Світлана, 18 років.

Зареєструвалась у соціальній мережі. Почала перерисуватись із симпатичним і цікавим молодим чоловіком. Наше спілкування тривало шість місяців. І це були чи не найкращі моменти мого життя. Вчора він запросив мене до себе, і я уже купила квиток. Їду потягом. До речі, в Одесу я їду вперше. Я — щаслива.

Четверта дівчина. Таня, 20 років.

Нещодавно я втратила усіх близьких людей. Одній у нашій країні вижити дуже складно, я ледве зводжу кінці з кінцями. Нещодавно знайшла оголошення в одній із місцевих газет. Там фірма на вигідних умовах пропонує працевлаштування за кордоном. Раніше б вагалася, а тепер... Вирішила ризикнути. Зателефонувала. Тепер чекаю, доки відкриють візу. Я — щаслива.

(Тривожна музика. Стіна повертається. З другого боку вона чорна, з написом "Якби я знала". Дівчата, які розповідали історії, йдуть за куліси. З-за стіни виходять інші дівчата, одягнені в чорний одяг, їхні руки зв'язані, на тілах синці).

Перша дівчина. Ось і закінчилася весільна подорож... Хіба ж я могла передбачити таке? Я вважала його близькою людиною, а він мене продав. Якби ж я знала...

Друга дівчина. Моя мрія здійснилася, я побувала в інших країнах. Але не сталося, як гадалося. Документи викрали, довелося шукати допомоги. Я не знала, куди звертатися в чужій країні, ішла наосліп. Мене ошукали. Якби ж я знала...

Третя дівчина. Наша Інтернет-дружба переросла в кохання. Згодом я поїхала до омріяної Одеси. Це був останній позитивний момент у моєму житті, тепер я не довіряю людям. Якби ж я знала...

Четверта дівчина. Приїхала, але обіцяна вакансія вже зайнята. Знайшла нову роботу. Проституція не спосіб життя, а шлях заробляння грошей. Якби ж я знала...

(грає оптимістична музика. Дівчата знімають пов'язки з очей, підходять до краю сцени і по черзі піднімають вгору кульки зі словами, які складаються у фразу: "Береженого Бог береже". Виходить автор).

Автор: Складні життєві ситуації часто штовхають людей на безглуздий ризик. Хіба може обіцяна висока заробітна плата компенсувати зруйноване життя? Усі ми думаємо, що всі ці жахливі речі, про які розповідають з екранів телевізорів, можуть статися з ким-завгодно, але не зі мною. Ми такі безпечні та довірливі. Але пам'ятаймо: "Береженого – Бог береже!".

(Актори кидають кульки глядачам).

Питання для обговорення:

1. Які Ваші враження від вистави? Які засоби активізації глядацької уваги Ви помітили?
2. Які актуальні соціально-педагогічні проблеми піднімаються у виставі?
3. Охарактеризуйте соціальне середовище кожної з героїнь вистави та його особливості.
4. Які методи та форми соціально-педагогічної діяльності необхідно застосувати задля попередження ситуації, що виникла?
5. Підготуйте пам'ятку: "Поїздка за кордон".
6. Які організації Ви знаєте, що допомагають потерпілим від торгівлі людьми? Проаналізуйте діяльність цих організацій (на прикладі 1-2). Які форми та методи вони застосовують?
7. Відтворіть дану виставу за методикою форум-театру.
8. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “15 ХВИЛИН ЖИТТЯ” ВИСТАВА “ХВИЛИНА НА САМОТНІСТЬ”

Автори сценарію: Оксана Савченко, Наталія Ратошнюк,
Наталія Наконечна, Ольга Свідерська

(на екрані проектора годинник без стрілок та цифр)

Ведучий: Час... швидкий чи повільний... Непередбачуваний ... Давайте звіримо годинники. Дивно, чи не так? У кожного з нас свій час. А бувають люди, для яких час зупиняється, стрілки годинника відмовляються рухатися уперед, такі люди не можуть перейти до наступної сторінки свого життя і безпорадно чекають, доки час змилюється і знову рушить уперед. Так стається, бо вони відчувають самотність.

(Звучить дитячий сміх. На сцену виходить дівчинка з великим плюшевим ведмедем).

Дівчинка: Мої батьки завжди зайняті, у них безліч справ. Бабуся з дідусем живуть далеко, я дуже рідко в них буваю. У мене багато іграшок, тато з мамою купують мені усе, що я хочу, але мені так самотньо... Я хочу, щоб вони частіше були поряд... Можливо, я нікому не потрібна?

(Цокання годинника. На екрані циферблат із цифрою “3”, дівчинка на сцені займає місце цифри «три» на умовному циферблаті. Звучить шкільний дзвінок. На сцену виходить школярка).

Школярка: Чому так недосконало влаштоване життя? У моменти, коли мені найбільше потрібна підтримка – я знову залишаюся одна. У мене немає друзів у школі. Хлопець, якого я кохаю, не звертає на мене жодної уваги, і від цього душа кричить і стискається від нестерпного болю. Я відчуваю, що час зупинився. Я самотня і нещаслива.

(Цокання годинника. На екранному циферблаті світиться цифра “6”, дівчина займає на сцені аналогічну позицію. Звук дощу. Виходить жінка з пакетом (у пакеті яблука) і парасолькою в руках).

Жінка: Дім-робота-магазин-дім-робота-магазин... ох і набридла мені ця примітивна циклічність... хіба я з доброї волі обрала собі такий шлях??... Півжиття вже минуло, і чого я досягла? Правда, маю чудову роботу, квартиру...ще є кіт, улюблені серіали. А от поговорити немає з ким. Я наче риба на суходолі – хапаю ротом повітря, але воно не рятує мене, а вбиває. Моє щоденне життя наповнене спілкуванням із колегами по роботі, з клієнтами, але це поверхнєве спілкування не рятує від колючої самотності. Тепер сподіваюся на час, кажуть, наче він усе лікує. Але час іде, а я стою. Стою над цією безоднею самотності...

(Цокання годинника. На циферблаті з'являється цифра “9”, жінка на сцені займає аналогічну позицію. Скрип дверей. На сцену виходить бабуся).

Бабуся: От і дожилась... тепер одна в порожній квартирі, телевізор, пульт у руках... дивися до несхочу. На годиннику скоро північ. Час... я уже не помічаю його, для мене він утратив свою цінність. Коли ж промайнуло життя? Діти повиростали, роз'їхались, приїждять рідко. Я їх не звинувачую – кому потрібна стара жінка... А я ж їх, як пташенят у гнізді, ростила, оберігала, віддавала все найдорожче, що мала. А тепер залишилась сама... Я так боюся захворіти! Хто ж мене догляне? Це так страшно — помирати на самоті...

(Цокання годинника. На циферблаті з'являється цифра “12”, бабуся на сцені займає аналогічну позицію).

Позитивний герой: Самотність... У кожного вона своя. Залишаючись наодинці з собою, я розумію, що я НЕ САМОТНЯ! Перебуваючи далеко від своїх батьків, я пам'ятаю, що я не самотня! Коли обставини не дозволяють мені спілкуватися зі своїми друзями, я знаю, що я не самотня! Навіть на великій відстані від своїх близьких я відчуваю їхню підтримку, я відчуваю любов і ласку, я відчуваю їхню присутність нехай не фізично, зате серцем. Пам'ятайте, де б ви не були, у якій ситуації не опинилися — ВИ НЕ САМОТНІ! Цінують кожен момент свого життя!

(Цокання годинника. Дівчина зупиняється в центрі сцени).

Автор: Життя складне і непередбачуване. Але завжди слід пам'ятати, що у світі існують більш важливі проблеми, ніж зламаний каблук чи невдало проведене свято. Набагато страшніше – відчувати самотність. Утім, навіть від такої хвороби існують ефективні ліки. Так, маленька дівчинка була б значно щасливішою, якби батьки приділяли їй більше уваги (*дівчинка заводить свій годинник і йде на авансцену*), а дівчина-підліток, знайшовши коло однодумців, не була б такою сумною (*дівчина заводить свій годинник і йде на авансцену*). Цю жінку зробило б щасливою кохання (*жінка заводить свій годинник і йде на авансцену*), бабуся не почувалася б самотньою, якби діти та онуки навідували її частіше (*бабуся заводить свій годинник і йде на авансцену*).

Страждає від самотності і ця молода дівчина, хоч і налаштовує себе на позитив (*дівчина заводить свій годинник і йде на авансцену*). Із самотністю треба боротися. Нехай у житті кожного з нас буде лише...

Разом: ...одна хвилина на самотність!

(актори кланяються).

Питання для обговорення:

1. Які Ваші враження від сюжету вистави? Які засоби активізації глядацької уваги Ви помітили?
2. Які соціально-педагогічні проблеми піднімаються у виставі?
3. Охарактеризуйте соціальне середовище кожної з героїнь та його особливості.
4. Які методи та форми виховання були порушені у героїнь у відповідному віковому періоді?
5. Яку консультативну допомогу може надати соціальний педагог / працівник кожному з героїв вистави?
6. Чи є самотність соціально-педагогічною проблемою? Які об'єктивні та суб'єктивні чинники її обумовлюють? Які соціально-педагогічні функції спрямовані на подолання цих чинників?
7. Адаптуйте дану виставу до методики форум-театру.
8. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРШОГО ФЕСТИВАЛЮ ІНТЕРАТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ III-IV КУРСІВ "Об'єктивНА реальність", 2011/2012 н.р.

номінація "Глибина відчуття" — інтерактивний театр "Реалії життя" (42 група).

Керівник: Надія Кушніренко, вистава: "Листи з минулого";

номінація "Соціальна значущість" — інтерактивний театр "На вірному шляху" (42 група).

Керівник: Катерина Бублик, вистава: "На "вірному" шляху";

номінація "Найкраща режисура" — інтерактивний театр "Під прицілом" (34 група).

Керівник: Юлія Киричок, вистава: "Ілюзія життя";

номінація "Прогресивність втілення" — інтерактивний театр "Театр одного дня" (33 група).

Керівник: Валерія Поздєєва, вистава: "Ілюзія щастя";

номінація "Найкраща сценарна робота" — інтерактивний театр "Театр імені ІІ" (32 група).

Керівник: Світлана Щур, вистава: "Продане щастя";

номінація "Креативність" — інтерактивний театр "Ілюзія сну" (43 група).

Керівник: Катерина Куранова, вистава: "Жахливий сон";

номінація “Майстерність виконання” — інтерактивний театр “Демотиватори життя” (33 група).

Керівник: Вікторія Безсмертна, вистава: “Крізь призму”;

номінація “Майстри взаємодії з глядачем” — інтерактивний театр “Джокер” (32 група).

Керівник: Наталія Харькова, вистава: “Just believe me”;

номінація “Оригінальність ідей” — інтерактивний театр “15 хвилин життя”. (34 група).

Керівник: Ірина Мілашевська, вистава: “Хвилина на самотність”.

Грамотами “Найкраща акторська гра” були нагороджені: Ольга Лавник (34 група), Ольга Паключенко (32 група), Анастасія Бацун (32 група), Сергій Ремезов (33 група), Олег Грабар (33 група).

Крім того, на Фестивалі була започаткована традиція — нагородження іменними призами, а саме: від студентського братства соціально-психологічного факультету нагороджений інтерактивний “Театр одного дня” (33 група); призом від завідувачки кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності Світлани Коляденко — за акторську майстерність Анастасія Бацун (32 група); директорка Центру ґендерної освіти Олена Остапчук за акторську майстерність відзначила Ольгу Паключенко (32 група), Анастасію Бацун (32 група) та за висвітлення у виставі ґендерної тематики інтерактивний театр “Демотиватори життя” (33 група), а також за висвітлення тематики протидії насильству між близькими людьми нагороджений інтерактивний театр “Ілюзія сну” (43 група).

Гран-прі Фестивалю присуджено інтерактивному театру “Джокер” (32 група). Керівник: Наталія Харькова, режисер: Марина Самойлюк, вистава: “Just believe me”.

II ФЕСТИВАЛЬ ІНТЕРАТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ III КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА”, 2013/2014 н.р.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “ВІТЕР ЗМІН” ВИСТАВА “VOICELESS”

Автори сценарію: Андрій Юрченко, Інна Пально

Ведуча: Доброго дня, шановні гості. Пауло Коельо в одному зі своїх романів написав: “Завжди говоріть те, що відчуваєте, і робіть те, що думаєте. Мовчання – ламає долі”. Мені ж хочеться поставити вам лише одне просте запитання. Можна? Хто з вас мене чує? Підніміть руку. Знаєте, на світі є 7 чудес: можливість бачити, чути, відчувати, любити, думати, радіти та, звісно ж, говорити. Але що робити, якщо ти позбавлений здатності говорити? Як передати свої емоції? Я можу сказати лише: “це просто, просто... неймовірно”, а далі слів бракує.

Сцена 1.

(Звуки дощу, на екрані проекція дощу, на сцені 3 столи, вішак, стільці, лавка. На сцену з різних куліс виходять Ілона, Андрій, Наташа Юля та Інна. Сідають за столики. Інна ніяк не може закрити парасольку. Андрій їй допомагає. Дівчина киває йому у знак подяки).

Ілона: Андрію, ти чому там застряг? Ходи до нас.

Андрій: *(повертається до столика)* Уже йду, нетерплячі!

Наташа Т.: Сідай!

Ілона: Ти збирався нам розповісти, як там у тебе справи.

Андрій: Та нормально все у мене.

Ілона: Просто нормально? А в деталях? Коли ти вже з дівчиною хоч раз прийдеш?

Наташа Т.: Ти знаєш, у нас тут подруга є... вона нещодавно з хлопцем розійшлася. Неприємна така історія... але я не про те. Давай ми тебе з нею познайомимо!

Андрій: *(затуляє вуха)* Та ні, не треба... Моє серце уже зайняте *(невпевнено поглядає за сусідній столик)*. Інна та Юля розмовляють весь цей час мовою глухонімих

Наташа Т.: *(затуляє вуха)* А, може, тобі вона подобається? *(показує на Інну)*. Будь обережним, вона ж неповноцінна. Намучишся ти з нею.

Ілона: Хоча в цьому є і свої плюси, не буде капати на мізки *(сміються)*

Наташа Т.: А якщо серйозно, Андрію, тричі подумай, перш, ніж заводити з нею стосунки. Ти нормальний хлопець, знайдеш собі кращу, щоб не соромно було в люди вийти.

(дівчата затуляють вуха, коли Андрій починає до них говорити)

Андрій: Дівчата, я не вірю своїм вухам - що ви говорите?!

(Поволі згасає світло. Лунає тривожна музика. Проектується зображення портрета дівчини, який поступово з'являється на екрані)

Андрій: Останнім часом часто замислююся над тим, для чого люди шукають один одного, проживають разом щасливі спільні моменти життя, якщо в один момент можуть розійтися. Людей часто хвилює, що про них думають оточуючі, водночас їм абсолютно байдужа думка найріднішої людини. Але ж це їхнє життя, а не тих, інших, чужих. Це їхній вибір. Усе змінюється після того, як людина закохується. З того моменту відлік часу для неї єдиний: від дзвінка до дзвінка, від зустрічі до зустрічі, а все інше просто втрачає сенс. Я вперше побачив її під дощем, геть мокру, а може, вона просто ховала сльози в зливі. Я досі пам'ятаю її запах – справжні східні солодощі. аромат свіжих солодощів. Вона одним поглядом розкрила все, що так довго ховалося у моєму серці... Вона... вона не така, як інші, розумієте... ? Мені не треба чути її слова, коли я бачу її усмішку, вона дарує мені щастя, хоч і

ніколи про це не скаже. Хоча, чорт забирай, глухонімі також розмовляють! Правда? Тільки по-своєму...

(Андрій танцює тематичне ліричне соло)

Сцена 2. *(до Андрія підходить Оксана, забирає його руки від вух)*

Оксана: Вибач, я тут випадково почула вашу розмову...

Андрій: Так, не найприємніша у моєму житті...

Оксана: Я думаю, якщо тобі дійсно подобається та дівчина, не потрібно піддаватися на чийсь відмовляння. Слухай те, що у твоєму серці. Якщо хочеш, я можу тобі допомогти.

Андрій: Буду дуже вдячний, але як?

Оксана: Повторюй за мною *(показує жести глухонімих)* Давай познайомимосся. Спробуй.

Андрій: *(показує все не так)*

Оксана: Ні, дивися ще раз *(показує)* Давай познайомимосся.

Андрій: *(повторює за Оксаною)*

Оксана: Вже краще. Йдемо далі?

Андрій: *(киває у знак згоди)* Так.

Оксана: *(показує)* "Ти мені подобаєшся".

Андрій: *(показує все не так, нервує)*

Оксана: *(до глядачів)* Друзі, давайте разом вивчимо.

Оксана: *(вголос разом з Андрієм)* "Давай познайомимосся. Ти мені подобаєшся".

Андрій: Давай познайомимосся. Ти мені подобаєшся.

Оксана: Ну ось, у тебе вже непогано виходить.

Андрій: Дякуємо нашим глядачам за допомогу!

Оксана: Ти знаєш, Андрію, кохання ніжне та крихке і його доля залежить лише від нас самих *(йде за куліси)*.

(Андрій все ще повторює вивчені жести, сідає на східцях сцени. Інна нервово розмовляє з Юлею жестами.

Інна танцює. В танці пробує відтулити дівчатам вуха. Сідає на підлогу. Звучить аудіо запис її монологу)

Монолог Інни *(у записі)*.

Відлюдькувата, дивна, самотня – це ті слова, які гострими язиками шепочуть у мене за спиною. Ніхто не розуміє. Ніхто і не намагається зрозуміти. Всі заціклені на собі, на своїх надуманих проблемах, картина, яку вони не розуміють, приречена ніколи не стати шедевром. Байдуже! Якби він тільки знав, що кожної миті відчуває моє серце при зустрічі: хвилювання, надію, любов. Наскільки сильне бажання обійняти, і обіймати доти, доки не стомляться руки, доки не зупиняться сльози, доки не зрозумієш правди: я кохаю тебе... Я кохаю...

(Андрій підходить до Інни, допомагає підвестися, показує мовою жестів "Давай познайомимосся. Ти мені подобаєшся", потім бере її за руку, обіймає).

Андрій: Відчуваєш?

Інна: Відчуваю...

(починає лунати музика. Андрій та Інна танцюють. Усі актори повертаються обличчям до героїв, забирають руки від вух. У кульмінації танцю вмикається проекція дощу, спрямована на головних героїв.

Актори прикривають Інну та Андрія парасольками).

Питання для обговорення:

1. Опишіть свої враження від вистави? Які засоби активізації глядацької уваги та інтерактивну Ви помітили? Які форми інтерактивну Ви можете запропонувати у даній виставі?
2. Які соціально-педагогічні проблеми піднімає вистава?
3. Яку соціально-педагогічну підтримку можна надати глухонімим людям? Запропонуйте систему взаємопов'язаних активностей (4-5 заходів), що допоможуть привернути увагу до проблем глухих людей.
4. На основі виокремлених проблем глухонімих людей, запропонуйте три ідеї та підготуйте три короткі анотації інтерактивних вистав, що допоможуть нам зрозуміти їх світ.
5. Визначте позицію соціального працівника у вирішенні такої проблеми.
6. Відтворіть виставу за методикою форум-театру.
7. Проаналізуйте шляхи виходу з запропонованої ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “ЗА РАМКАМИ РЕАЛЬНОСТІ” ВИСТАВА “ЛЮБОВ ЧИ ОБОВ’ЯЗОК”

Автори сценарію: Ольга Кисла, Анна Ланчук

(звучить тиха музика (Yanni - One Mans Dream))

Ведуча 1: Доброго дня, шановні глядачі! Ми хочемо вам показати одну зі сторінок історії нашого сьогодення.

Ведуча 2 : Події, які розгортатимуться перед вашими очима, взяті із реального життя. Але ми не нав'язуємо вам свою точку зору.

Ведуча 1: Ця вистава – не заклик до дій, і не заперечення того, що відбувається у суспільстві. Ми просто висвітлюємо факти, а не закликаємо перейти на чийсь бік.

Ведуча 2: Ці події мали місце чи не в кожній українській сім'ї.

Ведуча 1: Сім'я – це найдорожчий скарб, який має людина, потужна єдність, і дуже прикро, коли ця єдність кришиться на частини.

Ведуча 2: Тоді син іде проти батька, погляди та ідеї стають важливішими за матір, а односторонній дорожчий і рідніші, ніж сестра.

Ведуча 1: Не будемо багатослівними, слова втрачають вагу перед обличчям реальності.
Сцена1.

(звичайний сімейний вечір, працює телевізор, транслюють новини. Відео “ТСН” (про Євромайдан)

Батько вимикає телевізор, зав'язується розмова. Звучить тривожна музика)

Молодша донька: Я їх підтримую, молодці! Скільки можна жити без певності у власному майбутньому. Скільки можна мовчати! Зрештою, це наше життя, наше майбутнє, яке ми будуватимемо у нашій країні, і тому ми маємо самі вирішувати, яким воно буде!

Мама: Доню, ти що! Мовчи краще, хіба ти знаєш, чим це все закінчиться? Ще тебе там не вистачало! Ти ж бачиш, що там відбувається, на це спокійно не можна дивитися.

Батько: Ти краще сестру старшу запитай, вона служить, тож може багато чого розповісти тобі про ці події.

Молодша донька: Та що вона може знати? Вона така ж сама, як і всі ті, у формі. Для них головне – це наказ! Їм наплювати, що там стоять люди і відстоюють своє майбутнє, що ці дівчата і хлопці такі самі, як і ми, що у них також є батьки, які хвилюються за них. Ось щоб ви робили, якби вашу дитину били? Мамо, тату? Ви б стояли і мовчали? Ви уявляєте, що відчували батьки тих молодих людей, яких нещадно побили!.

Старша дочка: Та що ти в цьому розумієш? У нас накази! Ми давали присягу, присягу служити українському народові.

Батько: “Народові”? А вони хто? Хіба вони не народ?

Мама: Невже ти змогла б підняти руку на свою сестру?

Старша дочка: Мамо, ти себе чуєш? Куди наша “малеча” піде? Вона тільки вдома така розумна. Ха-ха “підкорювачка Майдану”.

Молодша донька: Смієшся? От побачиш, що я туди піду.

Старша дочка: Ой, та роби, що хочеш. Розбирайтесь тут самі, а мені пора на службу *(іде зі сцени)*

Мама: *(до молодшої доньки)* Доню, ти що з глузду з’їхала? Який майдан? Бери приклад із мене, усе життя ні в що не вмішуюсь, та й живу собі, як і більшість людей.

Батько: Правильно, доню, говориш! Хто, як не молодь, зупинить цей безлад у країні? Якби наші діди і прадіди мовчали, ми б і досі в кайданах ходили! Запам’ятай: за своє майбутнє, за майбутнє своїх дітей треба поборотися.

Мама: Та що ти таке радиш доньці? Ти ж батько!

Молодша донька: Мамо, тату. Я все вирішила. Я їду на майдан.

(дочка збирає речі)

Мама: Куди? Куди ти збираєшся? Зупинись. Не пущу.

Тато: Хай їде *(музика обривається)*

(дочка прощається з батьками і виходить)

Монолог мами: *(включається слайд-шоу з дитячих фото під ліричну мелодію)*

Донечки мої, мої любі, янголята мої! Що ж ви робите? Ви ж найрідніші у цілому світі люди! Як ви можете йти одна проти одної. Згадую вас малими: малесенькі ручки тримали інші, ще менші, крихітні... Як ви турбувались одна про одну, як тішилось моє серденько, дивлячись на вас – таких по-дитячому щирих і по-дорослому люблячих. Вам я дарувала своє тепло та турботу однакою, порівну. Ви - частинка мого серця, і коли Ви сперечаєтесь, воно наче навпіл розколюється, і болить, болить так, що сил немає терпіти!

Мої милі дівчатка, шрами, синці, забої – все можна зцілити, але ніщо не в силі зцілити материнське серце.

Сцена 2.

(завивання вітру. Люди на майдані викрикують гасла: на екрані слайди про Майдан, ті, на яких видно рух людей, чути гасла)

- Любимо Україну!
- Віримо у її майбутнє!
- Завжди будемо разом!
- Слава Україні!!!

(назустріч майданівцям вибігають люди у формі, починається сутичка. У цій сутичці зустрічаються сестри. Старша сестра замахується, впізнає свою молодшу сестру, завмирає. Світло тускнішає, вимикається музика). Виходять ведучі:

Ведуча1: Ось так переконання руйнують родину, змушують вибирати між дорогою людиною і обов’язком.

Ведуча 2: Правильно це, чи ні, – вирішувати вам. Але факт залишається фактом.

Ведуча1: Ці дівчата – рідні люди, і виховувалися батьками однакою. Тоді чому так сталося, що вони опинилися по різні боки барикад?

Ведуча 2: Людина – це соціальна істота, і багато в чому вона залежить від суспільства, від його переконань та ідей.

Ведуча1: Чому ж наше суспільство не згуртовує людей, а навпаки, змушує підніматися один проти одного? А може, і не суспільство у цьому винне?

Ведуча 2: Тоді чия ж це вина? Кому потрібне родинна і суспільна руйнація?

Ведуча 1: Відповіді на ці питання є у кожного із вас, десь там, глибоко у душі...

Ведуча 2: А як розв'яжеться наша ситуація?

Ведуча 1: Переможе обов'язок, чи любов?

Ведуча 2: Ми пропонуємо вам на хвилину стати режисерами і самим обрати вихід із цієї ситуації. У кожного з вас є червона стрічка.

Ведуча 1: Чому червона? Бо червоний колір – гарячий, він символ крові та вогню. З одного боку, у ньому - повнота життя, свобода та енергія; з іншого - ворожнеча, помста й агресія. Це символ страждань та любові водночас.

Ведуча 2: Ми пропонуємо вам зав'язати стрічку на руку, якщо ви вважаєте, що сестра підніме руку на сестру.

Ведуча 1: А ті, що вважають, що цього не станеться, можуть пристебнути стрічку на лівий бік, біля серця, як символ сестринської любові.

Ведуча2: А тепер давайте побачимо, що перемогло у цій сутичці - любов чи обов'язок?
(ведучі ідуть зі сцени. Натовп завмирає. Сцена 3. Діалог між сестрами)

Старша сестра: Ти? Як? Чому? *(здивовано)*.

Молодша сестра: Я. Тебе це дивує? Я прагну кращого майбутнього. і знай: ні ти, ні вони мене зупинять. Хочеш - вдар, так, як вони б'ють інших. У тебе ж присяга, обов'язок.

Старша сестра: Та що ж я зовсім дурна, свою рідну сестру бити.

Молодша сестра: А що ж, вдар. Хіба важко?

Старша сестра: Ні, не буду. Вибираючи між обов'язком і родиною, я обираю родину.
(вимикається музика. Сестри обіймаються. Молодша сестра сходить зі сцени разом із натовпом. Вмикається слайд-шоу про Євромайдан: люди дарують квіти міліції, частують стравами і т.д.)

Монолог (старшої сестри)

Я прикликана до служби, я повинна виконувати накази, не дивлячись ні на що. Я сама обрала собі такий шлях, але мені дуже прикро, що держава, якій я присягалася служити вірно та віддано, змушує мене вибирати між сім'єю та обов'язком. Як можна вибирати? Як можна підняти руку на людину, з якою разом росла, якій довіряю, в якій бачу частину себе. Як? Скажіть, як? Я служу для того, щоб захищати свою сім'ю, а не кривдити її. Це мій вибір!
(всі дійові особи і натовп виходять на сцену для поклону).

Питання для обговорення:

1. Опишіть свої враження від вистави? Які засоби активізації глядацької уваги Ви помітили?
2. Яким, на Вашу думку, може бути фінал історії?
3. Які соціально-педагогічні проблеми піднімає вистава?
4. Проаналізуйте питання цінностей з погляду часу, коли готувалася вистава, та сьогодення?
5. Що таке "гідність"? Чому події на Майдані назвали "Революцією Гідності"?
6. Визначте актуальність проблеми розподілу однієї сім'ї на два табори. Чи є у Вас реальні приклади. Наведіть їх.
7. Запропонуйте технологію роботи з історичною пам'яттю, що сьогодні формується та посилює розкол і конфлікт між українцями та росіянами (технологію створювати для школярів).
8. Відтворіть виставу за методикою форум-театру.
9. Проаналізуйте шляхи виходу з запропонованої ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “ПОЧУТТЯ” ВИСТАВА “ГОЛОД” ДУШІ”

Автори сценарію: Інна Степанчук, Ірина Плітко, Юлія Ярмолка
У виставі задіяна поезія “Молитва з голодомору” (автор невідомий)

Ведучий : Людство споконвіків живе у трьох вимірах: учора, сьогодні та завтра. Вчора – це наша історія, ми поступово забуваємо її, а вона бездонна та невичерпна криниця досвіду, мудрості, свідок перемог і страждань. Сьогодні історію творимо ми, а завтра... Завтра ... а чи варто зазирати в завтра, не придивившись пильно до дня сьогоднішнього? Скільки болю та страждань ховає наше минуле, скільки пекучих помилок назавжди мали б закарбуватися в пам'яті, як жорстокий, але повчальний урок. Але ж ні, людська пам'ять така коротка...

Наше минуле та наше сьогодні – дві перехрещені лінії голоду: минулого фізичного, та сучасного духовного.

(на сцені ведучий, звучить спокійна музика)

Сцена 1.

(сучасна сім'я. Мама повертається з роботи. Діти сидять за комп'ютером).

Мати: Привіт, діти.

Дитина 1: Привіт, мам.

Дитина 2: Привіт.

Мати: А ви що, знову цілий день просиділи за комп'ютером? Знову дурницями займаєтесь?

Дитина 1: Не дурницями, дивись, яку класну гру ми скачали.

Мати: Нічого “класного” я в цьому не бачу. Краще б книжку якусь почитали, більше користі було б .

(мати викладає з торби продукти, в тому числі і хліб)

Дитина 2: Мам, ти знову хліб купила, будеш примушувати з усіма стравами їсти. Знайшла делікатес. Наче ми без того хліба не проживемо!

(діти починають ламати хліб з різних боків, крихти падають на підлогу)

Мати: Діти, ану припиніть негайно. Припиніть, кажу. Я заробляю на цей хліб своєю працею, а ви не шануєте його. Припиніть. Гляньте на мене... Від голоду помирав ваш дід, а ви... як так можна... як так можна...

Дитина 1: Мамо, коли то було? То в твоєму дитинстві тільки хліб і їли!

Дитина 2: А в наш час і іншої, смачнішої, їжі повно!

Мати: От і поговорили, от і виховала...

(герої йдуть за куліси. З'являється ведуча. На екрані проекція годинника, стрілка якого крутиться назад)

Ведуча: У голодні роки найвищий шанс на життя приносив хліб, але саме тоді для тисячі людей він був недосяжною мрією, його цінність сягала небачених масштабів.

(на екрані проекція з датою голодомору, зображення хати. Звук церковних дзвонів)

Мати :

О Господи! Твої всі небеса,

І вся земля, і ми, і хліб, і душі.

Але пільмою вкрилася земля,

Яка ніяк з країв наших не рушить.

Ти бачиш світ й народ наш повсякчас.

Підносимо аж до небес благання:

Священний хліб з молитви "Отче наш"
Забрали... Якимсь дивним покаранням...
І виривали зернята із рук
Малих дітей, голодних, що ледь дишуть...
О Боже! Вже не витримало мук
Чимало... В їх дворах тепер лиш тиша....
Ти бачиш, Боже сльози матерів,
Які налили чашу вже до неба...
Саджають вже за п'ять лиш колосків...
А нам хоч їх би... Більше і не треба...
Село вмирає... Бачив Ти дітей,
Що напівмертві падають під тином?
Їм зернятко – немов з небес елей...
Прости за все нас, неньку – Україну,
Прости усіх... Не віднімай життя...
Які ж худі ті материнські руки...
Вже завтра і не втримають дитя...
Та що дитя... Малі худенькі муки...
А їх за що? Не бачили іще
Вони ні світу, ні добра, ні волі,
Ні правди... Скільки їх щодня везе
Та бричка... І скидає десь на полі...
Катам нашим прощення я прошу.
Прости, як нам, їм всі гріхи злостиві.
Ось знову посилаєш нам дощу...
Чи той це дощ, який всі біди змиє?
А ще уклінно дякую щодня,
Що ще живу. Ще дай, прошу, нам віку,
Всій Україні, що твоє дитя
З Голодомору крил.
Аміль.
Навіки.

(з-за куліс вибігають діти, зупиняються, підходять до матері)

Дитина 1: Мамо, мамо, де тато?

Мати: Він пішов з надією принести хоч шматок хліба в цей дім.

Дитина 2: Мамо, мамо, дуже хочеться їсти...

Мати: Дітоньки, терпіть, прошу, терпіть... Як крається моє серце, я знаю, що ви голодні
...я також, та пам'ятаєте як радісно нам було ... ми ходили у поля, а ви грались і підіймали...
ми збирали малини ... збирали збіжжя...

Дитина 1: Ой, мамо не треба, не згадуйте, мамо... так хочеться їсти..

Мати починає співати: "Ой, летіли дикі гуси..."

(на сцену виходить батько. Він ледь іде).

Батько: ... От, от.. е! Знайшов трохи хліба.

*(діти підбігають до батька, беруть хліб, розгортають, крихти падають на землю. Діти підбирають
крихти хліба із землі і їдять).*

Батько: ... Їжте, рідненькі.. Вже не такі голодні підете спати.
(*батько сідає на лаві біля дружини*).

Мати: ... Боже, я подарувала своїм дітям життя, але чи можна таке життя назвати подарунком? У чому вони винні? За що ти караєш їх, Боже? За що... Я готова віддати за них своє життя, аби лиш кожного дня вони їли шматок хліба, аби лиш вони не відчували голодних мук. У мене серце рветься на шматки, коли уявляю завтрашній день..., аби тільки діти прокинулись... За що?... Кожного дня молюсь за своїх діток. Боже, вбережи, благаю... це буде найдивніше диво, найкращий подарунок...
(*чоловік обіймає жінку та говорить*)

Батько: ... Не виживемо ми... нема більше надії... Оту хлібину я витяг із багна, вирвав із холодних рук бездиханного тіла... Не можу більше я... Дасть Бог, житимуть діти. Радість моя, проживете день, місяць чи роки... А мені тут аж пече... огнем горить (*тримається за серце*), видно, віджив я своє... Нема більше надії.
(*Батько падає на коліна, мати та діти кричать. Гасне світло. Звук церковних дзвонів. На екрані проекція ікони та запаленої свічки. Виходить ведуча з лампадкою в руках*)

Ведуча: Сьогодні говорили про хліб, бо хліб – усьому голова. Від хліба усе хороше – і радість, і пісня, і життя. І радісний сміх матері, і перші кроки дитини, і щаслива доля! Хліб! У пошані до нього схилимо низько чоло! Хліб – частина сонця, світла і життя!
(*На екрані з'являється зображення хлібини на вишитому рушнику, актори спускаються до актової зали з хлібом, частують глядачів*).

Питання для обговорення:

1. Опишіть свої враження від вистави? Які засоби активізації глядацької уваги Ви помітили?
2. Які соціально-педагогічні проблеми піднімає вистава?
3. Підтвердіть чи спростуйте актуальність поведінки сучасних дітей? Визначте причини подібного їх ставлення.
4. Запропонуйте ідеї 4-5 заходів, що зможуть запропонувати іншу модель поведінки сучасних дітей. Яким темам ці заходи будуть присвячені.
5. Створіть банк матеріалів, що присвячені висвітленню даної теми (фільми, документальні відео, книг і т. д.). Запропонуйте план роботи за одним з них.
6. Відтворіть виставу за методикою форум-театру.
7. Проаналізуйте шляхи виходу з запропонованої ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “ВИЩЕ НЕБА” ВИСТАВА “7 ХВИЛИН”

Автори сценарію: Галина Близнюк, Олена Ковтунович
Автор ідеї: Юлія Васьківська

Сцена 1.

(*вручення Нобелівської премії. Оголошення лауреата у номінації
“Сприяння встановленню миру у всьому світі”*)

Ведучий: На сцену запрошуємо Генріха Шупера для отримання нагороди за “Сприяння встановленню миру у всьому світі”. Завдяки його діяльності відбулося примирення двох політичних сторін в Лівані. Генріх Шупер – людина, яка не залишилася байдужою до важливої проблеми, та посприяла збереженню людських життів. Запрошуємо на сцену!!!

(на сцену піднімається 60-річний чоловік. Оплески глядачів)

Генріх Шупер: Дякую! Дякую! Доброго вечора, пані та панове! *(пауза)*. Хочу висловити щиру подяку своїм рідним! Усі ми вдячні своїм мамам за життя... а я вдячний утричі більше! Вона навчила мене берегти життя і цінувати життя інших. Перед кожним стоїть вибір, і якби не доленосний вибір моєї мами - мене б перед вами не було...

(на екран транслюється відео масових убивств євреїв. Тускніє світло.)

На сцену виносяться реквізит: стіл, чашки і т. д.

Сцена 2. "Німецька сім'я"

(Кетрін за столом читає книжку. Грета грає на піаніно, біля неї стоїть мама Елла. Батько Марк сидить за столом із молодшою донькою. Чоловік підходить до Елли, обіймає та запрошує до танцю. Діти посміхаються, дивляться на батьків, які танцюють)

Елла: Родино, чай пити будемо?? *(Усі дружно кивають, займають місця за столом).*

(Марк розкриває газету, читає. Мама приносить тацю з чаєм)

Елла: Марк, як справи на роботі?

Марк: Елло, робота як робота...*(пауза)* Ти краще поглянь, що коїться на вулиці! Ці євреї...*(з презирством)*... ця наволоч повсюди. Немов пацюки розбігаються усібіч.

(одна з доньок ставить лікті на стіл)

Елла *(стримано і суворо):* Лікті! Прибери зі столу лікті!

Марк: Ці скоти псують наших дітей, все виховання зводять нанівець. Дисципліна, перш за все дисципліна.

(діти намагаються щось сказати, заперечити, виправдатись)

Елла *(суворо, з притиском):* Не перечте батькові! Вас виховують у найкращих традиціях німецької сім'ї.

Марк: Ви – німці! Ви повинні пишатися цим *(переходить на крик)*. Як ви не розумієте, ви – майбутнє цього світу, у ваших венах тече арійська кров. Ви - чиста нація, ви – діти з бездоганним вихованням! *(виходить з-за столу і говорить уже до глядачів, продовжує кричати, переходить на німецьку мову)*... З вами поїси *(говорить з презирством і гнівом)*.

(Марк встає з-за столу, йде в куток сцени, дістає цигарку і починає палити. Всі герої завмирають)

Сцена 3. "Єврейка"

(по глядацькій залі біжить жінка, в подертому одязі, з дитиною на руках. Дитина похнюкує, жінка намагається її заспокоїти. Чути плач дитини, звук сирени, постріли, голоси німців, крики євреїв. Єврейка підходить до глядачів, плаче)

Єврейка: Врятуйте! Врятуйте ... не мене, дитину.. заберіть її, невже ви не розумієте...

(люди в залі відвертаються від жінки). А-а-а-а-а-ааа..... О, Боже, що робити? (озирається) Врятуйте дитя! Він же для мене все! Як мати прошу... *(від жінки відмахуються)*. Тихо, малесенький мій! Я щось вигадую... ти житимеш, ти житимеш... житимеш *(шепче все тихіше)*.

(жінка підходить до глядачів, які сидять найближче до сцени)

Єврейка: Я вас благаю! Молю, врятуйте мого сина! Я не прошу за себе... мій малюк, це все що в мене є... *(люди відвертаються)*. Синочку, дитино! Бідненький... ти ж не винний, що народився в сім'ї... євреїв! Жидів! Ти ж не винний, що народився в час, коли нас не вважають за людей! Батьків не вибирають, сину... але ми боротимось, боротимось до останнього.

(жінка піднімається на сцену, стукає в двері, але їй ніхто не відчиняє, смикає ручку дверей, вони замкнені, у розпачі грюкає кулаками у двері. Відвертається. Нарешті двері відчиняє німкеня)

Елла *(здивовано і злісно):* Ви хто? Чого ви хочете? Забирайтесь!

Єврейка: Простіть, але в мене нема іншого виходу! *(відштовхує німкеню, заходить до оселі, помічає дітей)*. Я звертаюсь до вас як... у Вас же також є діти! *(піднімає, показує дитину)* це найдорожче, що є в моєму житті! Я дуже хочу жити, хочу побачити перші кроки свого синочка

(дивиться на дитину), але цього не буде! (плаче) Смак життя відчувати лише тоді, коли холодне дуло рушниць морозом обпалює скроні, коли запечений запах крові перехоплює подих, коли вибухи чуєш частіше, ніж власне ім'я. Але це все дрібниці у порівнянні з життям власної дитини, заради якої я готова помирати сотні разів, аби він був живим (дивиться на дитину). Я вас благаю!!! Молю!!! (дивиться на жінку з болем та надією).

Елла *(тихо, з жалістю):* Я не можу... я не маю права...

Єврейка: Видайте дитину за свою! Вам воздається! Ви ж мати! А як би ви вчинили на моєму місці?? Врятуйте!!! *(тихіше)*. Він – це все, що в мене є. Все, що має сенс у цьому житті! *(німкеня бере дитя на руки. Єврейка падає на коліна, скидає хустку, згортає її, мов пеленає дитину, крізь сльози та сміх співає колискову):*

Єврейка: Котику сіренький

Котику біленький,

Котку волохатий,

Не ходи по хаті,

Не холи по хаті,

Не буди дитяти, *(голос дрижить)*

Дитя буде спати,

Тихо воркотати.

(Марк, який увесь цей час стояв у глибині сцени, підходить, дивиться на дитину, на Еллу, на єврейку! Різко витягує пістолет і стріляє в жінку. Діти кричать. Єврейка падає. Чоловік повертається до Елли. Вона затуляє собою дитину. Гасне світло)

Сцена 4.

(на сцені Генріх Шупер)

Генріх Шупер: Сім хвилин... За сім хвилин можна поснідати, або просто випити чаю. За сім хвилин можна розібрати пошту. Рівно за стільки часу можна зібрати рюкзак дитини до школи. За 7 хвилин можна прочитати дитині казку, попросувати сорочку.

Сім хвилин.

За сім хвилин можна задовольнити почуття помсти.

За сім хвилин можна зупинити світ, або просто піти з нього,

А можна подарувати надію на життя, яке врятує весь світ.

Вибір за тобою...

Питання для обговорення:

1. Опишіть свої враження від вистави? Які засоби активізації глядацької уваги Ви помітили?
2. Інтерпретуйте символічну назву інтерактивної вистави “7 хвилин”. Запропонуйте 2-3 альтернативні назви вистави.
3. Які соціально-педагогічні проблеми піднімає вистава?
4. Як би Ви вчинили на місці матері-німкені, коли б стояли перед вибором: рятувати чи ні життя єврейській дитині? Аргументуйте.
5. Назвіть приклади зі світової історії винищення народів за для “чистоти раси”.
6. Наскільки актуальною є сьогодні проблема антисемітизму? Наведіть приклади.
7. Запропонуйте програму профілактики антисемітизму для ЗОШ. Опишіть її основні компоненти.
8. Відтворіть виставу за методикою форум-театру.
9. Проаналізуйте шляхи виходу з запропонованої ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

РЕЗУЛЬТАТИ ІІ ФЕСТИВАЛЮ ІНТЕРАТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ ІІІ КУРСУ "Об'єктивНА реальність", 2013/2014 н.р.

Номінація "Найкраща режисура" – Соціально-інтерактивний театр "За рамками реальності", керівник – Ольга Кисла, режисер – Ганна Ланчук. Вистава "Любов чи обов'язок" (32 група).

Номінація "Соціальна значущість теми" – Соціально-інтерактивний театр "Почуття", керівник – Інна Степанчук, режисер – Галина Симончук. Вистава "Голод душі" (33 група).

Номінація "Найкраща сценарна робота" - Інтерактивний театр "Вітер змін", керівник – Ірина Ясінська, режисер – Андрій Юрченко. Вистава "Voiceless" (32 група)

Номінація "Майстри взаємодії з глядачем" – Соціально-інтерактивний театр "Вище неба", керівник – Олена Ковтунович, режисер – Маргарита Безугла. Вистава "7 хвилин" (33 група).

Дипломами "Найкраща акторська гра" були відзначені студенти: 33 групи – Олена Ковтунович та Ірина Плітко, а також студент 32 групи – Андрій Юрченко.

Номінація "Приз глядацьких симпатій" також знайшла свого улюбленця, ним став Інтерактивний театр "Вітер змін", вистава "Voiceless" (32 група).

Гран-прі виборів Соціально-інтерактивний театр "Вище неба" з виставою "7 хвилин" (33 група).

III ФЕСТИВАЛЬ ІНТЕРАТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ III КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ "СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА", 2014/2015 н.р.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР "ДОТИК ДО ДУШІ" ВИСТАВА "ГРІШНА, КАЮСЬ..."

Автори сценарію: Вікторія Мельничук, Наталія Кухар

Сцена 1. На сцені бабуся, плете шкарпетки. Виходить її онука.

Онука: Ой, бабуся Оксано, вже 16.00 година, потрібно ж свічку поставити за упокій душ людей, які загинули у страшні 32-33 роки... *(запалює лампадку)*

Бабуся: Страшні, ой страшні часи...знаю...

Донька: Бабуся... Що ви говорите?

Бабуся: Мовчу... Немає слів... А в голові тисяча думок... Перебираючи їх одна за одною, не знаю, яку обрати, щоб скласти правильну картинку. Який тоді вихід – очима кричати, вустами ж мовчати? ...та все ж треба щось казати, а от що – це вже вибір людини... За мене хай говорить пам'ять.

Гасне світло.

Сцена 2. На сцені – сільська хата. Мама порається коло столу...

Мама Христя: Зима вже близько... що ж це буде... останні рештки у нас забере... Зима...холодна... голодна... люта... Але чи прийде за нею весна?!...

(забігають у хату діти)

Марійка: Мамочко, дивись що ми з Орисею знайшли – жолуді...

Орися: І шишечки... Ми сьогодні добре повечеряємо, так мамо?

Мама Христя: Так *(говорить з розпачем)*... так, мої любі... *(обіймає дітей, вони сідають всі поруч)*. А чому ви так довго надворі ходите? Я ж вам казала – не можна!

Орися: Але чому, мамо?

Мама Христя: Такий час настав... Люди стали злі і жорстокі, голод зморує їх, зводить з розуму! Хтозна, що в них у головах! Вони й на гріх ладні піти, лише щоб вижити...

Марійка: На який гріх, мамо?

Мама Христя: Вбивають інших людей...

Орися: Це ж жахливо, мамо?

Мама Христя: Не знаю, любі...не знаю... *(пауза невеличка)*

Стук у двері, діти лякаються... Мати встає, діти ховаються за нею. У хату заходить жінка.

Жінка: Доброго вечора, вибачте за пізній візит...

Мама Христя: Ти чого прийшла до нашого дому?

Жінка: Я принесла ось вам картоплинку... Візьми.

Мама Христя: Навіщо вона нам і чому ти просто так її нам даєш?

Жінка: Христе, я знаю, ти хвора, чоловік твій помер. На кого ти дітей залишиш? Віддай їх мені, хоч одне...

Мама Христя: Що тобі до мене і моїх дітей?

Жінка: Вони ж не виживуть без тебе! Згинуть! А моя донечка, Оксанка, хворіє, її рятувати потрібно... їй добра їжа потрібна...

Мама Христя: То годуй її цією картоплею, навіщо ти мені її даєш?

Жінка: Не картопля їй потрібна, не дає вона їй сили... Ти ж також мати, зрозумій мене, допоможи!

Мама Христя: Ану забирайся з мого дому! *(говорить змореним і стомленим голосом)* Щоб я тебе більш не бачила! І про дітей моїх і не смій думати!

Жінка: Я піду, але ти...

Мама Христя: *(з останніх сил говорить)* Геть!

Жінка іде з хати

Орися: Мамо, чому ця жінка приходила?

Мама Христя: Нічого, діти... Нічого... Просто зайшла... *(мати підходить до дітей і обіймає)*

Уже пізно, ніч на дворі... Лягайте спати... Завтра буде новий день, можливо, прийде і світанок.

Марійка: А ти, мамо?

Мама Христя: І я зараз ляжу...

Діти лягають спати. Притуплене світло. Мати запалює свічку, стає на коліна.

Мама Христя: Отче Небесний! Ти благословив мене дітьми і дав дар виховувати їх! Я щодень дякую тобі за це і прошу лише про одне – захисти моїх діточок від бід і зла, заступися за них у скрутну хвилину, просвіти їх розумом, а головне – збережи душі, щоб вони не зачерствіли, як той хліб, що ми їмо. Я не прошу для себе нічого, лише про одне благаю – вбережи моїх дітей від цього жорстокого світу. Я знаю – Ти мене чуєш, як і мільйони інших жінок. Ти все бачиш, бачиш наші муки, але не рятуєш! Ми самі маємо врятувати себе від гріха, що розум наш спокушає. Прошу, забери моє життя, а їх врятуй!

Пречиста Діво Маріє! Будь для діточок моїх матір'ю і заступницею, коли я не змогла нею стати! Святий Обручнику Йосифе! Опікуйся моїми дітьми!

Небесні янголи, Святі Божі Угодники, імена яких мої діти одержали на святому хрещенні, молю вас – піклуйтеся про дітей моїх та моліться за них Всемогутньому Богу. Станьте їм охоронцями і порадиниками.

Молю, бережіть дітей моїх, а взамін візьміть душу мою грішну, заберіть із цього світу... заберіть.

Амінь

*Гасить свічку. Іде зі сцени. За нею повністю гасне світло
Прокидаються діти. Одна підходить і бере в руки згаслу свічку.*

Марійка: Немає мами, згасла свічка...

Орися: Як... ні, я не вірю... Мамо, мамочко, вернись... Не покидай нас... Як ми без тебе? Їстки, так хочу їсти... Чуєш, мамо...

Іде у зал. Чути як діти гукають маму.

Марійка: Згасла свічка мамина на цьому світі, однак палатиме вічно у нашому серці. На кого ж ти залишила нас, мамо, хто захистить нас, коми ми потрібні... А їстки... Що нам їстки? Залишились самі у цьому світі. Марійко, не шукай, немає більше мами...

Орися: Пам'ятаєш, тьотю, що вчора приходила. Може вона нас прихистить? Ходімо до неї.

Марійка: Можливо, гірше вже не буде...

Гасне світло.

Сцена 3. *Діти приходять до жінки.*

Жінка: Не турбуйся доню, ми будемо жити... *(обіймає і цілує свою дочку)*

Стукіт у двері. На порозі двоє дівчаток. Мати цілує свою доньку і відправляє її до іншої кімнати

Марійка: Тьотю, допоможіть, ми геть самі лишилися... Наша мама пропала, її ніде немає...

Орися: Тьотю, так їсточки хочеться... дайте нам хоч жменю зерна, хоч колосочок, хоч кілька крихт хліба....

Жінка підходить до цих дітей. Вони відхиляються від її рук.

Жінка: Не бійтесь, діти... Добре, що прийшли. Тепер все буду добре. .. все буде добре... тепер буде, що їсти. Проходьте. Зараз картопельки дам, а там і лягайте спати... а скоро і мама буде поруч. Тепер все буде добре...

Марійка: Обіцяєте?

Жінка: Обіцяю...

Діти хапають з рук жінки картоплю. Жадібно гризуть її, а потім вмощуються спати.

Притуплюється світло. Жінка підходить до сокири

Жінка: Не карай душу мою полум'ям.... Гріх чиню, але рятую цим свою кровиночку. Оксанка моя, донечка моя, хвора, а їй жити треба, а їй на ноги стати треба. Упокій, Боже, душі дітей цих з миром...

Замахується сокирою. Чути крик. Гасне світло

Вмикається світло. На сцені залишилась лише жінка. В неї трясуться руки. Вона стоїть на колінах

Жінка: Що зробила...*(кричить)* Що зробила? Я життя в дітей забрала... Боже, прости мене, Боже, грішна, каююююююююсь... *На неї йде червоний дощ. Гасне світло*

Сцена 4. *На сцені бабуся Оксана з онучкою.*

Бабуся: Всі ми ходимо під одним небом, та не всі ми однієї крові. Грішна... Є ті, хто несе в собі гріх людоджерства, в моїх жилах також тече ЦЯ кров ... та протягом всього мого віку на устах моїх можна прочитати: грішна, каюсь...

Онука запалює свічку, віддаючи її бабусі, на сцені з'являються й

інші актори з лампадками, вони спускають їх до зали, запалюючи лампадки в руках глядачів

Питання для обговорення:

1. Які Ваші враження від сюжету вистави? Які засоби активізації глядацької уваги та інтерактиву Ви помітили? Які форми інтерактиву Ви могли б запропонувати використати і даній виставі?
2. Зробіть історичну довідку щодо подій, які описані у виставі. Охарактеризуйте соціальне середовище героїнь вистави та його особливості.
3. Які соціальні проблеми піднімаються у виставі? Яка тема та ідея вистави?
4. Визначте кульмінацію даної вистави. Окресліть основні елементи композиції вистави.
5. Які моральні дилеми зачіпаються в даній інтерактивній виставі? Чи могла героїня вчинити по-іншому? Чи може бути розплата за гріх виповнена через роки?
6. Запропонуйте 3-4 ідеї заходів для соціального педагога, що торкатимуть питання життя та смерті.
7. Адаптуйте дану виставу до методики форум-театру.
8. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “ВІДГОЛОС ДУШІ” ВИСТАВА “ІЗ ЧОГО ПОЧИНАЄТЬСЯ ПАМ'ЯТЬ”

Автори сценарію: Катерина Таркуцьяк

Автор ідеї: Богдан Фомін, Альона Якимчук

За столом сидить чоловік і перебирає листи. Думки: “Анно! Анно, ти де? Анно!”

Андрій ходить по сцені, шукає Аню. Потім сідає за стіл, переглядає листи.

Він бачить, що Анна не читала листи. Гасне світло.

На сцені розгортається дія недалекого минулого

Сцена 1.

Чоловік та дружина сидять разом за столом. Вони щасливі разом.

Він її обнімає, грає її руками:

Аня: Який чудовий вечір. Я така рада, що ми разом. Мені так добре з тобою. Не уявляю, що було б із моїм життям, якби ми з тобою не зустрілися. Я пишаюся, що я твоя дружина. Тепер ти тільки мій, і нас чекає довге і світле майбутнє.

Андрій: Моя мила, я кохаю тебе усім серцем. Для мене на світі немає нічого дорожчого за тебе. У нас попереду усе життя – кохання, діти, затишний будиночок, подорожі...я хочу показати тобі увесь світ.

А.: А давай не будемо відкладати все це на потім, давай завтра з'їздимо кудись ?

У цей час звучить звуковий запис про оголошення війни. Герої завмирають.

Ан.: Я... я мушу збиратися.

А.: навіть не думай! Не думай! Я тебе нікуди не відпущу! Ти нікуди не підеш!

Ан.: Анно, я повинен! Якщо не піду я, один, другий, то хто піде?!!

А.: Ні! Ні! Ні! Я навіть чути нічого не хочу! Ти нікому нічого не винен! Чуєш! Тебе можуть вбити! Це пекло! Ти вже будеш не ти! Ти розумієш!? Ти себе втрапиш!

Ан.: Я йду, Анно! Я народився чоловіком. Я народився у цій країні. Мій святий обов'язок – її захищати. Я вірю, що все буде добре. Ти мене зрозумієш... я повернуся... я обіцяю. Все буде так, як і було, як має бути, як ми мріяли.

Андрій бере речі і йде. Він намагається поцілувати Анну. Вона його відштовхує.

А.: ...вже нічого не буде, як було...

Сцена 2

Анна сидить за столом. У руках тримає сорочку чоловіка. Вона гладить її, притуляє до щок.

А.: коли... коли... ти повернешся?! я так сумую за тобою.

Дзвінок у двері. Аня відчиняє двері, до кімнати входять дві її подруги.

Зоя: Ой, Аню, привіт! Ну як ти тут? Сумуєш?

Ірина: Ой, ну звісно сумує! Та ще і хвилюється!

З.: Та, мабуть, так! Ну, що? Пише, дзвонить?

І.: Ти листи його читала?

А.: ні... не читала...

І.: та ти, що! Він же тебе так кохає! Він тобі з війни пише, а ти!

З.: Ой, чи кохає, це ще з'ясувати треба! Знаєте, як вони там змінюються? Ви що! Я ось десь чула, що у них завжди "поствоєнний синдром", чи як там його...! Вони і вдома, як на війні. Ой, Анько, не буде тобі з ним життя!

І.: Та досить тобі, Зойко! Що ти таке кажеш! І не в усіх ця хвороба! Він здоровий повернеться! Аня, ти не слухай її! У вас все добре буде!

З.: ні не буде! Вони ще й там, там встигають коханок заводити. Знаєш, є така категорія жінок, які...

І.: Не говори того, чого не знаєш. Усе буде добре. Чуєш мене? Добре!

А.: Досить! Досить! Скільки можна. Невже ви не бачите, що мені і так важко. Для чого ви прийшли? Мучити мене?! Йдіть звідси! Геть! *(виганяє подруг)*

Аня повертається до глядачів

Анна: 180 днів хворобливого очікування. Я вже майже на межі. Нібито всередині причаїлася туго стиснута пружина, готова в будь-яку секунду розірватися, вистрілити емоціями. Сон – ліки, що допомагають добити день без зривів. Ранок дарує надію, вечір її забирає. Сьогодні він вже не подзвонить. А завтра? Вже півроку. Зціпивши зуби, стиснувши кулаки, день у день я чекаю його. Тоді здавалося, що ми розлучилися зовсім ненадовго, за 180 днів це відчуття розчинилося, як ложка цукру в склянці чаю.

Вона починає повільно спускатися до зали. Питає у глядачів:

А.: а він повернеться? У нас все буде добре? Ми будемо разом? Так? Він буде такий, як був раніше?

Вона підбігає до хлопця в першому ряду

А.: Андрій? Андрію, це ти? Мій Андрій? Ні... ні ти не мій Андрій... вибач...

Аня сідає в залі. На сцені з'являється Андрій. Він заходить, кидає сумку з речами. Бачить стіл і листи, які він писав Ані з війни, перебирає їх. У цей момент Аня помічає його, вибігає на сцену. Вона обіймає Андрія зі спини. Вона тісно притискається до нього. Він повертається до неї, але не обіймає. Він показує їй листи..

Андрій: що це все значить? Чому? Чому ти не читала мої листи? Я тобі писав, а ти навіть не читала! *(Андрій кидає листи на підлогу).*

Аня починає відходити від Андрія, зі страхом дивлячись на нього.

А.: я... я не могла. Я боялася... читати... їх

Ан.: я писав тобі.. а ти...

Аня підходить і ніжно торкається його руки, зазирає в очі. Андрій дивиться на неї і обіймає.

Сцена 3.

Андрій цілує Аню. Підводить до столу, цілючи. Вони лягають на стіл обіймаючись. Андрію сниться сон, він починає крутитися, стогнати, кричить уві сні. На екрані кадри з війни. Він зіскакує, починає озиратися. Аня просинається і з переляком дивиться на нього. Вона починає гладити його, вкладаючи спати. Але кошмари знову повторюються і Андрій знову з криками зіскакує з ліжка

А.: Андрій.... Андрій, що з тобою?! Що ти робиш?! Ти, що з глузду з'їхав?!

Аня зіскакує також. Андрій підбігає до неї, хапає її за руки:

Ан.: все добре, добре все...

А.: ні, не добре, на себе подивись!!! Ти з глузду з'їхав з цією війною!

Андрій б'є кулаком по столу. Андрій сідає з одного боку стола, Анна – з іншого. Аня тягне на себе скатертину і замотується в неї, як у кокон.

А.: я боюсь тебе... ти мене лякаєш..

Ан.: я сам себе лякаю... я сам себе боюсь. Я бачив таке... таке...

А.: що ти бачив?.. розкажи мені...

Ан.: навіщо?

А.: я хочу знати...

Ан.: це справжнє пекло... Це смерть. Бруд і кров, вибиті мізки і понівечені тіла. Я бачив, як моїх друзів розриває на мінах... я бачив їх руки, ноги ... ось я розмовляю з людиною ... він сидить зі мною... поруч... наступної секунди я бачу його знівечене тіло. Деяких хлопців взагалі не можна було впізнати... Пам'ять – це миті. Ті миті, з яких назбиралося на півроку війни. 180 діб. Ми їх не відчували. У кожній добі 24 години. Ми їх не помічали. Час вимірювався не годинами, а хвилинами або секундами. Він вимірювався миттєвостями, миттями, в які вкладалися життя і смерть, біль і страждання, кров і ненависть, і ще величезна воля до перемоги....

А.: ...я казала тобі, що це квиток в один кінець... війна тебе змінила...

Ан.: ...війна змінює усіх... вона змінила і нас з тобою...

А.: ...ти вже не такий як був раніше... і я не така...

Ан.: ...Анно, ти... ти зможеш мене прийняти таким?

Андрій підповзає до Анни. Він простягає до неї руку. Аня бере його за руку. Поцілунок. Гасне світло.

Питання для обговорення:

1. Які Ваші враження від сюжету вистави? Які засоби активізації глядацької уваги та інтерактиву Ви помітили? Які форми інтерактиву Ви можете запропонувати і цій виставі?
2. Яка тема та ідея даної вистави? Які соціально-педагогічні проблеми піднімаються?
3. Охарактеризуйте головних героїв. Яке соціальне середовище головних героїв та його особливості?
4. Як, на Вашу думку, склалася доля головних героїв?
5. Дайте визначення терміну “посттравматичний синдром”. Якими є особливості його прояву. Які об’єктивні та суб’єктивні чинники його обумовлюють?
6. Наведіть приклади роботи психологів з посттравматичним синдромом в інших країнах.
7. Запропонуйте алгоритм дій для держави / місцевої громади / психолога чи соціального працівника в роботі з людьми, що пережили посттравматичний синдром.
8. Адаптуйте дану виставу до методики форум-театру.
9. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

СОЦІАЛЬНО-ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “ОБ’ЄКТИВНА РЕАЛЬНІСТЬ” ВИСТАВА “БРАТЕ МІЙ”

Автори сценарію: Вікторія Ковальчук, Роксолана Музичка
(за мотивами поезії Т. Шевченка; використана поезія Анни Малігон)

Дія 1

Дім, кімната (світло вимкнуте, грає музика “ДахаБраха_За Дунаєм+звук вибуху+звук плачу”). Чути плач немовляти. На сцені дитяче ліжечко, стіл, стільці. На сцену вибігає мати, бере дитину на руки, заколихує.

Наталя: Ну-ну сину, тихше, тихше, любий... Господи, коли це все вже закінчиться? (розпач)
Стукіт та скрип дверей. Вбігає сусідка Марія з донечкою. В неї син загинув в АТО.

Наталя: Маріє, мов смерть, бліда... Що сталося, подруго?

Звучить сумна мелодія

Марія: Боже милий, горе, лихо! Не ріки – море розлилось, під моїми ногами. Огненне та криваве море! Сина, мою кровинку, мою коханую дитинку вбили прокляті! Душу і тіло поклав за нас, захищав край свій, захищав нас з вами (скарикує зі стражданням)
Пречистая діво, за що!... за що....

Марія плаче, за серце хапається...

Донечка: Матінко, Вам зле? Сідайте, Наталю, дайте води.. (допомагає матері сісти)

Наталя встас, наливає воду в склянку. Відходить від столу, ближче до глядачів. Грає сумна мелодія.

Наталя:

Іще вони сплять у глибинах рожевих утроб.

Іще не колиска, не темне купе, не окоп...

Ще в кожному пульсує тонесенький божий курсор,

а доля, пускаючи смугу, вертає хрестом.

То бав же, їх, чуєш! Вливай у кістки їхні міць.

Ніхто їх не спинить у їхній любові до місць

не те щоб надійних – а кровно прирослих до п'ят...

І хлопчики йдуть... незворотно на схід... із рожевих кімнат...

Як ріки і трави, як вирване сонце, любіть!

Хай буде їм тепло, і щоб не кінчалася мідь...

А ті, що спіткнулись, нехай же, загоївши страх,
прокинуться в інших віках, у наступних жінках.
Стоять обереги, навколішки, давлять стерню.
Повільно спадають зірки на діряву броню...

Наталія розвертається, сідає до дитини. Зупиняється пісня. Входить Степан.

Підходить повільно зі словами:

Степан: Іроди прокляті, мов пси голодні, терзають землю, кров проливають...

Степан сідає за стіл до Марії. Молиться, похиливши голову над столом, зі свічкою. Читає молитву.

Степан: Господи мій, Боже мій милий.

Ми віруєм твоїй силі

І духу живому.

Да буде правда! Да буде воля твоя!

І тобі одному судити нас,

Вам, лицарі великі,

хай Господь помагає,

нашу неньку Україну захищає.

Ви Богом не забуті.

За вас сила та воля святая!

Вовіки і віки.

Бере Марію за руку, зупиняється музика

Степан: Все буде добре Маріє, тримайся.

Донечка: Мамо, ходіште додому, відпочинете, ляжете.

Марія та її донька йдуть за куліси

Наталія: Степане, я більше так не можу. Я боюся. Ти чуєш, що робиться, ці обстріли? Та скільки ж хат зосталася, ось наша і ще пара... У нас син, Степане, У нас син! Я боюся. Їдьмо туди, де безпечно! *(голос рвучкий, тривожний, встає)*

Степан: Та що ти таке говориш?*(грубо)* Це наш дім! Це наша земля! Їм тут не місце! Ми зостанемося. Бог береже нас, Наталіє, випробовує, а ти здаєшся? Хіба таку дружину собі брав!

Степан зривається з місця

Наталія: *(підходить до чоловіка)* Це ти. Це я. А це наш син! Бог бачить? Чому не зупинить? Скільки ще смертей буде, скільки ще домівок перетвориться на купку цегли?

Степан: Невже ти хочеш покинути домівку своїх батьків, свою рідну землю? Хочеш втекти? Думаєш, там краще буде? Та для всіх ми там чужинці!

Підходить позаду до Наталі, обіймає її за плечі, притуляється щокою до її щоки, заплющує очі

Наталія: *(заспокійливий видих)* Ти правду кажеш! Не хочу. Це наш дім, *(пошепки)* але боятись не перестану

Гасне світло.

Дія 2

Приїжджає брат Степана – Максим із дружиною Іриною, які часто їздили в Росію на заробітки. Коли почався конфлікт між Росією та Україною, вони покинули свою хату та поїхали назад до Москви. Побачивши, до чого все дійшло, повертаються назад, та дім їх зрівняний із землею.

Хореографічна постановка з валізою. Композиція Даха Браха "Роде"

Ірина : усюди біль, людське страждання,

Був дім, була своя земля..

Тепер обстріли з позарання,

В крові купається земля.

Ой гинуть люде, люди гинуть.

І кожний час хтось зараз стане сирота
І кожен вечір мати сина, на порозі своєму чека.

Гасне світло

Дія 3

Наталія сидить за столом зі свекрухою

Наталія: Матінко, Ви вже сказали йому?

Мати: Ще ні. Де Максим?

Наталія: Пішли з Іриною до Марії, висловити свої співчуття стосовно її утрати.

Мати: Хай в дім поки не заходять. Уб'є Степан Максима, ой уб'є... як пси погризуться, не пустить на поріг... Боюсь, що не пробачить брата свого. Не пробачить...

У дім заходить Степан

Степан: Чом бентежні? (*грубо*)

Наталія: Ірина з Максимом повернулися (*невпевнено, боязко*)

Степан: А що їм!? Погано там жилося? Максим так же славив заробітки свої в Москві, землю свою покинув, матір хвору, край свій рідний. Поперся на чужину, шукати доброго добра.

А Ви чекаєте братерства братнього від мене?

Несли, несли з чужого поля

І в Україну принесли

Великих слів велику силу

Та й більш нічого... лиш війну, хай повертається на чужину, бо сам клянуся, що такого брата я уб'ю!

Мати: Облиш, синочку. На чужині не ті люде, — тяжко з ними жити! А журавлі летять собі додому ключами. І манять туди, де душа твоя. Плаче козак — шляхи биті заросли тернами для брата твого. Будинок їхній зруйнований вщент. Невже не допоможеш брату, непустиш із невісткою у хату... Сину, що ж ти так? (*з образою та розпачем*)

Степан сідає до столу. Простягає руки, стиснуті в кулаки

Наталія: Та хіба вони знали, що таке буде. Ніхто не заслуговує на такі страждання. Без домівки zostались. Де їм бути? (*з надією в голосі*) Степане, давай прийнемо їх до себе?

Степан: Щоб я зрадника в свій дім пустив? (*кричить і б'є кулаками по столу*). Хай ідуть туди, звідки прийшли. Ох, якби те сталося, щоб вони не вертались!

Наталія: Не вірю, що ти така зла людина, не вірю, що нема в серці твоєму прощення і любові до брата!

Мати: Що ж це робиться? Цурається брат брата...

Степан: А що вони сподівалися побачити? Вони зрадники. Покинули свій дім, землю. Самі ж підтримали цю ганебну владу, стояли за нею до кінця, а потім втекли. З московської чаші московську отруту добровільно пили! Раби, блюдолизи, багно московське!!!

Мати: Доборолась Україна, до самого краю. Гірше ворога свої діти мені серце крають...

Наталія: Степане, так не можна. Ми теж могли бути на їхньому місці. Я знаю, що любиш брата свого, та й сильно любиш! Я ж бачила, як ти мучився... як боліла душа твоя. А він повернувся, Степане, повернувся, бо тебе любить.

Стукіт в двері. Входять Максим та Ірина

Максим: Вечір добрий.

Обніми ж, брат

Найменшого брата —

Нехай мати усміхнеться,

Заплакана мати.

Максим з дружиною підходить до матері, стають навколішки

Благословить дітей своїх
Твердими руками
і діточок поцілуйте
Вольними устами.

Наталя: *(бере Степана за руку)* Людина може втратити все, окрім людських почуттів і гідності. Потрібно завжди залишатися людиною! Сім'ю берегти в нелегку годину *(підводить Степана до брата)*

Вмикається музика "Роде мій". Всі завмерли, чекають реакції Степана. Степан важко дихає, немов люті і ненависть киплять в ньому, дивиться брату в очі. Стишується музика, слова матері...

Мати: і забудеться самотня

Давня година,
і оживе добра слава,
Слава України,
і світ ясний, не вечірній
Тихо засіяє...
Обніміться ж, сини мої,
Молю вас, благаю!

*Степан Робить крок і... міцно обіймає брата...Музика гучнішає. Вмикається світло.
Мати запалює свічки, спускається зі сцени, роздає їх глядачам*

Питання для обговорення:

1. Які Ваші враження від сюжету вистави? Які засоби активізації глядацької уваги та інтерактивну Ви помітили? Як форми інтерактивну можете ще запропонувати?
2. Які соціально-психологічні проблеми піднімаються у виставі? Визначте тему та ідею вистави?
3. Визначте кульмінацію інтерактивної вистави. Охарактеризуйте конфлікт, що закладений у сюжет вистави та назвіть спосіб його вирішення.
4. Проведіть паралелі основної проблеми вистави з подіями в інших країнах. Яким чином проблема знайшла вирішення?
5. Яку соціальну політику має будувати держава щодо вирішення окреслених питань?
6. Яку консультативну допомогу може надати соціальний працівник кожному герою вистави?
7. Дайте визначення поняттю "історична пам'ять". Окресліть місце соціального педагога / психолога у вирішенні даного питання.
8. Адаптуйте дану виставу до методики форум-театру.
9. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

СОЦІАЛЬНО-ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР "SHADES OF LIFE" ВИСТАВА "СТРІЧКА НАДІЇ"

Автори сценарію: Антоніна Бовсунівська, Ольга Горностай, Катерина Бабенко,
Світлана Бурячок, Тетяна Кисельова

Сцена 1.

*На сцені відтворено інтер'єр кафе. За столом в очікуванні своєї подружки Антоніни сидить Вікторія.
Вона кличе офіціанта, замовляє каву на двох. Приходить Антоніна.*

Дівчата п'ють каву, розмовляють.

Тоня: Привіт.

Віка: Привіт.

Тоня: Як справи?

Віка: Усе добре, а в тебе як?

Тоня: Особисто у мене начебто усе добре, але, чесно кажучи, те, що відбувається навколо не може не впливати на настрій і самопочуття. Зранку прокинулась, з усіх боків новини про війну: по телевізору, радіо, в Інтернеті, в маршрутці й на роботі. Коли це вже скінчиться, так хочеться спокою та миру....

Віка: Знаєш, Тоня, я взагалі не розумію, чому всі так переймаються через це АТО, що буде, те буде. Ми безсилі будь-що змінити, від нас нічого не залежить. Хай цією проблемою займається влада та армія. А ми будемо жити звичайним життям.

Тоня: Ну, Віка, хіба ми можемо лишатися байдужими? Вони ж нас захищають, якби не ці прості й сміливі хлопці, ми б з тобою навіть кави спокійно не могли б випити.

Віка: Про це мають турбуватись військові, або обізнані у цій сфері люди, держава.

Тоня: і все ж таки кожен із нас повинен намагатися вносити свою посильну допомогу у спільну справу. Навіть проста людина може зробити щось важливе та цінне. У будь-якій ситуації, в день миру чи війни потрібно залишатись справжньою людиною. Хочеш, розкажу історію з минулого?

Віка: Добре, давай.

Тоня: Ця історія про жінку, у серці якої завжди був мир, яким вона намагалася поділитися з іншими. *(на сцені змінюється освітлення)*

Сцена 2.

На сцені відтворено німецький концтабір, обнесений колючим дротом. Навколо нього робить обхід варта. На сцену виходять полонені та починають працювати над заготовлею дров. Одна з жінок на мить втрачає свідомість від виснаження. Інші жінки приводять її до тями, починають розмову.

Полонена Тетяна: Все, годі, я більше так не можу. Нехай мене краще пристрелять, ніж так жити!

інші жінки підхоплюють її слова:

- Так!
- Скільки можна терпіти?
- Навіщо таке життя?

Їхній командир намагається заспокоїти дівчат.

Командир: Війна... кривава битва, тисячі вбитих, сотні поранених, безліч зламаних доль. Убитий на війні – герой. А як же ті, хто у полоні ? і не герої, і не відомі. А хто ж ми? Хто я? Зрадник? Залишився живим, та ще й працюю на ворога. Хіба ж бажав хтось із нас собі такої долі?

Командир по черзі підходить до кожної полоненої.

Командир: У цієї молодшої жінки вдома залишилось двоє дітей. Вона на війні втратила чоловіка. А це дитя стало на війні круглою сиротою. А я ? А що я? Я ніколи не знала своїх батьків. Ви, Ви стали моєю сім'єю. А що зараз? Зараз я навіть не можу Вас захистити, я краще загину тут, ніж буду зрадницею!

Почувши галас, на сцену виходить німецький наглядач фрау Хелен.

Фрау Хелен: Я не зрозуміла, чому не працюєте. Свинська порода, радянський непотріб! Ви думаєте, що Вам за це нічого не буде? Рано чи пізно Вас все одно стратять, а будете погано працювати, то ще й обіду не отримаєте.

Командир сміється над німецькою наглядачкою й викликає її гнів на себе.

Фрау Хелен: Ти, погань, смієш дивитись мені в очі? Ти хто тут така ? Я бачу, у нас новий ватажок завівся.

Командир приймає виклик.

Командир: Та я тут і була.

Фрау Хелен штовхає командира на підлогу.

Фрау Хелен: То більше не будеш. Кому ще не ясно, всі до роботи.

Фрау Хелен кличе помічника фрау Хельгу.

Фрау Хелен: Фрау Хельга, до мене. Залишаю оцих на Вас. Ви наглядайте за ними, а я наглядатиму за Вами.

Фрау Хельга: Швидше працюємо. Швидше! Ворушіться, я кому сказала!

Дівчата знову починають працювати.

Коли Фрау Хельга бачить, що Фрау Хелен відійшла, вона одразу ж змінюється, викликаючи здивування у полонених дівчат.

Фрау Хельга: Дівчата, послухайте, ми маємо терміново звідси тікати. Вас сьогодні можуть розстріляти!

Полонена Тетяна: Дівчата, ходімо! Це наш єдиний шанс на порятунок.

Полонена Світлана: Та ти що, вона ж зрадниця!

Полонена Тетяна: Нас все одно розстріляють.

Командир бере відповідальність на себе.

Командир: Дівчата, заспокойтесь! Я буду вирішувати! Добре, ми згодні. Що потрібно робити ?

Фрау Хельга: Ви маєте швидко одягнути ці сині стрічки на ліву руку. Швидше, у нас немає часу!

Командир: Зачекайте, я бачу у Вас така ж стрічка, можливо, саме вона стане причиною нашої смерті? Що Ви приховуєте?

Фрау Хельга: Ці стрічки - наш розпізнавальний знак. Маючи їх, Ви зможете врятуватись, ніхто не спитає Вас, хто Ви і що Ви. Ви зможете легко покинути територію цього табору. Вірте мені! Це Ваш останній шанс на свободу!

Командир: Ну добре, дівчата, скоріше зав'яжуйте собі стрічки.

Фрау Хельга: Швидше, швидше!

Фрау Хельга допомагає полоненим дівчатам покинути табір (вони, подаючи руки одна одній, спускаються через авансцену в зал), але сама залишається.

Командир: Зачекайте, а як же Ви? Ви врятували наші життя, а самі? Що Ви скажете про наше зникнення?

Фрау Хельга не встигає навіть нічого сказати.

За ними давно спостерігала фрау Хелен.

Фрау Хелен: Фрау Хельга, Ви знаєте, що Німеччина не пробачає зрадників...

Вона дістає пістолет. Лунає постріл. Вимикається світло.

Сцена 3.

Вмикається світло. На сцені кафе з двома подругами.

Віка: А що ж далі було ? Невже її вбили?

Тоня: Я живий доказ того, що вона вижила, адже це моя бабуся, вона залишила мені на згадку ось цю синю стрічку, яка не дає мені забути про її сміливий вчинок.

Часи змінюються, проблеми залишаються, війни тривають, але мир потрібен кожному.
Мир у серці – мир на Землі.

1. Які Ваші враження від сюжету вистави? Які засоби активізації глядацької уваги та інтерактиву Ви помітили? Які форми інтерактивну Ви можете запропонувати у цій виставі ?
2. Яка тема та ідея даної вистави? Які соціальні проблеми піднімаються?
3. Охарактеризуйте одну з головних героїнь. Як, на Вашу думку, склалася доля головних героїв?
4. Наведіть реальні приклади подвигів заради порятунку інших людей з української та світової історії.
5. Запропонуйте алгоритм дій для держави / місцевої громади / психолога чи соціального працівника в роботі з людьми, що пережили полон.
6. Адаптуйте дану виставу до методики форум-театру.
7. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

СОЦІАЛЬНО-ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “ТИТРИ ДУШІ” ВИСТАВА В СТИЛІ МОДЕРН “КВІТИ ВІДЦВІЛИ”

Автори сценарію: Оксана Бобер, Дар'я Котівець
(використана поезія і. Цілик, Ю. Іздрика)

Сюжет вистави відтворює події II Світової війни

(відео “Пелюстки сакури”, музика – Berliner Philharmoniker – Prologue – the Highest Point)

По глядацькій залі між рядами йде дівчина. Вона зациклена на собі, ніби одержима. Із зали лунають вигуки: “Наталю, іди до мене, сьогодні я буду твоїм нареченим”. Дівчина дістає білу стрічку і пов'язує її на голову, піднімається на сцену, зупиняється в центрі (Відео закінчується)

(Музика – Gyroscopic Geogaddi)

Вибігають дівчата, кружляють навколо Наталі. Забирають її в середину кола. Час ніби відмотується назад. Танок припиняється, всі стають біля дівчини (музика повільно стихає)

На задньому плані з'являється хлопець. Він іде впевненою ходою, тримаючи руки в кишенях, дивиться на Наталку

Сцена 1.

Розмова між дівчатами

Дівчина 1: Чули про Олега?

Дівчина 2: Ні, не чули, а що?

Дівчина 3: Зрадив він нас. З ворогом водиться!

Дівчина 4: Як? Такий хороший хлопець був! (Олег іде за сцену)

Дівчина 5: А про Михайла зовсім нічого не чути?

Дівчата: Тихо-тихо! (перешіптуються)

(світло падає на Наталку, вона встає і підходить до краю сцени).

(музика - Тема_із_фільма_Parfumer)

Наталка: Я завжди відчувала, як рівно б'ється твоє серце. Чула його за сотні кілометрів. Я знала, про що ти думаєш, що відчуваєш. Між нами існувала невидима ниточка, та прийшла війна і розірвала її. Тепер я не чую биття твого серця, але чую стукіт іншого сердечка, воно б'ється разом з моїм...

(фоном починають звучати різні голоси, перешіптування. До Наталі підходять дівчата, ходять навколо неї, розглядають з усіх сторін, зачіпають її волосся, руки... Дівчина затуляє вуха долонями і спочатку тихо, а потім голосно кричить до них : “Досить, досить, досить!”

Сцена 2

Музика стихає. З-за куліс чути голос Наталчиної сестри: “Наталю! Наталю! Де ти?”

Вона виходить з-за куліс, підходить до Наталки: “Ти мене чуєш? Ти мене чуєш?”

Наталка відштовхує сестру, робить крок вперед. Музика – Muzyka_dlya_spektaklya_-_Pianino

Наталка: (монолог)

коли повертається світ спиною
і знов поміж нами відстань і стіни
говори зі мною
говори зі мною
хай навіть слова ці нічого не змінять

і коли вже довкола пахне війною
і вже розгораються перші битви
говори зі мною
говори зі мною
бо словом також можна любити

я одне лиш знаю і одне засвоїв
і прошу тебе тихо незграбно несміло:
говори зі мною
говори зі мною
і нехай твоє слово станеться тілом

Сестра підбігає до Наталки, заспокоює її. Дівчата обіймаються.

- 1) *Світло гасне – зникає сестра. Світло вмикається – Наталя сама на сцені*
- 2) *Світло гасне – зникає Наталя. Світло вимикається – порожня.*
- 3) *Світло гасне – світло вмикається – з'являється мати Михайла.*

(музика стихає)

Сцена 3. *На екрані проектора відтворюється відео з II Світової війни.*

Мати: (монолог)

Ти, головне, повертайся додому,
Врешті знімай запилюжені берці,
І вчися наново жити потому,
З перепрошеною вірою в серці.

Ти, головне, повертайся, здолавши
Чистого зла непрожований стогін,
І відпускай цю ненависть назавше
Посеред мирної тиші густої.

Ти, головне, повертайся тим шляхом,
Що вбереже твої душу і тіло.
Чорна земля із розпеченим пахом
Тільки дощу, а не крові хотіла.

Ти, головне, повертайся до мами.
Десь там сивіючи за видноколом,
Матері тужать і дружать домами,
Що пахнуть ніжністю та корвалолом.

Ти, головне, повертайся назовсім

І народи-посади-споруди,
А вже у твоєму дітиську курносім
Виросте радість, нова і правдива.

Ні, ця війна не потрібна нікому!
Так, ми її не пробачимо, себто
Перемагай і вертайся додому.
Просто живим повертайся, і все тут.

(До матері підходить Наталка, в руках тримає «похоронку»)

Наталка: Мамо, невже це правда? Невже його уже немає?

(Zvuk - _Serdcebie)

Мати: Ні, ні, не вірю! Михайле, сину! *(хапається за серце, повільно йде зі сцени, шепоче: "Мій синочок має бути живим! Він мусить повернутися!")*

(Наталка на сцені одна, ніжно гладить живіт, опускається на коліна)

(відео "Пелюстки сакури")

Наталка: Одружився з весною, а квіти відцвіли...

Сцена 4

Виходять дівчата та Олег. Він стає позаду Наталки. Наталка піднімається з колін, хоче іти, але наштовхується на Олега

Олег: О, Наталю, куди це ти зібралась?

Наталка: Пусти, пусти мене, зраднику. Ірде, ненавиджу всіх вас таких, ненавиджу. Мій чоловік віддав життя за свою країну, а ти за безцінь продався ворогам, щоб урятуватися! Його життя відібрав ворог, а ти жируєш тут, у тилу!

Олег: Що, що ти сказала? Пішли зі мною. Зараз ти іншої заспіваєш.

Наталка: Краще померти, ніж піти з тобою *(плює йому в обличчя)*

Олег: *(обтираючись)* Може, колись я і був ніким, але тепер – тепер я староста села... Тепер в моїх руках влада, сила і твоє мізерне життя! Тепер я не невидимий! Тепер я велика людина в цьому селі. Поглянь на мене... *(бере її обличчя в свої долоні, спрямовує її погляд на себе)* Поглянь... Ти гордувала мною... нічого... нічого... варто було зачекати... ти все одно будеш моєю...

Хлопець замахується на дівчину рукою, вона відступає на кілька кроків.

Олег: Жаль таку красу псувати, живи поки що!

Наталка: *(кричить)* Чого ти хочеш? Чого ти від мене ще хочеш?

Олег: Не змінилась ти, Наталю... *(гладить по обличчю, Наталка відштовхує його).* Тебе хочу.

Наталка: Не чіпай мене, тварюко, забери свої руки!

Олег: Ти все одно будеш моєю!

Музика – Tom Tykwer/Johnny Klimek/Reinhold Heil – The Escape. Хлопець штовхає Наталку у центр сцени. (Танець Олега та Наталки, який відображає сцену насилля. У кінці танцю Олег зриває з Наталки верхній одяг, штовхає її, вона падає). Хлопець усміхається, відходить назад, повертається спиною до глядачів. (Музика – Gyroscop Geogaddi). Наталка сидить на підлозі, обхопивши коліна руками, притискає до себе розірваний одяг. Виходять дівчата, ходять по сцені, пританцьовуючи, хто з презирством, а хто зі співчуттям поглядають на дівчину.

Дівчина 1: Війна змінює людей...

Дівчина 2: ... хтось, як загнаний звір, продає свою душу ворогу, руйнуючи долі інших, стверджується в своїй нікчемності...

Дівчина 3: ... хтось – відважно бореться за волю, за країну, за мирне життя...

Дівчина 4: ... чіпляючись за останню ниточку надії, але, не виборюючи її – гине...

Дівчина 1: ... а хтось – запам'ятає своїх синів, братів, чоловіків вічно молодими...

Дівчина 2: ... пронесе в наступних поколіннях глибокий біль за долі, що так рано відцвіли...

Дівчина 3:.... Війна змінює людей

(Наталка відгортає волосся з обличчя, бере в руку квітку (цвіт вишні), чіпляє її у волосся, заплітає білу стрічку у косу. На неї проєктується відео з цвітом вишні. Дивлячись в одну точку, Наталка промовляє (з кожною фразою голос стає більш звучним) : “Повернеться – не повернеться, повернеться – не повернеться, повернеться чи не повернеться? Повернись!...”

Питання для обговорення:

1. Які Ваші враження від сюжету вистави? Які засоби активізації глядацької уваги та інтерактиву Ви помітили? Яку взаємодію із залом Ви б могли додатково запропонувати?
2. Які соціально-психологічні проблеми піднімаються у виставі? Подайте історичну довідку подій, що зображені у виставі (можна навести реальні приклади, або з історії, коли люди переходили на сторону ворога під час II Світової війни).
3. У чому актуальність запропонованої вистави сьогодні? Проведіть паралелі із сучасністю, використовуючи приклади.
4. Охарактеризуйте образ головної героїні, коротко опишіть її характер, її соціальне середовище. Як, на Вашу думку, склалася подальша доля Наталки?
5. Яку консультативну допомогу може надати соціальний працівник головній героїні вистави (якщо перенести події вистави у сьогодення)?
7. Адаптуйте дану виставу до методики форум-театру.
8. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “ELVEDA” ВИСТАВА “ТАТАРСЬКЕ “СЕРЦЕ”

Автори сценарію: Інна Кухарчук, Марія Скальська
(за мотивами фільму “Хайтарма”)
Проектується відео кримської природи.

Сцена 1. *Татарське весілля. Танець гостей та молодих. На сцені накриті столи, грає музика. Гості сідають за стіл. Слово бере старійшина.*

Старійшина: Дорогі мої! В нашому житті багато горя, але мало радості. Проте сьогодні у нас щасливий день, піднімемо ці келихи за наших молодят. Фериде і Махмед, ви вступаєте у священний шлюб. Ти, Махмеде, мужній солдат, захисник своєї родини та Землі. А ти, Фериде, берегиня родинного вогнища. Нехай Ваша доля буде такою ж пишною і довгою, як цей святковий стіл. А війна такою ж короткою, як ковток цього вина. Наш народ вижив 70 років тому, під час депортації, бо ми міцно трималися одне одного, бо свято вірили, що повернемося на свою землю, бо знали, що наше серце в цій землі... Тепер Вам, молодята, примножувати наш рід та берегти нашу історію, цю землю....*(пауза)*

Мужчини, Ваші нагороди у вас на грудях, а їхні *(поглядає на жінок)* у наших серцях *(всі стають і стоячи п'ють)*. Чоловіки кричать: ...Ура-Ура-Ура...

Сцена 2. *Вриваються військові, т. з. “зелені чоловічки”, свято зіпсовано. Звучить звук тривоги*

Командир солдат. Открывайте! Открывайте, велено Вам! Сейчас ваш балаган закончится. Ахмед Али, вас обвиняют в предательстве новой власти, в подготовке террористического акта! *(до солдат)* Арестовывайте его, забирайте на допрос! А вы *(до людей)*

собирайтесь и вон отсюда, зря вы все вернулись сюда! Крым – исконно русская земля! Обыскать дом татар!

А этих – гоните прочь!

Старійшина. Хто зрадник? Хто терорист?! Та у мене син герой!

Командир солдат. У предателя и сын предатель. Забирайте старика!

Син Махмед. Що ти сказав? Ви *приїхали на танках на мою Батьківщину і визначаєте, кому тут жити, а кому ні. Забирайтеся звідси геть (замахується на командира)*

Командир солдат. Ты на кого руку поднял, скотина татарская (*солдат хапається за зброю*) Зав'язується штовханина і чується постріл. Крики. Батько тримається за серце (*він поранений*), падає на коліна, над ним схиляються жінки. Крик затихає і панує глибока тиша, тільки чується татарська молитва: "Бисмил-ляхи ррахмаани ррахиим.Куль а'уузу би раббин-наас Мааликин-наас. Иляяхин-наас. Мин шарриль-васваасиль-ханнаас. Аллязии ювасвису фии судуурин-наас. Миналь-джиннати ван-наас", а на фоні молитви – голос солдата:

Командир солдат. Так будет с каждым! Вы думаете, здесь на вас управы не найдут?! Меня все услышали? Быстро выполняйте приказ! С собой брать еду на двое суток и теплые вещи. Драгоценности и лишние вещи сдать!

Командир солдат (*до дівчини, що читає молитву*): ты собралась? Это все? (*вказує на Коран*) І это все?!

Дівчина: Так, це все, Ви забираєте в нас найцінніше, але віра... віра з нами назавжди.

Дівчина молиться (татарською). У солдата це викликає зневажливий смішок

Командир солдат (*солдат підходить до стіни*) Да, тут и с обыском не нужно сильно стараться, доказательства измены и подготовки к бунту прямо перед глазами, бери и подшивай к делу (*підходить до карти України, зриває її і рве*)

Ах вы, гнилой народ, нет, чтобы спокойно жить, так вот вы как? Смех и только, теперь только этот рисунок – это все что осталось у вас. Ах, нет... (*іронія*) – и его уже нет (*розриває карту*). Запомните раз и навсегда – не вам тут жить – КРЫМ НАШ (*підкидає розірвану карту вгору*).

Сцена розлуки (грає повільна музика). Всі герої завмирають, крім молодят

Фериде: Махмеде, що коїться на нашій Землі? Ці нелюди увірвалися у наші серця, і виривають їх із корінням, нічого не помічаючи на своєму шляху. Невже, неville історія повторюється знову? Невже нашому народу знову доведеться залишити домівки? Тепер нам доля віщує бути вже біженцями, переселенцями? Як це? Як це?

Махмед: Мій батько віддав життя за цю землю і моє серце залишиться тут назавжди! Боронити свій дім і свою землю – тепер це мій священний обов'язок! До останньої краплини крові я стоятиму тут! А ти.. ти пообіцяй мені, що збережеш себе! Ти маєш поїхати! Ти повинна жити! Жити, щоб повернутися ... (*по-татар..*)

Фериде: Махмед, ... і ти пообіцяй мені берегти себе... пообіцяй.

Махмед: Моя пташко, обіцяю тобі (*пауза*) обіцяю... що наші батьки пишатимуться своїм сином! і пам'ятай, що моя любов завжди поруч з тобою! Мин сини яратам (*я кохаю тебе*)

Фериде: Мин сини яратам, Мин сини яратам, Мин сини яратам (*каже спочатку тихіше, а потім все голосніше і голосніше кричить, бо молодята намагалися обійнятися, але в цей момент оживають люди на сцені*)

Командир солдат: Арестовать! Каков отец – такой и сын, пусть отвечает за грехи отца...

Військові ("зелені чоловічки") скручують його і виводять. Фериде починає крутитися у весільному танці, тільки вже сама. На задньому плані з'являються дівчата з клучочками. На всіх них проектується відео з фільму "Хайтарма", де відображено депортацію татар. Фериде падає на коліна. За нею підходять ще і ще

дівчата, які також стаються на коліна, вони щось беруть в руки, але глядачеві поки що ще не зрозуміло, що то пісок у їхніх руках. В їхніх кулачках земля. Головна героїня читає монолог. Дівчата завмерли.

Фериде: Сьогодні сталося чимало подій.... Чимало.... чи мало? (пауза) Мені в груди вшили два серця. Не інакше. і обидва із грудей неодмінно хочуть вистрибнути... від болю... Щасливий день початку нового життя став початком життя нового, життя переселенки! історія іноді повторюється... Проте наш народ вижив 70 років тому при депортації, бо ми міцно трималися одне одного, бо свято вірили, що повернемося на свою землю, бо знали, що серце нашого народу в цій землі, а її тепло - в нашому серці... історія повторюється, і тепер вже нам берегти нашу історію і боротися за неї. і я знаю: я знаю, що татарське серце не зупинити, не знищити і не розбити. Татарське серце живе вільно тут, поряд з вами, на нашій з вами спільній, **українській, землі !**

Під кінець монологу дівчата одна за одною починають читати татарську молитву (Бисмил-ляяхи ррахмаани ррахим.Куль а'узу би раббин-наас Мааликин-наас. Иляяхин-наас. Мин шарриль-васваасиль-ханнаас. Алпязии ювасвису фии судуурин-наас. Миналь-джиннати ван-наас), при цьому піднімаючи руки в молитві, а також обсипають себе піском, торкаючись обличчя, проводячи ним по руках, підкидають пісок вгору над собою, при цьому починають танцювати танець під назвою "Хайтарма" (що в перекладі означає "повернення"), підбираючи вузлики з піском та пригортаючи їх до себе. На дівчат проектується відео кримської природи. Світло гасне.

Питання для обговорення:

1. Які Ваші враження від сюжету вистави? Які засоби активізації глядацької уваги та інтерактиву Ви помітили? Які форми інтерактиву Ви можете запропонувати у цій виставі?
2. Проаналізуйте символічну назву інтерактивної вистави – "татарське "серце".
3. Яка тема та ідея даної вистави? Які соціальні проблеми піднімаються?
4. Охарактеризуйте головних героїв. Яке соціальне середовище головних героїв та його особливості? Як, на Вашу думку, склалася доля головних героїв?
5. Проведіть паралель між депортацією кримських татар 70 років тому та між сьогоденням.
6. Запропонуйте конкретні приклади з історії дій держав стосовно тимчасово окупованих територій.
7. Дайте визначення поняттю "вимушені переселенці". Окресліть особливості даного статусу, права та можливості осіб, що здобули цей статус.
8. Запропонуйте алгоритм роботи соціального педагога / працівника з особами, що є вимушеними переселенцями.
9. Адаптуйте дану виставу до методики форум-театру.
10. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, що були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

РЕЗУЛЬТАТИ ІІІ ФЕСТИВАЛЮ ІНТЕРАТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ ІІІ КУРСУ “Об’єктивНА реальність”, 2014/2015 н.р.

Номінація “Майстерність виконання” – Соціально-інтерактивний театр “Дотик до душі” з виставою “Грішна, каюсь”. Керівник Дар’я Котівець та режисер – Оксана Бобер (33 група).

Номінація “Соціальна значущість теми” – Соціально-інтерактивний театр “Відголос душі” з виставою “З чого починається пам’ять”. Керівник Альона Якимчук та режисер – Катерина Таркуцяк (33 група).

Номінація “Майстри взаємодії з глядачем” – Соціально-інтерактивний театр “Об’єктивна реальність” з виставою “Брате Мій”. Керівник Лілія Оксаніч та режисер – Наталія Березовська (32 група).

Номінація “Найкраща режисура” – Інтерактивний театр “Elveda” з виставою “Татарське серце”. Керівник Інна Кухарець та Марія Скальська (32 група).

Номінація “Найкраща сценарна робота” – Соціально-інтерактивний театр “Shades of life” з виставою “Стрічка надії”. Керівник Катерина Бабенко та режисер – Світлана Бурячок (32 група).

Номінація “Прогресивність втілення” – Соціально-інтерактивний театр “Титри душі” з виставою “Одержима”. Керівник Вікторія Мельничук та режисер Наталія Кухар (32 група).

Дипломом “Найкраща акторська гра” відзначені Вікторія Мельничук, Анастасія Мусевич, Надія Кузьмич, Оксана Бобер. Диплом “Глядацькі симпатії” – Театр “Дотик до душі” з виставою “Грішна, каюсь”. Керівник Дар’я Котівець та режисер – Оксана Бобер (33 група).

ГРАН-ПРІ Конкурсу – Інтерактивний театр “Elveda” з виставою “Татарське серце”. Керівник Інна Кухарець та Марія Скальська (32 група).

IV ФЕСТИВАЛЬ ІНТЕРАТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ III КУРСУ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ “СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА”, 2015/2016 н.р.

СОЦІАЛЬНО-ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “CATHARSIS”
ВИСТАВА “МЕЖА”

Автор сценарію: Юлія Хмілевська; у виставі використаний монолог “А ви живі?” із відомого веб-серіалу “Mr. Freeman”

Посередині сцени стоїть статуя. На сцену виходить екскурсовод та група людей.

МУЗИКА №1

Екскурсовод: Проходимо далі, не відстаємо. і ось, нарешті, наш останній експонат! Перед вами воскова скульптура Коломбіна. Коломбіна, або як її ще називають Смеральдіна або Мірандоліна – традиційний персонаж італійської народної комедії масок - служниця, яка бере участь у розвитку інтриг. Велику популярність отримала у французькому театрі. За походженням Коломбіна – сільська дівчина, яка в місті відчуває себе невпевнено і незатишно. Служниця. Зазвичай одягнена в красиву пишну сукню; в більш пізньому театрі (з XVIII століття) часто з'являється в сукні з латками, схожій дещо на костюм Арлекіна. За характером спочатку це недалека особа, сільська простачка. Однак підкреслюється її чесність і порядність, а також завжди позитивний настрій. У французькому театрі селянські риси Коломбіни стерлися і маска набула характеру типової французької субретки. Що ж, на цьому наша екскурсія завершується. Сподіваюсь, вам було цікаво! Наразі у вас є півгодини, щоб іще раз переглянути вподобані експонати. Зустрічаємось на цьому ж місці о 18.30! (екскурсовод іде за куліси)

Актори розходяться по сцені. Роздивляються експонати, розмовляють по мобільному телефону або один з одним. Розходяться по обидва боки куліс. На сцені лишаються головні персонажі.

Катя: Мамо, мамо... (смикає маму) Дай мені цукерку!

Евеліна: А де магічне слово?

Катя: Будь-ласка!

Евеліна: (посміхається) Тримай!

Олександр: Ходімо присядемо!

Евеліна з чоловіком та дитиною сідають на авансцені. Катя їсть цукерку.

Олександр: Подивись на стелю, як гарно... Одразу згадую наше перше побачення. Пам'ятаєш?

Евеліна: О так, ти приволік мене до планетарію і цілий вечір розказував про якихось карликів, гігантів та інші незрозумілі космічні штуковини.

Олександр: Ей, тобі ж подобалось! Чи ти вдавала?

Евеліна: Я просто передбачила, що ти станеш моїм чоловіком (сміх) Годі про це... Як тобі виставка?

Олександр: Виставка як виставка, нічого особливого.

Евеліна: отже, це тільки мені моторошно.

Олександр: (сміється) Чого б це?

Евеліна: Не знаю, мені здається, що вона жива! Ця статуя така реалістична, аж до кісток пробирає!

Олександр: Вона і має бути реалістичною, це ж воскова фігура.

Евеліна: Так просто... Зазирни в її очі, невже ти не помічаєш цього погляду! Здається, що вона зараз зрушить з місця і...

Олександр: Еля, заспокойся! Тобі скільки років, га? Ти який приклад дитині подаєш?

Евеліна: Забудь...

Олександр: Вибач, я не хотів так...

Евеліна: Все нормально, все добре!

Олександр: Ель...

Евеліна: Сходи краще купи дитині попити! Ти ж хочеш соку, правда?

Катя: Так!

Евеліна: От і добре! Татко якраз збирався піти з тобою до буфету!

Олександр: Ходімо (дає руку). Нікуди не йди, ми швиденько!

МУЗИКА №2

Олександр і Катя йдуть за куліси. Евеліна залишається сама. Починаються проблеми зі світлом. Евеліна озирається. Вмикає ліхтарик на телефоні і вдивляється у глядацьку залу. Позаду неї оживає статуя, повільно підходить до дівчини. Статуя наближається до дівчини майже впритул, повністю вимикається світло, а коли вмикається - статуя знову стоїть на своєму місці. На сцену виходить екскурсовод.

Евеліна: Вибачте, ми сьогодні були у вас на екскурсії...

Екскурсовод: Що ви тут робите?

Евеліна: Мммм, я чекаю на свою родину. Ви, до речі, не бачили чоловіка з маленькою дівчинкою, років 8?

Екскурсовод: Родину? Але ж ви були сама на екскурсії! Ми вас цілий вечір шукали!

Евеліна: Ні, ви щось наплутали! Я була сьогодні на екскурсії з чоловіком та донькою! Розумієте, вони вийшли купити соку, а тут ці проблеми зі світлом, боюсь, що вони заблукали.

Екскурсовод: Шановна, музей закритися годину тому! Ми чекали на вас декілька годин, а ви так і не прийшли! Ми вирішили, що ви пішли додому.

Евеліна: Послухайте, я була з сім'єю!

Екскурсовод: Ви... Евеліна Волкова?

Евеліна: Так!

Екскурсовод: Дивіться, сьогодні на екскурсії була присутня тільки Евеліна Волкова. Ось ваш підпис!

Евеліна: Цього не може бути, це якась помилка. Послухайте, я не можу до них додзвонитись, у мене закінчилися кошти на рахунку. Подзвоніть моєму чоловікові, будь ласка.

Екскурсовод: Добре, диктуйте номер!

Евеліна: 0937463403

Екскурсовод: (дзвонить – "Номер абонента, якому Ви телефонуєте, не обслуговується")

Евеліна: Ні, це, якийсь розіграш! Це розіграш, де моя дитина? Що ви з нею зробили! Поверніть мені мою дитину. Катя, Катя... (знову починаються проблеми зі світлом).

Екскурсовод: Заспокойтесь, жіночко! Так, тихенько. Я вам вірю! Вірю! Сідайте! Все буде добре! Дихайте! Молодець! Зараз я піду і дам оголошення про зникнення, але спершу мені потрібно вирішити проблему з електрикою! Розумієте?

Евеліна: Так...

Екскурсовод: Добре, нікуди не йдіть, я повернусь за 15 хвилин! Гарзд?

Евеліна: Так...

Екскурсовод: Точно?

Евеліна: Так!

Екскурсовод: Залишайтеся на місці, просто залишайтеся на місці!

МУЗИКА №3

Екскурсовод спускається вниз по східцях до зали! Вимикається світло. Виходить з зали, щоб знову вийти на сцену. Евеліна, після того як вимкнуть світло, вмикає ліхтарик і йде до східців, спускається до зали, йде по центральному проходу з ліхтариком. У цей же час на сцені оживає статуя, теж спускається до зали, йде по боковому проходу. Вмикається світло, Евеліна і статуя зіштовхуються.

Статуя починає повільно наступати на Евеліну. Евеліна біжить до сцени, просячи допомоги у глядачів. Вибігає на сцену. Там її зустрічає лікар з двома медсестрами. Статуя виходить на сцену і йде за куліси!

Евеліна: Допоможіть, будь ласка, допоможіть!

Медсестра 1: Тихо, заспокойся! Що ти бачиш?

Евеліна: Воскова статуя, он вона! Дивіться! (пауза) Вона була тут, я запевняю, я ж її на власні очі бачила!

Медсестра 2: Тихенько! Тут нікого немає! Дивись, ти просто у своїй палаті (Евеліна обертається).

Лікар: Стало гірше. Галюцинації мучать її сильніше, ніж я думав.

Евеліна: Ви...ви знайшли мою сім'ю?

Лікар: Ти мене не пам'ятаєш? Я твій лікар. (у відповідь тиша) Вона знову бачила ілюзію...

Евеліна: Що? Я не..

Медсестра 2: У тебе немає сім'ї, мені шкода!

Евеліна: Що з ними трапилось? Скажіть мені, що з ними...? Я була в музеї і...

Медсестра 1: Не там, тут! Ти пацієнтка цієї психіатричної лікарні вже понад 10 років.

Евеліна: Що?

Медсестра 1: Ось копія картки пацієнта. Підтвердження твого існування. Читай!

Евеліна: Волкова Евеліна... Живе у світі фантазій, що заважають усвідомити реальність. Це, неправда! У мене є чоловік і донька, ви силоміць мене тут утримуєте, це злочин!

Лікар: Я слухаю ці фантазії уже 10 років. Я знаю все це напам'ять.

Медсестра 2: Вислухай нас. Ми правду говоримо. Ти потрапила в цю лікарню у 10-річному віці, з гостро вираженою шизофренією. Зараз тобі 20! Подумай розсудливо, як у тебе може бути 8-річна дитина і чоловік?

Евеліна: Ні, ні, ні....НІ! (медсестра робить укол, Евеліна падає на підлогу, світло падає лише на неї, в центр сцени).

МУЗИКА №4

МОНОЛОГ. *Евеліна наспівує пісню. Обійнявши себе за плечі, похитується.*

Уявіть собі, що прокинувшись вранці ви дізнаєтесь про те, що все ваше життя було просто ілюзією! Ваша сім'я, робота, хобі – це не більше, ніж просто галюцинація! Як вам такий поворот?

Ось ви вже склали на вогнище всі страхи і сумніви, щоб я спалила це все до біса! Ось я виходжу в центр цього колізею. В руках у мене смолоскип і канистра з бензином, а переді мною натовп людей. що тиснуться в свої крісла! Я в центрі подій, як ви бачите, до того ж я і є сама подія!

Так, я знаю, що я душевно хвора! Проте, я існую по-справжньому! Думаю і повністю вільна від стереотипів, так-так. Мій світ – це безмежні можливості, де немає щоденної рутини, немає слоганів, гасел, нав'язаних урядом, зомбоящиком, або вашим улюбленим інтернетом!

Мені завжди є що сказати! А що можете, ви?

- Два пивасика і рибку будь-ласка! (Фуу, я как гидота... або)
- Люба, мені треба до туалету (а самі сідаєте і строчите смс коханці)!

Ваш світ – суцільна брехня, побут, інтернет-залежність та мобільне рабство! Ну хіба я неправду кажу?

Я ніколи не зможу запізнитись на улюблену роботу або відчувати обійми рідної людини! А у вас є стільки можливостей, стільки шансів, а ви ... От скажіть, ви коли-небудь робили щось по-справжньому божевільне, неординарне? Ніколи... і не зможете! А знаєте чому? Тому що це все знаходиться за межами вашої зони комфорту! Ви упаковані в неї, наче поліпропіленовий пакет! Ви шматки м'яса, затиснуті рамками суспільства! Вільна каса!

Чи я не маю рації? Може, я помиляюсь? Виправте мене, якщо це так! Ви, наприклад, зможете подарувати свій мобільник першому зустрічному, га? Можете прямо зараз відформатувати диск на вашому ком'ютері? Страшно? А знаєте, чому ви цього не зробите? Тому-що це буде рівноцінно самогубству! Ви без цього не існуєте! Ви взагалі коли-небудь що-небудь робили самотійно? Слідували власному рішення? Не чекали вказівки «Just do it»

Я – справжня! А ви сидите зараз і дивитесь на мене, а ви там є? Ку-ку! Можете мені довести це?

Ось і виходить, що вас немає, а я є! і вам доведеться дуже постаратись, щоб довести собі зворотнє і мати щастя називати себе живим! А ти досі віриш у свою реальність? *(вимикається світло).*

Питання для обговорення:

1. Які враження Ви отримали від сюжету вистави? Які засоби інтерактиву та активізації глядацької уваги Ви помітили? Які ще форми інтерактиву Ви можете запропонувати до цієї вистави?
2. Які соціально-педагогічні та психологічні проблеми розкриває вистава?
3. Придумайте передісторію Евеліни. Що могло призвести до подібної ситуації?
4. Яку соціально-консультативну, психологічну допомогу може надати соціальний працівник або психолог у подібній ситуації?
5. Які альтернативні варіанти виходу із окресленої ситуації може запропонувати соціальний педагог / психолог?
6. Проінтерпретуйте символічну назву вистави. Про які межі йдеться у виставі? Які межі створюють для нас, а в які ми заганняємо себе самі?
7. Адаптуйте запропоновану виставу до методики форум-театру або плейбек-театру.
8. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, які були знайдені у процесі роботи за запропонованими методиками.

СОЦІАЛЬНО-ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “ДЕКАДАНС” ВИСТАВА “ГРІХ” (хореографічно-пластична вистава)

Автор сценарію: Дар'я Рудніцька

Персонажі:

Музикант – постійно грає під час вистави, створює “ритм життя”

Головний герой – молодий юнак, борець з життям / за життя

Порок – друг головного героя, картяр

Кохання – кохана дівчина героя

Війна – дівчина, яка проводить героя крізь смерть

Інші персонажі – грають роль спостерігачів, четверо акторів другого плану

Рекевізит:

стілці – 9 шт. (3 ряди по 3 стільці)

рояль

Перед початком вистави (перед відкриттям куліси) виставити всі стільці на сцену (9 шт. в 3 ряди по 3 стільці) посередині сцени, один стілець стоїть нерівно, та поставити фортепіано (рояль) (див ФОТО 1).

На сцені темно. Чути кроки. На сцену підіймається Музикант і плескає у долоні –

вмикається світло. Він проходить по сцені, дивиться на стільці, поправляє той, що стоїть нерівно. Музикант сідає за музичний інструмент і починає розіграватися. Декілька секунд він ніби перевіряє інструмент, наструює його, потім починає грати джазову мелодію. На сцену з глядацької зали виходять 2 хлопці – Головний герой і Друг головного героя. Вони виходять на сцену з різних боків і зустрічаються в центрі сцени, між стільцями. Проходять ряд стільців і сідають на 2 крайні (так, щоб між ними

залишався вільний стілець). Вони сідають обличчями до глядацької зали, закидають ногу на ногу, потім повертаються обличчями один до одного. Друг дістає з кишені колоду карт та демонструє Головному героєві, той дістає гроші і хизується перед Другом, ніби “в мене також є дещо для тебе”. Друзі розмовляють (їх розмова невербальна) (Див. **ФОТО 2**.)

На сцену виходить дівчина – Кохання. Хлопці дивляться їй услід. Погляди Кохання і Героя на одну мить зустрічаються, все ніби завмирає для них. Хлопець підходить до неї.

Музикант змінює мелодію на романтичну (наприклад, Земфіра – “Жить в твоєй голові” (piano version). Друг ходить між стільцями, метушиться, з-під лоба дивиться на закоханих. Головний герой з дівчиною починають танцювати контемп. В танці вони проживають історію їхнього знайомства, розвиток відносин, кохання, пристрасті і т. д. (під час танцю вони мають поставити на крок вперед 2 стільці, на яких сиділи Друг і Головний герой). Під кінець танцю, поки герої захоплені один одним, на сцену

виходить актор із масовки. Коли герої розходяться по обидва боки сцени і починають бігти назустріч один одному – він ставить між ними стілець, який символізує перешкоду (центральный стілець з першого ряду(!) (**ФОТО 3**).

У цей час відбувається декілька дій (*ці дії мають відбуватися **ОДНОЧАСНО!***):

- Музикант змінює музику – знову джаз (той, що грав з самого початку);
- дівчина-Кохання – відходить до задньої куліси;
- 4 акторів другого плану беруть по стільцю і виставляють їх в ряд так, щоб по них можна було пройти (з глибини сцени до глядачів) – *для цього використовуються стільці середнього ряду і крайнього ряду з правого боку (див. **ФОТО 4**);*

- Друг іде по стільцях. Після того, як він сходить зі стільця, людина з масовки ставить стілець на місце і стає за ним;

- Головний герой стоїть на авансцені і дивиться на Друга, який іде до нього;

- 1 стілець вже стоїть (*той, що поставили між героями раніше*) ще 2 стільці (*крайній зліва і крайній справа*) ставлять собі Головний герой і Друг, сідають за них, до них підбігає масовка (див. **ФОТО 5**).

Головний герой і його Друг починають грати в карти. Актори другого плану перебігають від одного героя до іншого, зазираючи в карти й обмінюючись між собою думками. Зростає напруження між друзями. Ентузіазму і пафосу головного героя не вистачає і стає зрозуміло, що виграє Друг. Головний герой нервує, з останніх сил він намагається виграти. Актори другого плану стають за спиною друга і з презирством дивляться на Головного героя. Головний герой заставляє останнє, що в нього лишилося в

житті – своє Кохання. Проте за мить він кидає карти, а його кохана дівчина позаду стає на стілець і починає плакати, її щойно програли в карти.

Друг вибиває з-під Головного героя стілець і хоче отримати свій виграш. Він дає дівчині руку, але та відвертається. Тоді Друг хапає її за руку і силоміць тягне за куліси.

Головний герой на авансцені стає на коліна. Розгублений. Він не знає, як міг втратити і Кохання, і Дружбу.... І чи були вони в його житті взагалі.

Музикант починає грати тривожну музику.

Як фон чути звуки війни (гримлять гармати, автоматні черги, постріли, чути звуки сирен та ін.). Актори другого плану розбігаються по сцені, вони перевертають стільці догори ніжками, утворюючи символічні барикади, за якими намагаються ховатися або займають оборонні позиції (хтось прикриває голову руками, хтось ніби тримає в руках автомат і т. д.).

Тим часом до Головного героя підходить Війна.

Дівчина, користуючись його розгубленістю, затуляє йому очі та веде повз стільці-“барикади” (див. **ФОТО 6**).

Вона підводить його до першої “жертви”. Головний герой дивиться на “жертву”, він нажаханий, Герой благає Війну не вбивати, але Війна підходить до “жертви”, вона цілує її, і та падає мертвою на руки Головного героя. Головний герой ставить на “тіло вбитого” стілець, що символізує надгробну плиту. Те ж саме відбувається з усіма іншими. При чому чим далі, тим менше сумніву в його очах і руках. Він майстерно

виконує свою роботу. і от – він посеред поля з надгробними плитами. Тиша. Він став убивцею...

Герой озирається, усвідомлює, що накоїв, хапається за голову, біжить на авансцену. До нього підходить Війна, обережно проводить рукою по плечу, різко хапає за комір сорочки і тягне в центр сцени. Головний герой падає... підіймається.... Війна лагідно проводить рукою по його обличчю, потім різко штовхає його у чоло. Головний герой падає на коліна. Війна йде за куліси.

Музикант сповільнює мелодію. Головний герой стоїть на колінах. По черзі встають “вбиті”... Вони беруть кожен свій стілець і вішають їх на Головного героя, йдучи за куліси. Так роблять усі 4 акторів.

Головний герой намагається встати зі стільцями, що повісили на нього (див. **ФОТО 7**).

Тягар гріха відібраних ним життів тягнуть його донизу, не дають можливості піднятися. Хоч він знову і знову пробує. У цей час до нього підходить Війна, вона штовхає його і Герой падає. Війна йде. Головний герой знову намагається встати. В цей час виходить Друг – він кидає Головному героєві в обличчя карти – той знову падає на коліна. Друг йде. Виходить Кохання (його кохана дівчина), вона підходить до Головного героя, щось ніби каже йому на вухо і ніжно цілує його.

На її устах звучить: “Я прощаю тебе!”. Вона також йде в куліси, проте її ніжність і прощення стають останньою каплею. Він захлинається від почуття вини. Головний герой дивиться навколо, починає кричати (має бути крик відчаю!) – *на сцені тиша – музики немає*. Він спочатку навіть не може вичавити з себе той звук, а потім його відчайдушний крик розриває тишу. В його очах сльози.

Музикант починає грати якусь сумну мелодію (наприклад, Ciint Manseii – The Last Man (Piano Cover).

Головний герой рве на собі сорочку, він зривається з місця, кидає стільці, сміється.

Це сміх на межі божевілля. Проте він розуміє, що це саме той тягар, який тепер на все життя буде в нього за плечима. Він починає збирати стільці (4 стільці він складає один на один).

Він бере їх на спину, важко піднімаючи і ще важче він їх несе до глядацької зали (див. **ФОТО 8**). Головний герой ставить їх посеред глядацької зали та сідає на них.

Прозаїчність ситуації вражає: за плечима у кожного з нас – свої гріхи, більші чи менші. і він – один із нас.

Людина зі своєю трагічно-жахливою історією, людина, яка втратила все, але знайшла сили жити далі, жити зі своїм гріхом.

Поки Головний герой спускався до зали, на сцені актори другого плану швидко підіймають стільці, розставляють їх на свої місця. Одного стільця не вистачає. Музикант припиняє грати. Встає з-за роялю, дивиться на стільці, бачить, що одного не вистачає, бере той стілець, на якому він сидів і ставить його на вільне місце.

Музикант дивиться на виставлені рівно стільці, що ніби чекають нового героя. Він підходить на авансцену, плескає у долоні – світло гасне.

Питання для обговорення:

1. Які враження Ви отримали від сюжету вистави? Які засоби інтерактиву та активізації глядацької уваги Ви помітили? Які ще форми інтерактиву Ви можете запропонувати до цієї вистави?
2. Які соціально-педагогічні та психологічні проблеми розкриває вистава?
3. Назвіть тему, основну ідею інтерактивної вистави, охарактеризуйте сюжет.
4. Які соціально-педагогічні, психологічні проблеми розкриває вистава?
5. Проінтерпретуйте символічну назву та фінал інтерактивної вистави. Чому, на Вашу думку, головний герой у фіналі теж стає глядачем вистави?
6. Опишіть образ головного героя вистави. Сформулюйте проблеми, які зумовили ситуацію, розіграну у виставі.
7. Яку соціально-консультативну, психологічну допомогу може надати соціальний працівник або психолог у подібній ситуації?
8. Які альтернативні варіанти виходу із окресленої ситуації може запропонувати соціальний педагог / психолог?
9. Адаптуйте запропоновану виставу до методики форум-театру або плейбек-театру.
10. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, які були знайдені у процесі роботи за запропонованими методиками.

СОЦІАЛЬНО-ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “СПЕКТР ” ВИСТАВА “ГРА У ПРАВДУ”

Автор сценарію: Вероніка Свінціцька; у виставі використаний монолог
з веб-серіалу “Mr. Freeman”

Наглядач – деспотичний, одягнений в білий строгий костюм

Номер 110 – актор, який автоматично виконує свою роботу, не задумуючись над її суттю

Номер 111 – актор, який першим засумнівається в роботі, яку виконує

Номер 111 – інший актор, який заміняє попередній Номер 111, який загинув

Номер 112 – актор, який намагається змінити систему

Номер 112 – інший актор, який заміняє попередній Номер 112, який загинув

Двоє охоронців – одягнені в чорне, чітко виконують накази наглядача

Музика:

Танець – Hans Zimmer, Lorne Balfe – Call of Duty: Modern Warfare 2 Original Score

Фон 1 – Lorne Balfe – Terminator Genisys (Music from the Motion Picture)

Монолог + Фон 2 – Hans Zimmer & Lorne Balfe – Son Of God: Motion Picture Soundtrack

Кінець – Піккардійська Терція – Антологія. Том 2. Фолк

Розкриваються куліси. Вмикається ФОН 1

Проекція білої цегляної стіни. За столом сидять троє людей, вони одягнені однаково, всі в білому; їх волосся зібране; їхні роти “зашиті”; їх погляди спрямовані в актову залу. До них підходять двоє охоронців, щоб поправити елементи їх зовнішнього вигляду, винести на стіл штамп, покласти ручку та пачку документів, з якими будуть працювати. Біля людей стоїть наглядач, що контролює процес підписання паперів. Люди, що сидять за столом, утворюють певну систему, механізм, який має працювати за одним алгоритмом: перший актор бере документ із загального стосу і передає далі; другий актор підписує його і передає далі; третій актор проштамповує документ і передає Наглядачеві. Наглядач відмічає присутніх у журналі:

Наглядач: Номер 110? Є. Номер 111? Є. Номер 112? Є. Добре, починаємо працювати.

Актори починають працювати: 1. Передача документа – 2. Підпис документа – 3. Штамп – 4. Передача Наглядачу. Таким чином дія повторюється двічі, на третій раз Наглядач отримує непідписаний документ

Наглядач: Чия це робота, підведіться?

(Номер 111 встає з-за столу)

Наглядач: Підпиши!

Номер 111: Не буду!

Наглядач: Я сказала підписуй!

Номер 111: Не буду! Я не розумію, чому я повинна це підписувати?! Це не моя правда, ви не маєте права змушувати!

Наглядач: (повертається до зали, виходить на центр сцени) Хіба ти не розумієш, що ти – частина системи? Система – це наше майбутнє. І як відомо, спільна праця – це запорука безпечного майбутнього. Система формує відповідальність, працелюбство, створює спільні цінності та ідеали. Ти не зможеш виховати дитину гідним громадянином поза системою. В системі повинен бути порядок, тут усі рівні, і правила для всіх однакові. Тому, номер 111, підписуй!

Номер 111: Зачекайте, чому я повинна виконувати ваші накази? Хто вам дозволив так ставитись до людей? Я маю повне право висловлювати власну думку і ніхто не може мені цього заборонити. Тому я у будь-який момент можу відмовитись і не підписувати. Я більше не хочу бути частиною системи, яку нам нав'язали!

Наглядач: Отже, ти не будеш підписувати?

Номер 111: Не буду!

Наглядач: Добре.... (Наглядач дивиться в очі протестуючому, гукає охорону). Охороно!
З-за сцени виходять охоронці, підходять до протестуючого, беруть його під руки і виводять з приміщення.
Людина пручається, кричить. Люди, що сиділи озирються. За кулісами чується ПОСТРІЛ

Наглядач: (Наглядач спокійним тоном) Наступний!

Охорона заводить нового члена механізму. Він сідає на місце того, кого покарали.

Наглядач: (робить перекличку) Номер 110? Є. Номер 111? Є. Номер 112? Є. Продовжуємо працювати.

Актори знову повторюють дії, що були на початку, це перетворюються на синхронний механізм, – систему. Актор, який проштамповував документи, перестає штампувати. Озирається на своїх «колеги», робить здивоване обличчя, читає документи, розкидає їх навколо себе і голосно кричить:

ФОН 1

Номер 112: Стійте! Це ж маячня якась, хіба так має бути? Чи ви не бачите, що ми підписуємо. Чому ви мовчите? З нами ж просто граються. Це ніби гра, але гра у правду. Так не можна! Агов, ви мене чуєте??? (у цей час люди, що сидять поруч, продовжують виконувати свою роботу... збирається велика кількість паперів). Чи у вас роти зашиті?

Наглядач підходить ближче

Наглядач: (він обурюється, коли бачить, що на підлозі розкидані папери) Що тут відбувається?

Номер 112: Ні, це ви мені скажіть, що тут відбувається!

Наглядач: Я не зрозуміла, чи ти погано усвідомлюєш своє місце тут? Тобі нагадати? Сядь і продовжуй виконувати свою роботу!

Номер 112: Я не підкорюсь системі. Я не підкорюсь системі (починає повторювати. На нього звертають увагу його "колеги" і починають повторювати за ним. На сцені люди хором повторюють одну й ту ж саму фразу: "я не підкорюсь системі!").

Наглядач: Ану замовкніть. Замовкніть! ОХОРОНА!!!

МОНОЛОГ + ФОН 2

Світло переходить на Номер 112. Монолог. Всі інші актори на сцені завмирають.

На сцену вбігають охоронці, щоб схопити порушника, проте той зривається з місця і біжить на край сцени. Охорона ловить його, заламує руки.

Номер 112: Скажи, хіба ти не відчуваєш, що навколо всі звичайні, а ти – особливий? Пам'ятаєш, коли в дитинстві ти думав, що твої батьки – несправжні батьки, а ти – якийсь принц або прилетів з космосу? і тебе постійно супроводжувало відчуття, що ось-ось щось станеться і відкриється правду? А правда в тому, що ти – найголовніше, що є на Землі ... і скоро до тебе почнуть приходити люди, вітатися, простягати руки, жадібно ловити кожне слово, сказане тобою ... Тобі, звичайно, всі ці почесті ні до чого ... Але приємно, коли всі навколо знають хто ти.

Але час іде ... правда не відкривається, і ти, інопланетний принц, живеш в глибокій конспірації, але відчуття, що ти – герой якогось грандіозного фільму, де все обертається навколо тебе, не покидає, правда? Воно й не покине. Тому що це і є – почуття реальності, таке, яким воно має бути у адекватної людини. Шматки чужих розмов, картинки реклами, заголовки в ЗМІ – все складається в якийсь єдиний пазл, в центрі якого – ТИ! і як тут не відчувати себе обраним? Тільки кретин стане стверджувати протилежне!

і ОСЬ ВІН – Я, ЦЕЙ кретин! І я кажу тобі: ти – не обраний! Ти – видатний "Нічого особливого", найяскравіший представник "Так собі", містер "Everybody", СПЕРЕЧАЄМОСЯ ?! Подумай: що такого ти зробив, що назавжди змінило світ? Ось Едісон придумав лампочку, кроманьйонець – колесо, Будда – нірвану. На світі є багато людей, які винайшли речі, якими

ми не просто користуємося – вони стали ключовими для цивілізації. Прибери їх – і все, цивілізація розрушиться!

Спробуй уявити собі світ, в якому немає електричного світла! Немає лампочок в під'їздах, всюди брудно, по вулицях ходять люди зі смолоскипами; і фраза “місто горіло вечірніми вогнями” означає зовсім не те, що сьогодні. Нормально?

А тепер уяви, що наша цивілізація залишилася без коліс! Що буде? Бензинові сани з турбонадувом, коні, гідролітаки. А лампочок то немає, тільки смолоскипи. Ну як, СКЛАДАЄТЬСЯ картинка?

Так що людей, які зробили щось дійсно важливе, з великою натяжкою ще можна назвати обраними. Але не, тебе, прости. Ти-то взагалі ЩО тут робиш? Не зараз, а в цілому - на Землі? Яка твоя місія, обраний? Та що там місія. Що ти такого робиш, щоб хоч якось виправдати свою присутність на Землі? Давай пошукаємо в твоєму житті сліди великого.

Ось ти прокинувся. Згадав хто ти і що тобі сьогодні треба робити, з тихим жахом в очах лежиш далі ... Дивишся на годинник – ага, почав спізнюватися. Піднімаєшся, у ванній кімнаті робиш свої великі справи, і намагаєшся не зустрічатися з собою поглядом, бо ти і так знаєш усе, що хочеш собі сказати. Сварки зранку тобі не потрібні. і все. Час, який належить тобі, скінчився. Ти в офісі, людина розумна, вінець природи, дитя богів і улюбленець долі. Дивись, як велично ти скріплюєш степлером важливі папірці! Як осмислено забиваєш цифри і букви в електронні таблиці. Але твоя божественна природа не вміщається в тісні рамки смутного офісу! .. Ти, обраний, сидиш за якимись безглуздими пропозиціями, звітами, презентаціями, в той час, як весь світ, затамувавши подих, сподівається тільки на тебе! Ти відчуваєш весь жалюгідний абсурд того, що робиш, і скоро невдоволення виростає в екзистенційний бунт, бунт, бунт! БУ-У-УНТ !! Ти припиняєш роботу і встаєш з-за столу – досить жалюгідних скріпок і цифр! АДЖЕ ТИ – БОГ !!! Ти рішуче йдеш до кавоварки й наливаєш собі каву, ти - Бог, все - до біса!

Кава ціркою ллється в паперовий стаканчик, приємно обдаючи руку теплом, а ніс ароматом. Ти задумливо стоїш біля кавового апарату і напружуєш всі свої криві мозкові кишки.

Ковток, ще один ... все нормалізується ... бунт поступово вщухає ... і ось з останнім ковтком кави чари вже розвіюються ... і ти йдеш до свого трону ...

Вперед – за буковки і циферки. Весь світ чекав від тебе саме цього. А що ще з тебе взяти? ..

По завершенню монологу порушника ставлять на коліна. Наглядач пильно дивиться йому в очі.

Наглядач: Ти підкоришся.

Номер 112: Нізащо

Наглядач: Твій останній шанс

Номер 112: (сміється) Я не підкорюсь системі.

Наглядач: (до охоронців) Заберіть її.

Номер 112 опирається та кричить. Постріл.

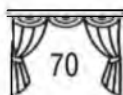
Наглядач: Наступний!

Охорона приводить нову людину і садить її на місце номера 112.. Наглядач робить перекличку.

Наглядач: Номер 110? Є. Номер 111? Є. Номер 112? Є. Працюємо далі.

Люди, які сидять, утворюють певний механізм, який має працювати за одним алгоритмом – 1. Передача документа – 2. Підпис документа – 3. Штамп – 4. Передача Наглядачу. Наглядач отримує затверджений документ, йде на центр сцени, дивиться у зал і промовляє написане:

Наглядач: “Ми граємо з вашою правдою!”

Вмикається мелодія – Пікардійська Терція, а також презентація з портретами людей, які боролися за свободу.

ГОЛОС: (за кулісами)

Присвячується тим, хто відстоював правду та поліг у цій важкій битві за справедливість. Вічна пам'ять тим, хто не здався і боровся за нашу свободу. Хто у важкі часи знайшов у собі мужність, аби зробити крок у невідоме. Шана тим, хто попри труднощі не зупинився та йшов назустріч страхом та темряві!

Під час презентації дівчата на сцені сидючи танцюють повільний танець руками.

По завершенні танцю сцена затемнюється

Питання для обговорення:

1. Які враження Ви отримали від сюжету вистави? Які засоби інтерактиву та активізації глядацької уваги Ви помітили? Які ще форми інтерактиву Ви можете запропонувати до цієї вистави?
2. Назвіть тему, основну ідею та охарактеризуйте сюжет інтерактивної вистави.
3. Які соціально-педагогічні та психологічні проблеми розкриває вистава?
4. Які соціально-педагогічні проблеми розкриває вистава?
5. Доведіть або спростуйте актуальність теми. Наведіть як приклади подібні ситуації, які мали місце у світовій історії. Проінтерпретуйте символічну назву вистави. Хто, коли, як і з чією правдою грає?
6. Розкрийте питання співвідношення особистості Людини, її прав та державної системи.
7. Які альтернативні варіанти розв'язання проблемної ситуації Ви може запропонувати?
8. Адаптуйте виставу відповідно до методики форум-театру.
9. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, які були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

СОЦІАЛЬНО-ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “FREEDOM” ВИСТАВА “ГОЛУБКА”

Автор сценарію: Інна Слободенюк

Голубка

Журналістка

Головна в камері

“Наречена”

“Риба”

Ув'язнена 1

Ув'язнена 2

Начальник в'язниці

На сцені вже готові декорації в'язничної камери : у камері ув'язнені жінки, кожна зайнята своєю справою. До камери входить журналістка, Одна за одною жінки завмирають.

Ведучий: Наступним на сцену вийде інтерактивний театр “Freedom” з виставою “Голубка”. В основі подій, які будуть розгортатися на сцені, лежить реальна історія нашого часу. Театр намагатиметься зазирнути по той бік кліше і шаблонів, щоб, ви, дорогі глядачі, по завершенню вистави змогли подивитися на деякі речі по-іншому. Отож, починаємо.

Голос з-за куліс: Засуджені до позбавлення волі жінки в Україні тримаються у двадцяти установах виконання покарань для дорослих та в одній виховній для неповнолітніх. “Так їм і треба”, – скаже суспільство, – “мовляв, чим думали, коли крали, вбивали?”. І обурення, і осуд оточуючих є зрозумілими, та чи здатна людина що потрапила в жерло системи, дійсно, виправитися, а не зламатися, особливо, якщо це жінка?

(через крайні двері до актової зали входять двоє – Журналістка і Начальник В'язниці – підходять майже до сцени. Начальник В'язниці зупиняє рукою журналістку і говорить суворо-тривожно).

Начальник в'язниці: Так, ще раз. Ви пам'ятаєте всі правила поведінки в камері?

Журналістка: Олександр Сергійовичу, не переживайте, все пам'ятаю, поводитись буду якнайкоректніше, раптом що – кличу охорону.

Начальник в'язниці: Час, відведений для інтерв'ю...

Журналістка: ... 15 хвилин. Я все пам'ятаю.

Начальник в'язниці: Я бачу, Ви ще не бували в таких місцях. Зрозумієте мене, коли вдихнете те повітря. І моя вам порада: не намагайтесь їм сподобатись. Кожна знає, за що сидить, тому відвертістю там повітря просочене. А про ту ув'язнену, яка вас цікавить... Вони розкажуть... Всі її пам'ятають...

Журналістка: ... а Ви?

Начальник в'язниці: Ви забули? По-моєму, Ви не в мене берете інтерв'ю.

(журналістка посміхається до начальника, далі йде сама, піднімається на сцену, її окликає начальник, вона озиралася)

Начальник в'язниці: Для мене вона перш за все була людиною, а вже якою саме – дізнаєтесь далі по коридору.

(як тільки журналістка піднімається на сцену – приглушується світло, вмикається музика, миготять ліхтарики. Так триває кілька секунд. Ліхтарики гаснуть, музика стає фоновою, вмикається світло. Жінки на сцені оживають).

Журналістка: Дівчата, привіт... кхх.. Можете трохи відволіктись... перепрошую..

Головна в камері: Так, зірки, швидко в ряд, товариш журналіст пришла. Інтерв'ю давати будемо.

(дівчата жартوما шикуються в ряд)

Журналістка: Прошу вибачення, а Ви тут за старшу?

Головна в камері: Бач яка всевидюща, а якщо і я?

Журналістка: А як вас звати?

Головна в камері: Пані звати Тая.

Ув'язнена 1: Пані щось бажає? *(сміх дівчат)*

Ув'язнена 2: Може, пані...

Головна в камері: ...Так, циц! Он журналіст подумає, що до звіринцю потрапила. Ви не лякайтеся, Вас як звати?

Журналістка: Інна Володимирівна.

Головна в камері: Так от, Інно, ще раз кажу, не лякайся, у нас тут таке вперше, що інтерв'ю беруть, от всі трохи нервові.

Журналіст: Я – журналістка, нам протипоказано боятися. Може, перейдемо до справи, бо часу мало.

Головна в камері: Так-так. Питай. Бути першою?

Журналістка: Так.

(журналістка вмикає диктофон)

Журналістка: Яке Ваше справжнє ім'я?

Головна в камері: Тая. В інших прізвиська, бо їм не положено. А ту, про яку чути хочете, звали Голубка.

Журналістка: Вона теж не могла носити справжнє ім'я?

Головна в камері: То інший випадок. Прізвисько уособлювало її суть.

Журналістка: Ви з нею товаришували?

Головна в камері: Тут не товаришують, тут спільно проживають. Кожен знає, за що відповідає. Вона ж відповідала за атмосферу. А коли пішла (*сумно*) важко нам було. Вона хоч і

не довго просиділа, проте допомагала нам не втратити віру.

Журналістка: Добре, дякую. Чи можу я поспілкуватися з іншими дівчатами?

Головна в камері: Звісно. Почни з Нареченої. Вона тобі сподобається. Тільки половині розповіді не вір. Вона в нас трошки – того. Як тільки сіла – майбутній чоловік її покинув. А бідолашна вже який рік підряд планує весілля. А так -то вона спокійна.

(Тая піднімається, збирається йти, обертається і додає):

Головна в камері: Ти не питала, за що я сиджу ... і правильно... У дівчат також не питай. Хоч що там кажуть - у нас тут своє життя. і майже кожна намагається забути минуле.

(Світло гасне. Вмикається музика. Блимають ліхтарики, тоді гаснуть. Вмикається світло. Музика стає фоновою. Перед журналісткою сидить уже інша ув'язнена. Вона тримає в руках тюль, складає з неї фату)

Журналістка: То якою була Голубка?

Наречена: Голубка? Ой, знаєш, мала бути в мене дружкою на весіллі. Я їй таке плаття придумала, таке... ну, я його намалювала, зараз, почекай (*зривається з місця, проте знову сідає*) часу-то мало, потім якось покажу. Та сама побачиш в мене на весіллі!

Журналістка: А чим вона тобі запам'яталася?

Наречена: Очима. Вони такі були блакитні-блакитні. Як небо, знаєш. Вона прагнула полетіти звідси (*сумно*) Ось і полетіла. Коли її тут не стало, ми втратили щось. Щось невловиме, проте важливе... Ой, а ти знаєш, які в мене бутоньєрки будуть на весіллі?!

Журналістка: Час... (*показує на годинника*)

Наречена: Чекайте, можна вас попросити? Секундочку... (*зривається з місця, біжить, щось шукає, приносить листа*). Передайте цей лист моєму нареченому, тут є адреса. Він щось вже давно не відповідає... Та я розумію, що в нього купа справ – скоро ж весілля! Може взагалі нам квартиру придбав, а то що ж, ми з його мамою жити будемо? Передайте листа і скажіть йому, що я скоро звільнюся.... Зовсім скоро...

(Світло гасне. Вмикається музика. Блимають ліхтарики. Потім гаснуть. Музика стає фоновою. Вмикається світло. Перед журналісткою сидить вже інша ув'язнена. Мовчить, підібравши під себе ноги).

Журналістка: Як вас звуть?

Риба: Риба.

Журналістка: Чому "Риба"?

Риба: Мовчу багато. А точніше не кажу отих дурниць, яких Вам до мене наговорили.

Журналістка: Ви про Голубку?

Риба: і про неї теж.

Журналістка: Поясніть.

Риба: А що тут пояснювати? Купка ізгоїв суспільства вірять у власний порятунок. Як ті жаби бовтаються в молоці, думають, що зіб'ють сметану і виберуться з глечика. Проте молоко прокисло, просмерділо і жаби виздыхали. Хм... Чого ми варті? Он нари, он те, що нагадує туалет, бетонна коробка і... чуєш? Люди називають це тишею. Я – відчаєм. Він поїдає мене зсередини, проникає у кожну клітинку мого вже давно нездорового тіла.

Головна в камері: Риба, перестань! Не кажи того, у що не віриш!

Риба: Вірю! Вірю в те, що від себе нікуди не дінусь. Я не стану іншою. і навіть якщо вийду, то ненадовго. Знову повернусь. Ваша Голубка покинула вас, давши перед відльотом ту незрозумілу віру у зцілення ваших душ, втовкмачила у ваші голови, що ви змінитесь, вийдете

на свободу і станете іншими людьми. Подивіться одна на одну: не святі, правда? і не станете ними!

(тихо вмикається інша музика)

Головна в камері: Через шість років, як вийду, відкрию крамничку. В ній буде безліч солодощів. і мармеладки, і шоколадки, і навіть оті черв'ячки. Я їх не люблю, проте ж інші люблять.

Наречена: А я вийду і одразу біля воріт мене буде чекати мій коханий. На лімузині. Такому дооооовгому і білому. і ми одразу поїдемо до церкви. Вінчатися.

Ув'язнена 1: Але ж спочатку тобі потрібна буде сукня. А я на дизайнера якраз через 2 роки піду вчитися. От якраз і пошию тобі сукню, яку забажаєш.

Наречена: Ой, дякую!

Ув'язнена 2: А я, як вийду, одразу до матері поїду, пробачення попрошу.... А потім на море чкурну!!! Ох і скучила я за сонечком!

Головна в камері: Тримай, *(віддає один зі своїх ліхтариків)* може моя віра в те, що я здатна бути вільною, приживеться і в тобі.

Журналістка: Що це?

Ув'язнена 2: Це те, що поселила у наших серцях Голубка – віра у свободу, справедливість і майбутнє. У нас є майбутнє. Головне – вірити в нього.

(Світло гасне.. Дівчата танцюють з ліхтарями. Світло вмикається. Вимикається музика. Ув'язнені замирають, журналістка стоїть уже під сценою, помалу відходить, розмовляє по телефону).

Журналістка: Так, інтерв'ю взяла. Матеріалу вистачить. Так. То буде на перших шпальтах... Чекайте... Надіє, Ви?

(в одному з глядацьких рядів сидить Голубка – Надія Савченко, вона усміхається, розвертається до журналістки):

Голубка: Я.

Журналістка: Що Ви робите під цими стінами?

Голубка: Документи прийшла деякі підписати. Адвоката чекаю. Як там мої дівчатка? Згадують мене?

Журналістка: Ще б пак! Ви для них – героїня! В принципі, як і для всіх. Стільки пройти, не зламатися, вірити у перемогу справедливості, вийти і продовжувати займатися своєю улюбленою справою. Думаю, стаття про Вас вийде неймовірна.

Голубка: Перепрошую, проте мені вже час.

Журналістка: Так-так, все розумію. Дякую за те, що дозволили про вас написати. Останнє запитання: вони прозвали вас Голубкою, бо знали, що Ви льотчиця?

Голубка: Вони прозвали мене так, тому що так мене бачили.

(Голубка виходить на сцену, вмикається музика)

МОНОЛОГ ГОЛУБКИ:

Скажіть, Ви відчуваєте, яке тут повітря? Певно, що ні. Для мене ж воно особливе, тому що я знаю, яке повітря там *(показує пальцем на камеру)*. Тут нам даровано новий день, місяць, рік, там – немає нічого, тільки суворий режим. Тут Ви можете творити, займатися улюбленою справою, там – все йде по колу. Врешті-решт, тут поруч з Вами Ваші кохані, рідні, там – нема нікого, тільки Ваші думки і від них нікуди не дітися. Я була в тій клітці... Я ходила по тій камері два на два і божеволіла від несправедливості власної долі, на мене тиснули стеля і стіни, я захлиналася від безпорадності і болю, але кожна ніч, я засинала з вірою в те, що от-от вийду... Ви не розумієте як важко не зламатися, коли все навколо кричить "винна".... Винна!? Там, я вперше зрозуміла, що таке "свобода"! Там – це слово набуло іншого післясмаку...

Після смаку підтримки, безумовності та боротьби.... та НАДІЇ...

Тепер Ваша Голубка вільна! *(вдихає повітря)*. Вільна! ...

Скажіть, Ви відчуваєте, яке тут повітря?... РІДНЕ....

(після закінчення монологу, музика викл. Світло виключається)

Ведучий: Інтерактивна вистава “Голубка” присвячується: українській військовій, штурману-оператору вертольота армійської авіації Сухопутних військ Збройних Сил України, старшому лейтенанту, Герою України – Надії Вікторівні Савченко. Сподіваємося, що наша вистава стане пророчою і так само, як і наша Голубка, Надія скоро буде вільною!

(вмикається світло, на сцені стоять всі актори, вони починають аплодувати глядачам – глядачі аплодують акторам)

Питання для обговорення:

1. Які враження Ви отримали від сюжету вистави? Які засоби інтерактиву та активізації глядацької уваги помітили? Які ще форми інтерактиву Ви можете запропонувати до цієї вистави?
2. Сформулюйте тему, основну ідею, охарактеризуйте сюжет інтерактивної вистави.
3. Які соціально-педагогічні проблеми розкриває вистава?
4. Проінтерпретуйте символічну назву вистави. Розкрийте образ голубки.
5. Охарактеризуйте поняття “права людини”. Які цінності покладені в основу прав людини. Як Ви розумієте поняття “свобода”? Чи задеклароване в міжнародних документах право на свободу людини?
6. Яку соціально-консультативну допомогу може надати соціальний працівник людині, яка перебуває у місці позбавлення волі?
7. Складіть технологію соціально-педагогічної допомоги людині, яка повернулася з місць позбавлення волі.
8. Які альтернативні варіанти розв’язання подібної ситуації може запропонувати соціальний педагог / психолог?
9. Адаптуйте виставу до методики форум-театру.
10. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, які були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

СОЦІАЛЬНО-ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР “РЕАЛЬНІСТЬ” ВИСТАВА “МОВЧИ”

Автор сценарію: Анастасія Рашко. У виставі використана поезія С. Єсеніна (в укр. перекладі)

Головний герой, Сергій Олександрович

Дівчина головного героя, Галина

Співробітниця НКВС, Людмила Петрівна

Кращий друг головного героя, Михайло

Дівчина Михайла, Марина

Колишня дівчина головного героя, Зоя

Подруга головного героя, Катерина

Друг головного героя, Іван

Дівчина Івана, Юлія

Друг головного героя, Дмитро

Чоловік у чорному

Сцена 1. Допит

(темна сцена, вмикається світло – на сцені стіл, на ньому книги, в глибині сцена – чоловік у чорному плащі та капелюсі. Світло гасне – вмикається. За столом вже сидять співробітниця НКВС і Сергій Олександрович)

Співробітниця НКВС: Ім'я?

Сергій Олександрович: Сергій Олександрович.

Співробітниця НКВС: Національність?

Сергій Олександрович: Українець.

Співробітниця НКВС: Чим займались до революції?

Сергій Олександрович: Поет я і до, і після.

(гасне світло – вмикається співробітниця ставить ногу на стілець, нависаючи над героєм)

Співробітниця НКВС: Походження?

Сергій Олександрович: Селянин.

(звук катування, крик)

Співробітниця НКВС: *(бере героя за волосся)* із селян, а поводиш себе як контра!

(гасне світло – вмикається – співробітниця НКВС б'є героя головою об стіл)

Сергій Олександрович: та який контра! та я ж лояльний більш, як хто інший, у мене навіть вірші є про Батьківщину

Співробітниця НКВС: МОВЧИ... та за твої наклепи на владу, тебе до стінки поставити треба! Ти думаєш, що тебе так сильно всі люблять? Так? *(бере його за коси)*. То ж знай, що твоя найрідніша людина тебе і зрадила.

Сергій Олександрович: Ні, ні, того не може бути... ?

(стукіт у двері, гасне світло)

Кінець Сцени 1.

Сцена 2. Квартирник

темна сцена – вмикається світло. Зоя на сцені біля столу, де лежать книги і хлопець грає на гітарі. На сцені знаходить багато книг. Вони скрізь : на столі, на підлозі, на авансцені. Із зали, з-за куліс виходять актори зі стопками книг, обговорюючи головного героя, вони зустрічаються біля столу

Марина: Щось мені здається, Сергій багато собі дозволяє у тих віршах.

Катерина: Ти також це помітила? Мовчав би він краще, наша влада все чує та бачить.

Юля: Його роздуми ніколи не будуть такі як потрібно їм.

Галина: А хто він такий? *(зацікавлено)*

Зоя: Ти що його не знаєш?

Галина: Ні, так розкажіть щось про нього.

Зоя: Ну ось. Послухай *(дуже іронічно)*.

Боюсь диявола нападу
і руйнування вітарів:
пани, які захоплять владу,
куди страшніші за рабів

Зоя: Або ось ще один

Вдаримо гучно ми дзвонами -
Всесвіт обійде луна -
Кинемо чорно - червоними:
Владарі світу з коронами:
Вже непотрібні ви нам!

Галина: Гарно пише.

Зоя: Я б так не сказала.

Галина: *(замріяно)* Хотіла б я з ним познайомитись.

Зоя: У тебе буде сьогодні така змога.

Катерина: А я думаю, що скоро наш Сергійко договориться зі своїми віршами.

Марина: Я, до речі, чула, що його вже шукали!

Анатолій: Друзі, а чого ніхто не веселиться? Нема поета Сергія Олександровича – нема і свята ?!

Заходить Сергій Олександрович – всі аплодують, компанія оживилася, він обіймає дівчат

Сергій Олександрович: Егегей! Як нема! Ось я тут власною персоною! *(підходить до Галини)* А Вас раніш я щось тут не бачив, чарівна пані. Мене звати Сергій, сьогодні я до Ваших послуг *(цілує руку)*.

Галина: Навіть так? *(кокетливо)* Що ж то, може, Ви нам щось із нового прочитаєте, Сергію Олександровичу?

Сергій Олександрович: Для Вас все, що завгодно, люба моя.

(Сергій Олександрович вилазить на стіл, ЧИТАЄ ВІРШ)

Така вже доля у народу
Бо він бідує і мовчить
Нам треба голови підняти
і скинуть страх з плечей своїх
Давайте гуртом добиватись
Свої правди для синів!
Життєвий шлях нам очищати
Від паразитів, тарганів!

(всі аплодують, крім Анатолія)

Сергій Олександрович: А тобі, Толя, що руки відсохли? Ось дівчатка аплодують, їм подобаються вірші.

Анатолій: А мені – не подобається. Не про ТЕ ти пишеш, Сергійко, зовсім не про ТЕ!!!

Сергій Олександрович: *(сміється і злазить зі столу)* Я і не сумніваюсь, хіба ти його зможеш зрозуміти справжню творчість? Мої роздуми жодному з Вас не зрозуміти *(спускається в зал)*. Вам треба читати вірші, за які не будуть переслідувати, за які НЕ БУДУТЬ закривати рота *(підходить до журі і показує на книги, що лежать у них на столі)*. ПРАВИЛЬНІ КНИЖКИ!! Ось, ось Ваші книги, ось що вам треба читати! Вони ж отримали похвалу?! Отримали, питаю?

Анатолій: Чуєш ти, ми самі вирішимо, що нам читати, а що ні ! І ми знаємо, що є правильним, на відміну від тебе.

Сергій Олександрович: Ти точно знаєш, що є правильним, підстилка ти радянська!!! А я не звик МОВЧАТИ!

Катерина: *(стає між ними)* Любий, ходімо, нам час! Чуєш, не звертай на нього увагу, він же п'яний.

Анатолій: Проте у мене всі друзі живі, не те що у тебе!

(починається бійка, на задній план виходить людина в чорному)

Зоя: ВСІ ГЕТЬ З МОЄЇ КВАРТИРИ! ПІШЛИ ЗВІДСИ!

Анатолій: Твої книги тебе і погублять, мій друже.

(всі спускаються в зал, залишається тільки Зоя і Сергій Олександрович. Гасне світло)

Кінець Сцени 2.

Сцена 3. Розмова з колишньою.

(Вмикається світло, Сергій Олександрович сидить на підлозі, Зоя біля нього)

Зоя: В цьому житті є не лише твої книги.

Сергій Олександрович: І ти також туди? Всі Ви хочете, щоб я закрив рота і перестав писати!

Тобі також мої вірші НЕ ПРАВИЛЬНІ?

Зоя: Ти можеш хоч на мить відійти від своїх принципів, подумати про щось інше, крім свободи, про щось, крім боротьби?

Сергій Олександрович: Хіба є в цьому житті щось, крім творчості?

Зоя: Так є, є! Озирнись, у тебе є стільки можливостей, ти молодий, гарний, харизматичний, такого як ти більше немає і не буде! Не губи себе, а поруч з собою і мене!

Сергій Олександрович: Я сам можу подбати про своє життя, мені допомога не потрібна!
(пауза)

Зоя: Досить з мене знущатись! Скільки я можу чекати?!

Сергій Олександрович: Не чекай, тебе ні-х-то не змушує! І взагалі, що ти за сцени мені влаштовуєш? Ти знаєш, що я тебе ніколи не кохав і не покохаю! На ось випий, може, тобі легше стане (простягає Зої бокал з вином)

Зоя: Знаєш, що мій милий (робить ковток вина), твої книги тебе і знищать (вливає вино на Сергія Олександровича). (Гасне світло)

Кінець Сцени 3.

Сцена 4. Танець, вірш коханій.

Вмикається світло, Галина з Сергієм Олександровичем йдуть по парку, сиплеться листя, вони читають один одному вірш, вальсують, він підкладає їй під ноги книги, щоб вона зробила кожен наступний крок

Сергій Олександрович: Небо і хмари — мов листя торішнє.

Синьо і сонно, в гаю — солов'ї.

Ми — не чужі, ми з тобою не різні.

Чому ж — ні слова на сльози мої?..

Галина: Хочеш?.. Повірю і в чорта, і в Бога...

Я ж біля тебе, я тільки тобі...

Сергій Олександрович: (книги під ноги) Ніби травинка, що никне під ноги, милі задумані ноги твої.

Хочеш?.. На скелі — униз головою,

голову й серце об них розіб'ю...

Галина: (вальсують) Тільки махни на прощання рукою, тільки скажи на прощання: "Люблю".

Впала роса на волосся, на скроні, —

впала сльозою на серце любов,

Сергій Олександрович: тепло і млосно сковзнула по броні і не попала в дівочую кров...

Небо і хмари — мов листя торішнє.

Синьо і сонно, в гаю — солов'ї.

Ми — не чужі, ми з тобою не різні.

Чому ж — ні слова на сльози мої?..

Сергій Олександрович: Душа моя, наша з тобою зустріч – це справжнє диво! Я не знаю як жив без тебе, як дихав! Я тобі одній я довіряю більше, ніж собі. Тільки тобі я відкриваю свою чорну скалічену душу. Але щось змінилось, я став іншим. Мене переповнює дивне почуття, що скоро станеться, щось невиправне.

Галина: Про що ти говориш, любий, я поруч, все ж добре.

Сергій Олександрович: Я не хочу, щоб і ти вважала мене божевільним, як усі інші, але...

Галина: Милий, не вигадуй, ти просто втомився.

(на сцену виходить людина в чорному)

Сергій Олександрович: Ти, певно, також про мене так думаєш, ти також думаєш, що я божевільний? Мені здається, ніби за мною завжди хтось стежить, усі вони хочуть закрити мені рота, хочуть, щоб я перестав писати, вони вважають, що мої вірші не підходять під їх шаблон, що вони неправильні....

Галина: Заспокойся коханий, все добре, не думай про це. Все буде добре.

Сергій Олександрович: Життя моє, проситиму тебе не надовго зберегти в себе мої рукописи. Це остання збірка! Вона інша, зовсім не про те, що всі звикли читати, але я знаю, ВОНИ її не дозволять *(з божевільним тоном)* я знаю це. Люба, мила моя, прочитай її, я хочу відкрити тобі всі свої думки.

Галина: Не хвилюйся, про неї ніхто не дізнається. А тепер заспокойся, я поруч, все спокійно. Я поруч.... *(гасне світло)*

Кінець Сцени 4.

Сцена 5. Допит

(Темна сцена, вмикається світло – на сцені стіл, на ньому книги, біля нього чорна людина. Світло гасне – вмикається – за столом співробітниця НКВС і Сергій Олександрович)

Співробітниця НКВС: ім'я?

Сергій Олександрович: Сергій Олександрович.

(гасне світло – вмикається – співробітниця НКВС б'є Сергія Олександровича об стіл)

Співробітниця НКВС: Чим займались до революції ?

Сергій Олександрович: Поет я і до, і після.

Співробітниця НКВС: та за твої наклепи на владу, тебе до стінки поставити треба! Ти думаєш, що тебе так сильно всі люблять? Так? *(бере його за коси)* А тепер просто знай, що твоя найрідніша людина тебе і зрадила.

Сергій Олександрович: Ні, ні, того не може бути...?

(Стук у двері)

Галина: Анно Сергіївно, ось папери, що Ви поросли підготувати ...

Галина бачить Сергія Олександровича, у неї падають папери з рук. Він шокований тим, що побачив її на допиті, і що вона також у формі, в його голові всі думки складаються, як пазл, до купи

Сергій Олександрович: Цього не може бути.... Це якийсь страшний сон.... *(крик)*

Галина: Як же ж так.... Я не думала, що все так вийде... як же ж так...Я цього не хотіла...

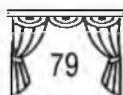
Співробітниця НКВС: А що ти хотіла? Ми тут що, в іграшки граєм. Заберіть його! Це питання вже вирішено! *(перекреслює прізвище на папці)*

(Співробітниця НКВС йде зі сцени. Виходять хлопці-офіцери, беруть Сергія Олександровича під руки, Галина намагається вхопити його за одяг, в якийсь момент вони застигають. Сергій Олександрович дивиться в зал, сповненими сліз очима, скули від злості ходять ходором).

Поки стоп-кадр, Галина каже монолог

Галина: Я цього не хотіла.... Я не думала, що все так вийде.... Куди ви його ведете, стійте, ЗУ-ПИ-НІ-ТЬСЯ! Милий, коханий мій, я навіть подумати не могла що все закінчиться цим. Знаю, що я не заслуговую на прощення, але я не мала іншого виходу, від почуття обов'язку нікуди дітися. Милий, коли я погоджувалась на цю роботу я не думала, що все вийде з під контролю, я не думала, що зможу справді покохати.... так сильно покохати тебе... за твої вірші, за твою любов до справедливості, за те, що ти не такий, як вони. Я не думала, що я вмію кохати! А тепер... тепер виходить, що я сама своїми руками привела тебе до смерті! ... що я власними руками підписала твій вирок!... Пробач.... Про-бач....

Залишися зі мною ще на одну мить, скажи як сильно кохаєш, що віриш тільки мені! НЕ МОВЧИ...

Як же ж мені тепер з цим всім жити... жити без тебе... В цьому чорному світі з великою чорною порожнечою всередині і більше нічого... більше нічого, крім спогадів про тебе.... нічого не лишилося, навіть прощення твого немає... МОВЧИ!... Мовчи ... мовчи... (з голосного на шепіт)

(по черзі в залі встають люди, ніби роблять коридор, з книжками в руках, Сергій Олександрович має повернутися на Галину, глянувши їй у вічі, Галина на колінах, плаче, а героя ведуть через прохід в актовій залі, люди кидають в нього книжки, ніби через коридор ганьби; він починає читати свої вірші, розуміючи, що його вирок вже підписаний)

Сергій Олександрович:

Є у мене єдина слава:
Пальці в рот – і веселий свист.
Прокотилась у світі слава,
що недовірок я, скандаліст

Йой! Яка ж це потішна втрата!
Так багато смішних є втрат.
Ось і я – колись вірив у Бога,
А тепер як отой марнотрат.

Золоті неосяжні далі!
Але все перетопить життя.
Лихословив колись і скандалив,
Щоб ясніше ввійти в майбуття.

Дар поета – голубити й шкрябать,
Бо фатальна на ньому печать.
Білу розу із чорною жабою
Я жадав на землі повінчать.

Хай не вийшло, нехай не здійснилися
Всі ці помисли райдужних днів.
Та якщо в душі чорти кублились,
Значить янголи мешкали в ній.

Ось за всі оці биті стежини,
Відправляючись в інший край,
Хочу я на останній хвилині
Попрохати всіх друзів, нехай

Галина на сцені завершує читати, при цьому вона обіймає книжки, які лишилися на сцені -
За усі, за гріхи його тяжкі,
За невірство його в благодать,
Покладіть ви його у рубашці,
Під іконами помирають...

*Вистріл. Гасне світло і на сцені, і в залі! Тиша.
На сцені з'являється тінь людини в чорному.*

Питання для обговорення:

1. Які враження Ви отримали від сюжету вистави? Які засоби інтерактиву та активізації глядацької уваги Ви помітили? Які ще форми інтерактиву Ви можете запропонувати у цій виставі?
2. сформулюйте тему, основну ідею та охарактеризуйте сюжет інтерактивної вистави.
3. Які соціально-педагогічні проблеми розкриває вистава?
4. Проінтерпретуйте символічну назву вистави. Яке смислове навантаження несе в собі слово “мовчи”, (залежно від контексту вживання в різних частинах композиції).
5. Назвіть символи, використані у виставі. Яке їхнє смислове навантаження?
6. Розкрийте дилему головної героїні Галі. Чи могла вона вчинити по-іншому? Як би Ви діяли в подібній ситуації.
7. Охарактеризуйте поняття “права людини”. Які цінності покладені в основу прав людини? Які з прав людини було порушено у виставі?
8. Які альтернативні варіанти розв’язання подібної ситуації може запропонувати?
9. Адаптуйте виставу до методики форум-театру.
10. Проаналізуйте шляхи виходу з ситуації, які були знайдені у процесі роботи за методикою форум-театру.

РУЗУЛЬТАТИ IV ФЕСТИВАЛЮ ІНТЕРАТИВНИХ ТЕАТРІВ СТУДЕНТІВ III КУРСУ “Об’єктивНА реальність”, 2015/2016 н.р.

Номінація “Соціальна значущість теми” – Соціально-інтерактивний театр “Freedom” з виставою “Dove” (керівник – Інна Слободенюк).

Номінація “Прогресивність втілення” – Соціально-інтерактивний театр “Спектр” з виставою “Гра у правду” (керівник – Вероніка Свінціцька).

Номінація “Найкраща сценарна робота” – Соціально-інтерактивний театр “Catharsis” з виставою “Fringe” (керівник – Юлія Хмілевська).

Номінація “Майстри взаємодії з глядачем” – Соціально-інтерактивний театр “Реальність” з виставою “Мовчи” (керівник – Анастасія Рашко).

Номінація “Найкраща режисерська робота” – Соціально-інтерактивний театр “Декаданс” з виставою “Гріх” (керівник – Дар’я Рудніцька).

Номінація “Акторська майстерність” – Ліза Достав, Юлія Хмілевська, Юлія Рибачук, Вероніка Свінціцька, Даша Демчук, Анна Синиця, Анастасія Рашко.

Вибір глядачів співпав з онлайн голосуванням і диплом “Глядацькі симпатії” доєднався у скарбничку Соціально-інтерактивного театру “Freedom”.

Перемогу здобув Соціально-інтерактивний театр “Реальність” з виставою “Мовчи” (керівник – Анастасія Рашко).

Авансцена (фр. *avant-scène* — перед сценою; англ. *fore stage*, амер. *apron, down stage*) — відкрита частина сцени від червоної лінії (лінії завіси) до межі сцени і зали для глядачів.

Акт (від лат. *actus* — дія) франц.: *acte*; англ.: *act*; нем.: *Akt* исп.: *acto*.) — зовнішній розподіл вистави на частини приблизно рівноцінними за значимістю у відповідності з часом і дією.

Акцент режисерський (від лат. *ac centus* — наголос, інтонація, підвищення голосу; фр. *accent*; англ. *emphasis, point*) — режисерський прийом, що полягає у підкресленні, висуненні на перший план за допомогою різноманітних засобів сценічної виразності наскрізної дії та надзавдання вистави. Засобами акцентування можуть бути мізансцени, світло, колір, музика, зміни темпоритму, стоп-кадр, крупний план тощо.

Акціонізм (від лат. *action* — дія, вчинок; фр., англ. *action pisme*) — загальний термін на позначення динамічних, процесуальних мистецьких дійств, у яких роль мистецького твору відведено елементарному жесту (гепенінг, перформенс, флуксус, мистецтво процесу, мистецтво демонстрації, боді-арт, бум, енвайромент тощо) — один із напрямів авангардного мистецтва, що дістав поширення в Західній Європі та США у 1950–1960-х рр.; інколи вживаються узагальнені терміни *action* або *action art* (мистецтво дії), де художній твір замінюється спровокованою подією й акцент переноситься з твору на сам процес арт-діяльності.

Амплуа (фр. *emploi*, посада; англ. *casting, character, type*; нім. *Rollenfach*; ісп. *parte*) — родове поняття, що охоплює однорідні ролі, які відповідають внутрішнім і зовнішнім даним актора; відносно стійка відповідність психофізичних даних актора виконуваним ролям; посада, фах, спеціалізація актора; це жанр актора й унаочнення соціально-рольових очікувань глядача.

Аналіз п'єси [режисерський] (грец. *analysis* — розкладання, розчленування) — складова частина постановочного плану вистави; Традиційно схема режисерського аналізу містить такі розділи: специфіка відображеної в п'єсі дійсності (час написання, політичні й історичний аспекти, головні проблеми та соціальні конфлікти дійсності в цей період, відображення їх у драматичному творі; побут, середовище, національні особливості тощо); творчий шлях драматурга (біографія, світогляд, естетичні принципи, основні твори); літературно-сценічна історія п'єси (історія написання, місце п'єси у творчості драматурга, історія постановок); ідейно-тематичний аналіз (головний конфлікт: його зміст, персоніфікація, предмет конфлікту; головні події, сюжет, тема, ідея, композиція, архітектоніка, фабула, жанр, стиль, мова і характеристики персонажів).

Антагоніст (грец. *antagonistes*, від *agonistes* — той, хто бере участь у громадських іграх, та *anti* — замість когось чи проти когось; фр. *antagoniste*; англ. *antagonist*; нім. *Gegenspieler, Antagonist*; ісп. *antagonista*) — персонажі, які перебувають в опозиції один щодо одного чи в конфлікті один з одним, є антагоністами; головний агресор у форум-виставі; **протагоніст** — головний герой форум-вистави, щодо якого вчиняється агресія.

Анти-модель — початковий сценарій форум-вистави, в рамках якого відбувається пошук вирішення (спільно з акторами та глядачами) шляхів виходу зі складної життєвої ситуації.

Афіша театральна (фр. *affiche*; нім. *Affiche*; італ. *affisso*; англ. *playbill*; пол. *afisz*; досл. вивішене оголошення) — оголошення про вистави, концерти, лекції тощо. Афішу зазвичай вивішують на вулицях і площах. Поспектакльні афіші — це афіші, присвячені кожній виставі окремо; зведені — афіші різних спектаклів одного або кількох театрів міста; в афішах, присвячених прем'єрам, зазвичай вказуються докладні відомості про виставу, прізвища автора та всіх творців спектаклю. Додатково до афіш друкуються програми, в яких перелічуються виконавці вистави.

Бутафорія (італ. *accessory rivestiti* та *butaforia*, від *buttafuori* — викидати геть; англ. *scenery* та *properties*) — предмети, що використовуються в оформленні вистави та грі акторів задля імітації справжніх речей; у негативному значенні — штучність, підробка, імітація тощо.

Взаємовідносини (в соціальній роботі) — обмін емоціями, динамічна взаємодія; корекційний, поведінковий зв'язок, що встановлюється соціальним працівником і клієнтом. Для створення робочої атмосфери при наданні допомоги соціальний працівник повинен дотримуватися певних етичних норм (конфіденційність, неупередженість стосовно клієнта), застосовувати індивідуальний підхід, давати клієнту можливість самому визначати свої дії, виражати свої почуття.

Витіснення — механізм психологічного захисту особистості як спосіб уникнення внутрішнього конфлікту, завдяки активному вилученню із свідомості негативної інформації.

Внутрішній конфлікт — стан, пов'язаний із конфліктом суперечливих настановлень, потягів, мотивів, цінностей, амбівалентних почуттів.

Враження — чуттєві образи з яскраво вираженим емоційним відтінком.

Вчинок — свідомо дія, яку оцінюють як акт морального самовизначення, в якій людина стверджує себе як особистість стосовно іншої людини, себе самої, групи, спільноти, природи загалом. Учинок — головна одиниця соціальної поведінки, завдяки якій формується особистість людини у свідомій дії, бездіяльності; позиції,

висловлений у слові; ставленні, що виявляється в інтонації, жесті, підтексті; діях, скерованих на подолання перепон; пошуку істини.

Гностичні емоції — емоції, що виникають на основі потреби в пізнавальній гармонії; прагнення щось зрозуміти, проникнути в сутність явища; почуття, здивування і нерозуміння, якості та невиразності думки, нестримне прагнення подолати протиріччя у власних міркуваннях, привести все в систему; почуття близькості рішення, радість відкриття істини.

Групова дискусія — колективне обговорення якого-небудь питання. Широко використовується як метод вироблення та прийняття рішень, найбільш поширений метод активного навчання. Може бути використана у двох формах: у формі методу аналізу конкретних ситуацій та у формі колективного самоаналізу, під час якого учасники обговорюють події, що відбулися в групі під час навчання.

Декорація (від лат. decoratus — прикрашати; фр. décor, décoration — краса, прикрашати; англ. set; нім. Bühnenbild; ісп. decorado; давньогрец. or pa tio) — художнє чи архітектурне оформлення сцени у конкретній виставі; матеріальне середовище вистави, у якому діє актор.

Дія драматична (фр. action; англ. action; нім. Handlung; ісп. acción) — основний засіб втілення змісту у драматичному театрі; основний матеріал акторського мистецтва; особливий вид здійснюваної актором зміни сценічної ситуації, що відрізняється усвідомленістю, цілеспрямованістю, обов'язковими якісними перетвореннями, динамічністю, конфліктністю та видовищністю; єдиний психо-фізичний процес досягнення мети в боротьбі із запропонованими обставинами, виражений у просторі й часі; інколи термін дія описується за допомогою словосполучень акт людської поведінки, вчинок, поведінка, що є тавтологією.

Диспут — метод формування суджень, оцінок, переконань, що базуються на закономірності; знання, одержані під час зіткнення різних думок, різних точок зору, завжди відрізняються високою мірою узагальнення, стійкості і гнучкості.

Драма (грецьк. дія) — 1) один з літературних родів літератури, поруч з лірикою і епосом, написаний в діалогічній формі і призначений для сценічного показу; 2) драма як жанр літератури; твір, в основі якого покладено гострий життєвий конфлікт, що зумовлює напруженість дії, відображає складні переживання персонажів. Різновиди драми: історична, соціально-побутова, родинно-побутова, шкільна драма, мелодрама та ін.

Драматизація (фр. dramatization; англ. dramatize, dramatization; нім. Drama tisierung; ісп. dramatizacion) — перетворення епічного або ліричного твору на драматичний шляхом створення діалогів і загострення конфлікту. Інколи драматизація ототожнюється з театралізацією, однак драматизація і театралізація — нетотожні поняття, адже різноманітні форми недраматичного театру відомі ще до епічного театру Брехта.

Енерджайзер — вправа, яка зумовлює рухову активність учасників.

Емпатія — розуміння ставлення, почуттів, психічних станів іншої особи у формі співпереживання; емпатичні здібності зростають разом із віком та досвідом за умови схожості поведінкових та емоційних реакцій учасників спілкування; якість особистості, її здатність емоційно відгукуватися на переживання, почуття і психічні стани інших людей. Е. передбачає суб'єктивне сприйняття іншої людини, вміння поставити себе на її місце, проникнення в її внутрішній світ, розуміння її переживань, думок, почуттів. Е. зближує людей у спілкуванні, доводить його до довірчого, інтимного рівня.

Жанр (від лат.) — форма мистецького осмислення світу та художньої організації тексту. Жанри є епічні, ліричні, драматичні. За певної історичної епохи формується жанрова система, що являє собою сукупність різноманітних жанрів, які функціонують у межах цієї епохи, зумовлюються нею і мають між собою розвинуті зв'язки.

Задум режисерський — це розуміння та образно-емоційне уявлення змісту та форми майбутнього сценічного твору-вистави. Режисерський задум формується на основі глибокого аналізу п'єси, сумлінного вивчення відображеної в п'єсі дійсності та творчості автора. Режисерський задум вистави — це складний творчий процес, в розвитку якого у уяві режисера виникає конкретне бачення загальносценічного образу вистави.

Заключний шерінг — (англ. Shere — ділитися) — короткий обмін враженнями, що пропонується в кінці заняття.

Засоби активації глядача — різноманітні прийоми, що використовує режисер для активізації уваги й зацікавленості глядача. Відомо, що глядач не може довго сприймати одноманітну сценічну інформацію. То ж завдання режисера — придумати певні прийоми (поява нових дійових осіб, демонстрація якогось візуального ефекту, зміна темпу музики, трансформація предметів, що знаходяться на сцені, перевдягання тощо), які викликають нову хвилю уваги та зацікавленості глядача.

Зворотній зв'язок — явна, яскраво виражена реакція на події, що відбуваються на сцені.

Експресія — виразність, сила прояву почуттів, переживань. Експресивна реакція є зовнішнім проявом емоцій і почуттів людини (у міміці, пантоміміці, голосі, жестах). Надмірна чи недостатня і. її неадекватність конкретній ситуації можуть служити однією і причин конфліктів у взаєминах між людьми.

Інсайт — осяяння, “ага-реакція”, усвідомлення, раптовий здогад. Поняття введено гештальтпсихологією, означає раптове розуміння (яке не випливає з попереднього досвіду) суттєвих відношень і структури ситуації загалом, завдяки чому досягають осмисленого розв’язання проблеми.

Інтервенція — ситуація, коли глядач пропонує своє вирішення проблеми, змінюючи когось із акторів.

Інтерактивна вистава — жанр, що передбачає включення в події вистави глядачів, які цю виставу дивляться (interaction — взаємодія). Хід інтерактивної вистави потребує від глядачів певних дій (можливо, голосування, відповідей на поставлені запитання, виконання певної ролі в окремих сценах і т. д.). Така вистава, як і всі інші, має розвиватися за чітким сюжетом, але тут передбачається й участь глядача, який, можливо, впливає й на розвиток самого сюжету.

Катарсис (грецьк. — очищення) — сильне емоційне потрясіння, викликане не реальними подіями життя, а їх символічним відображенням, наприклад, у творах мистецтва. Термін був внесений у психологію і психоаналіз з античної трагедії. Катарсис — ефект впливу різних форм мистецтва, що викликають переживання, почуття гніву, страху, радості, співчуття і приводять до емоційної розрядки, тобто перетворення негативних емоцій у позитивні. Явище К. використовується в психотерапії.

Композиція — багатозначний термін, який у драматургії сприймається як побудова твору, його структура, взаємозв’язок окремих її частин, іноді К. називають внутрішню структуру драми, а також один з відомих жанрів масових театралізованих видовищ — літературно-музичну композицію:

1) **експозиція** — композиційна частина п’єси, в якій автор знайомить глядача з персонажами, епохою, часом дії й усіма запропонованими обставинами, важливими для розуміння боротьби, зображеної у п’єсі. Крім того, до групи експозиційних матеріалів можуть бути віднесені такі важливі елементи сценарної структури, як назва сценарію, визначення його жанру, перелік дійових осіб, а також початкова або вступна ремарка, яка містить в собі інформацію про місце дії, особливості художнього оформлення, світла, зовнішнього вигляду дійових осіб, їх появлення та характер дії у початковій частині заходу. До експозиційних матеріалів слід віднести також афіші усіх типів, запрошення, а інколи ще і програми видовища.

2) **зав’язка** — епізод сценарної структури, з якого починається сценічна дія і який стоїть між експозицією та розвитком дії;

3) **розвиток дії** — найбільший за обсягом фрагмент композиції, найдовша структурна частина, яка містить велику кількість різних подій, що щільно пов’язана з драматургічним конфліктом сценарію. У цьому відрізку композиції відбувається дуже стрімкий розвиток теми, а в сюжетних сценаріях саме тут відбувається підсилення тиску життєвих обставин на героїв;

4) **кульмінація** — епізод сценарної структури, який стоїть після розвитку дії та попереду розв’язки і в якому відбувається найбільше напруження всіх фізичних та моральних сил, відбувається головне і найважливіше зіткнення за конфліктом;

5) **розв’язка** — епізод сценарної структури, який стоїть після кульмінації та в якому відбувається розв’язання всіх сюжетних проблем. В сценаріях масових театралізованих заходів зустрічається не завжди.

Додатковими елементами можуть бути *пролог* та *епілог*. Пролог, або передмова сценарію, найчастіше уявляє з себе театралізовані звернення до глядачів, які в тій чи іншій формі настроюють глядацький гурт на тему, на матеріал майбутнього видовища. Пролог у більшості масових театралізованих заходів має узагальнюючий, урочистий або ліричний характер. Пролог завжди передує всім останнім композиційним елементам. Епілог, або післямова сценарію — це останній, фінальний епізод композиції, після якого вже не може бути ніяких інших епізодів; заключна частина вистави, в якій автор звертається до глядачів, пояснюючи свій задум, або повідомляє про подальшу долю героїв після розв’язки.

Конфлікт

1) процес різкого загострення суперечностей і боротьби двох чи більше сторін-учасників у вирішенні проблеми, що має особистісну значимість для кожного з його учасників;

2) зіткнення протилежних, несумісних тенденцій у свідомості однієї людини у міжособистісних відносинах індивіда чи груп людей, пов’язане з гострими негативними емоційними переживаннями;

3) крайнє загострення суперечностей; зіткнення осіб, їхніх інтересів, потреб, оцінок рівня прагнень, домагань тощо при способах їх вирішення на фоні емоційних станів.

Мізансцена (фр. mise en scène — розташування на сцені) — образне пластичне вираження у сценічному просторі й часі конфлікту, наскрізної дії й надзавдання вистави.

Моновистава (англ. one-man performance, one-man show) — вистава у виконанні одного актора.

Монолог — мова одного персонажу драми, інколи не звернута до іншого персонажу, характеризується відсутністю обміну думками.

Наратор — ведучий, оповідач, людина від театру, читець, найчастіше зустрічається у епічній, романтичній драматургії, у інсценівках, посередник між дійовими особами та глядачами.

Надзавдання вистави, ролі (рос. сверхзадача) — у системі К. Станіславського — одна з форм вияву дидактичної функції театру: попередньо визначено мету, заради якої створюється твір, те, заради чого драматург або режисер прагне впровадити свою ідею у свідомість глядача. *Надзавдання вистави* — це відповідь на запитання — які зміни повинні відбутися у свідомості глядача після перегляду вистави? *Над-надзавдання митця* — це усвідомлена життєва мета творчості режисера або драматурга. *Надзавдання ролі* — це кінцева мета руху ролі, її центральне завдання; мета, за-ради досягнення якої персонаж веде свою наскрізну дію від зав'язки до розв'язки.

Образ вистави — один із складників режисерського задуму вистави; метафора основної дії вистави; вирішується усіма виразними засобами театру, насамперед через сценічну поведінку актора.

Перевтілення (рос. перевоплощение) — у системі Станіславського — визначальна ознака мистецтва актора школи переживання (психологічного театру). Ця особливість полягає у здатності актора діяти на сцені в образі іншої людини — персонажа, якого він зображує у виставі.

Переживання (рос. переживание) — у системі Станіславського — один з основних напрямів у театральному (акторському) мистецтві, який вимагає від актора, щоб він жив на сцені почуттями і думками персонажа. На відміну від мистецтва переживання мистецтво удавання ґрунтується на тому, що актор може лише одного разу переживши почуття своєї ролі, на спектаклі лише відтворює їхній зовнішній вияв.

Перформенс (англ., фр. performance, action art; нім. Performance; ісп. espectáculo), який можна охарактеризувати як театр візуальних мистецтв, — це, за визначенням А. Верта, калейдоскопічний багатотемний дискурс, у якому демонструють радше сам процес творчості, аніж завершений твір; це відкрита форма, що більшою мірою провокує, ніж повчає.

Перипетиція (грецьк.) — сюжетний хід, якому характерна несподівана зміна у перебігу подій та долі персонажів.

Постановчий план вистави — це створений режисером, за певним драматичним твором, проект майбутньої вистави. Керуючись ним, режисер у співдружності з колективом театру здійснює постановку даної п'єси на сцені. Постановочний план повинен допомагати впорядковувати та систематизувати свою творчу роботу над п'єсою, а також під час втілення задуму постановки. Відповідно до цього, режисерський постановочний план вистави складається з трьох розділів: режисерський аналіз п'єси, режисерський задум вистави, втілення режисерського задуму вистави.

“Прив'язка” — елемент сценарної структури видовища, за допомогою якого відбувається зв'язок виконавців з глядачами та який має відношення до всіх присутніх.

Реквізити (від лат. requisitum — необхідне, фр. accessoires, англ. props, pro parties, нім. Requisites, ісп. utileria) — сукупність речей, що, на відміну від бутафорії, узято безпосередньо з життєвого побуту і використано на сцені й у грі акторів.

Ремарка (фр. remarque — примітка) — у драматичному творі — авторські вказівки щодо часу й місця дії, запропонованих обставин, особливостей поведінки персонажів тощо.

Рефлексія — осмислення людиною передумов, закономірностей і механізмів власної діяльності, звернення до свого внутрішнього світу, свого досвіду життєдіяльності. Предметом рефлексії може бути все, що є в досвіді індивіда: знання, уявлення, поняття, відчуття, ставлення, побажання, цінності і т. д. Функціонуючи у складі різноманітних пізнавальних процесів та видів діяльності, рефлексія є механізмом уміння вчитися, розуміти, діяти. В умовах рефлексії будь-яка діяльність виконується обдумано, з усвідомленням її мотивів та цілей.

Символ (від грецьк.) — умовне означення якогось явища або поняття іншим на основі подібності з метою стисло і яскраво розкрити образ. Здатність людини до символізації, закладена ще в давній словесній творчості, породила чимало образів-символів у фольклорі, звідки вони перейшли в літературу. Можна виділити і суто літературну символіку. Культ і культитивування символу в художній творчості призвело до виникнення стильового різновиду в модернізмі — символізму. Головне завдання символісти вбачали в подоланні натуралізму та побутовізму у змалюванні дійсності, у заглибленні в потаємні першооснови буття, не доступні логіці.

Сценарій — це детальна літературна розробка змісту театралізованого дійства, у якій в логічній послідовності викладаються окремі елементи дії, розкривається тема, показані авторські переходи від однієї до іншої частини дії, проводиться орієнтовне спрямування публіцистичних виступів, вносяться використовувані художні твори чи уривки з них, оформлення і спеціальне обладнання.

Сценографія (лат. scenographia від sceno і graphia — писати на сцені; англ. stage design) — мистецтво створення зорового образу спектаклю, його середовища, що, як єдине ціле, складається з певних стосунків між лініями, об'ємами, кольором і рухом.

Сюжет (фр. sujet — предмет, зміст від лат. sub jec tum) — термін XVI ст. — система головних подій твору драматургії; інколи термін ототожнюється з фабулою, інколи трактується як основна схема подій (на відміну від фабули, що конкретизує сюжет). Зіставлення найпоширеніших способів уживання термінів зерно, тема, сюжет, фабула, наскрізна дія і конфлікт показує, що усі вони з різним ступенем “згорнутості” віддзеркалюють єдине

явище — драматичну боротьбу, що відбувається у п'єсі: тема — найзагальніша формула драматичної боротьби; наскрізна дія — відносно самостійне, відокремлене, одиничне, індивідуально неповторне у цьому процесі; сюжет — основні етапи боротьби; фабула — сюжет у розгорнутому вигляді; зерно — боротьба у найбільш “згорнутому”, “конденсованому” вигляді.

Театр вербатім (лат. *verbatim* — дослівно) — різновид театру, що зародився в Англії у середині 1990-х рр. і спирається на техніку створення тексту шляхом монтажу дослівно записаної мови.

Театралізація (франц.: *theatralisation*; англ.: *(ne)utralization*; нем.: *Theatralisierung*; исп.: *teatralizacion*) — інтерпритація його сценічно з використанням на сцені і з акторами для того, щоб розкрити ситуацію.

Театр вуличний (фр. *théâtre de rue*; англ. *street theatre*; нім. *Strassentheater*, исп. *teatro de caue*) — узагальнена назва театрів просто неба, що здійснюють свої вистави за межами традиційних театральних приміщень — на вулицях, майданах та ін.

Театр інтерактивний (англ. *interactive theatre*) — театр, орієнтований на залучення глядачів до участі в дії. Одна з форм реалізації інтерактивного театру — Театр-форум (*Forum Theatre*), Театр пригноблених (*Theatre of oppressed*), Законодавчий (*Legislative Theatre*) або Невидимий театр (*Invisible Theatre*) Августо Боалю.

Театр плейбек (англ. *playback theatre* — театр відтворення) — концепція психотерапевтичного театру, що його створив американець Джонатаном Фоксом 1975 р. у річницю ідей психодрами Дж. Морено. Робота у плейбек-театрі розгортається таким чином: один з учасників розповідає історію або випадок зі свого життя, обирає акторів для виконання ролей, а потім спостерігає, як цю історію відтворюють виконавці. Рух плейбек-театрів дістав поширення у багатьох країнах Європи.

Театр пригноблених (англ. *theatre of oppressed*) — концепція театру-форуму бразильського режисера Августо Боалю, що межує між театром і психодрамою. Завдання театру — показати пригнічення людини у різних життєвих ситуаціях. Попри протестні дії акторів на сцені, їхній опір завершується поразкою, що мусить активізувати глядачів, примусити втручатися у дію, і пропонували вихід із ситуації пригнічення.

Театр флешмоб (англ. *flashmob*; від *flash* — блискавка, *mob* — натовп; миттєвий натовп; слово походить від терміна *старт-моб*, впровадженого Говардом Рейнгольдом) — заздалегідь спланована масова акція, в якій велика група людей (мобери) зненацька з'являється у громадському місці і кілька хвилин зосереджено виконує заздалегідь обумовлену дію абсурдного змісту (сценарій), після чого так само несподівано розсмоктується, розходячись у різні боки. Принцип флешмоба полягає в тому, що мобери виконують якусь незрозумілу абсурдну дію, але поведуться так, ніби для них цих це цілком природно й органічно.

Темпоритм — у системі Станіславського — “не прискорення темпу, а посилення або ослаблення бажання виконувати завдання”. Темпоритм — це показник психологічного напруження, емоційної насиченості і рівня психофізичної готовності до здійснення сценічної дії.

Фабула (лат. *fabula* — міф, байка, оповідання, переказ, історія, драматичний твір; фр. *fable*; англ. *plot, fable*; нім. *Fabel, Handlung*; исп. *fabula*) — латинський термін, який частково відповідає грецькому *mythos* (міф); послідовний виклад ланцюга вчинків і контрвчинків персонажів у їхній часовій і причинно-наслідковій залежності.

Форум-театр — методика інтерактивної роботи серед різних прошарків суспільства, спрямована на вирішення соціальних проблем. Сутність методики полягає в пошуку в рамках запропонованої вистави — разом з учасниками — шляхів вирішення проблеми чи виходу зі складної життєвої ситуації. Перший раз глядачі просто переглядають п'єсу (п'єса завершується у кульмінаційному моменті), а під час другого показу мають право у будь-який час зупинити дію, сказавши: “Стоп!”.

Хореографія (від грец. *χορεία* — танець, хоровод, та грецьк. *γραφῆ* — писати) — мистецтво постановки танцю як послідовності кроків, рухів, фігур для створення найкращого сценічного ефекту. Мистецтво створення сценічного танцю ґрунтується на маніпуляції абстрактних елементів рухів людського тіла: простору, форми, часу, енергії в рамках емоціонального контексту з метою вираження унікального творчого голосу.

Хронотоп (від грецьк. — час і місце) — взаємозв'язок часових і просторових характеристик зображених у художньому творі явищ.

Список використаних джерел:

1. Абрамян В. Ц. Театральна педагогіка / В. Ц. Абрамян. — К. : Лібра, 1996. — 224 с.
2. Білоус П. В. Літературознавчі терміни / П. В. Білоус. — Житомир, 2000. — 40 с. — (Серія “Бібліотека студента-філолога”).
3. Зайцев В. П. Режисура естради та масових видовищ : навч. посіб. / В. П. Зайцев. — К. : Дакор, 2006. — 252 с.
4. Клековкін О. THEATRICA : Лексикон / О. Клековкін. — К. : Фенікс, 2012. — 800 с.
5. Пави П. Словарь театра : пер. с фр. / П. Пави. — М. : Прогресс, 1991. — 504 с.
6. Театральний словарь [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://biblioteka.teatr-obraz.ru/taxonomy/term/129>.
7. Янц Н. Д. Основи сценарної роботи соціального педагога : курс лекцій / Н.Д. Янц. — Переяслав-Хмельницький, 2009.

Для нотаток

Навчальне видання

**Збірник сценаріїв
інтерактивних вистав з дисципліни
"Основи сценарної роботи соціального педагога" :
методичні матеріали до курсу**

Укладачі: І. Палько, К. Марчук
Літературна редакція: І. Палько, К. Марчук
Дизайн обкладинки: А. Сочинський

Надруковано з оригінал-макета автора

Підписано до друку 27.07.16. Формат 60×90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Arial Narrow. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 5.1. Обл. вид. арк. 4.6. Наклад. 100. Зам. 114.

Видавець і виготовлювач
Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ЖТ №10 від 07.12.04 р.
електронна пошта (e-mail): zu@zu.edu.ua